

გენდერული ასპექტების ჩართვა
ბუნებრივი კატასტროფების
პრევენციის პოლიტიკაში

კვლევის ანგარიში

ქალთა ფონდი საქართველოში ფინანსური
მხარდაჭერით

WOMEN'S FUND IN GEORGIA
ქალთა ფონდი საქართველოში

21-სექტემბერი-2015

კვლევა განხორციელდა პროექტი - „დავეხმართ სტიქიით დაზარალებულებს“, არასამთავრობო ორგანიზაცია „ჰელფინგ ჰენდისა“ და „სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების ცენტრის (CSDC)“ მიერ „ქალთა ფონდი საქართველოში“ ფინანსური მხარდაჭერით.

განსაკუთრებული მადლობა

- გამოყენებითი კვლევების კომპანიას;
- „ჰელფინგ ჰენდ“ ის მოხალისეებს;
- კავშირი ადამიანებისთვის განსაკუთრებულ ზრუნვას რომ საჭიროებენ;
- ქალბატონ ინეზა ცომაიას (ექსპერტი გენდერის საკითხებში)
- სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების ცენტრის სტაჟიორს ლიზიკო ჩადუნელს

გენდერული ასპექტების ჩართვა ბუნებრივი კატასტროფების პრევენციის პოლიტიკაში

(საქართველო, თბილისი, 2015 წლის 13 ივნისის სტიქიის მაგალითზე)

შესავალი

აღნიშნული კვლევა ითვალისწინებდა აქტიურ მოხალისეობრივ ჩართულობასა და იმ ოჯახების დახმარებას, რომლებიც სტიქიის შედეგად დაზარალდნენ.

კვლევის მიზანი - გენდერული ასპექტების ჩართვა ბუნებრივი კატასტროფების პრევენციის პოლიტიკაში. ქ. თბილისში 2015 წლის 13 ივნისს სტიქიით დაზარალებულთა, მათ შორის ცალკე აღებული მიზნობრივი ჯგუფების - ქალებისა და ბავშვების სოციალურ-ფსიქოლოგიური საჭიროებების გამოვლენა, მათი დაუცველობისა და მდგრადობის მდგომარეობის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის დადგენა.

კვლევის მეთოდოლოგია - კვლევა მოიცავს ორ კომპონენტს: რაოდენობრივსა და თვისობრივს. რაოდენობრივი კვლევის შედეგები წარმოდგენილია ცხრილებისა და დიაგრამების სახით. თვისობრივი კვლევის ანალიზი (შინაარსი) დაყოფილია 9 ბლოკად. თითოეული ბლოკი გენდერულად სენსიტიურია და მოიცავს: დაზარალებული ოჯახების ფსიქო-სოციალურ მოთხოვნებს, სტიქიის პირობებში დაუცველობისა და მდგრადობის მდგომარეობის შეფასებას, მიმდინარე მოვლენებს, სტიქიის შედეგებზე პასუხისმგებელი სამსახურების ქმედებების შეფასებას, დაზარალებულთა პირველადი საჭიროებებით უზრუნველყოფის ხარისხსა და დასკვნით ნაწილს.

ანკეტირება - სტრუქტურირებული ანკეტა შეივსო პირისპირ ინტერვიუს მეთოდით. სამიზნე ჯგუფს წარმოადგენდა სტიქიით დაზარალებული ქალები. ანკეტა სტრუქტურული შინაარსიდან გამომდინარე შედგება ღია და დახურული კითხვებისგან. რიგ შეკითხვებზე შესაძლებელი იყო რამდენიმე პასუხის გაცემა. (იხილეთ დანართი #1).

ინტერვიუერის ამოცანას წარმოადგენდა მაქსიმალურად მოეცვა დაზარალებული ოჯახები, რომელთა წევრებს შორის იყვნენ თვრამეტი და მეტი ასაკის ქალები. დაზარალებულთა გამოკითხვა ჩატარდა სტიქიური უბედურებიდან უახლოეს ვადებში (17-29 ივნისი) მათი დროებითი განსახლების ობიექტებში. გამოიკითხნენ მხოლოდ ქალები. თითო ოჯახში შეირჩა ერთი რესპოდენტი. მეთოდი - შემთხვევითი წესით შერჩევა. ინსტრუქციის შესაბამისად, ოჯახში ორი ან მეტი ქალის ყოფნის შემთხვევაში გამოიკითხა ის ქალი, რომელიც ასაკით უფროსი იყო დანარჩენებზე. აღნიშნული მეთოდით გამოირიცხა სუბიექტური მიდგომის შესაძლებლობა ინტერვიუერის მხრიდან. ჩვენი მონაცემებით, დაზარალებული ოჯახების საერთო რაოდენობა 102-ია. გამოკითხვაში მონაწილეობდა 83 რესპოდენტი, ანუ დაზარალებული ოჯახების საერთო რაოდენობის - 81,3%.

კვლევის ანალიტიკური თავები შეესაბამება ანკეტის ბლოკების ჩამონათვალს:

- ბლოკი 1. ოჯახის სტრუქტურა;
- ბლოკი 2. საცხოვრისი და ქონება;
- ბლოკი 3. გენდერული როლების აღქმა სტიქიური უბედურების დროს;
- ბლოკი 4. ინფორმირებულობის ხარისხი;
- ბლოკი 5. პირველადი დახმარება;
- ბლოკი 6. დროებითი განსახლება (განთავსება);
- ბლოკი 7. ემოციურ-ფსიქოლოგიური მდგომარეობა;
- ბლოკი 8. სტიქიის შემდგომი მდგომარეობის შეფასება;
- ბლოკი 9. დასკვნა.

თვისობრივი ანალიზი

ბლოკი 1. ოჯახის სტრუქტურა

კვლევა განხორციელდა ასაკობრივი ზღვარის გათვალისწინებით (ახალგაზრდა, საშუალო და საპენსიო ასაკის ქალები). გამოკითხულ რესპოდენტთა საერთო რაოდენობიდან უმრავლესობა 26-დან 60 წლამდე ასაკის იყო. შედეგად, კვლევის ანალიზი, მეტწილად, საშუალო ასაკის ქალების შეხედულებებსა და ფსიქო-სოციალურ მდგომარეობას პასუხობს.

ცხრილი 1. რესპოდენტების ასაკი

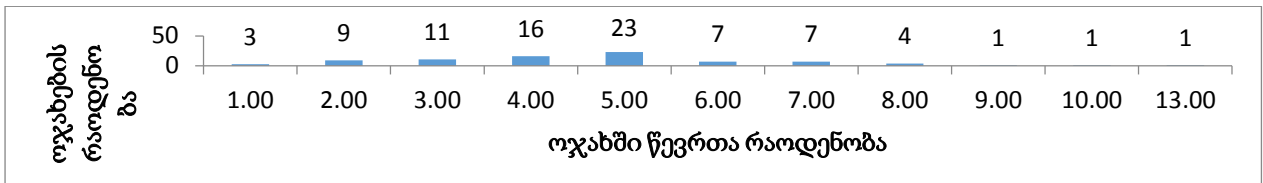
ასაკი	რაოდენობა	%
18-დან 25 წლამდე	5	6
26-დან 60 წლამდე	67	80,7
61 წელი და მეტი	11	13,3

#1, #2, #3, #4 დიაგრამების ასაკობრივი და რაოდენობრივი მაჩვენებლების შედარებითი ანალიზით გამოიკვეთა მოსახლეობის მიგრაციისა და ფემინიზაციის ტენდენცია ბუნებრივი კატასტროფების მაღალი რისკის შემცველ ტერიტორიებზე.

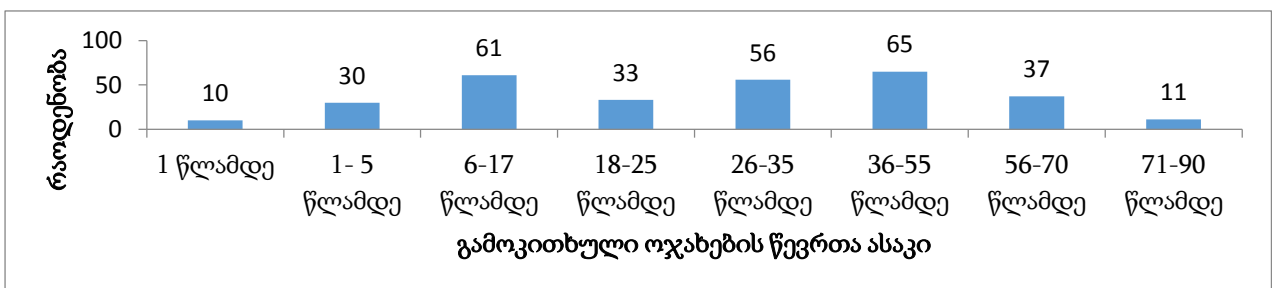
კვლევის მონაცემებით, დაზარალებულთა შორის ძირძველი მოსახლეობის საერთო რაოდენობამ დაახლოებით 11% შეადგინა. გამოკითხულ რესპოდენტთა ოჯახების უმრავლესობა 5 სულიანია (23 ოჯახი). თუმცა დაახლოებით მეოთხედი

უფრო მრავალრიცხოვანი ოჯახია (7-13 წევრი). ჯამში 53%-ია, რაც დიდი ქალაქებისთვის არატიპურ მაჩვენებელს წარმოადგენს. ცნობილია, რომ ამ ტერიტორიების ათვისება მოხდა 60-იან წლებში მომხდარი სტიქიური უბედურების შემდგომ პერიოდში ქალაქის სივრცული დაგეგმარების გარეშე.

დიაგრამა 2. ოჯახში წევრთა რაოდენობა

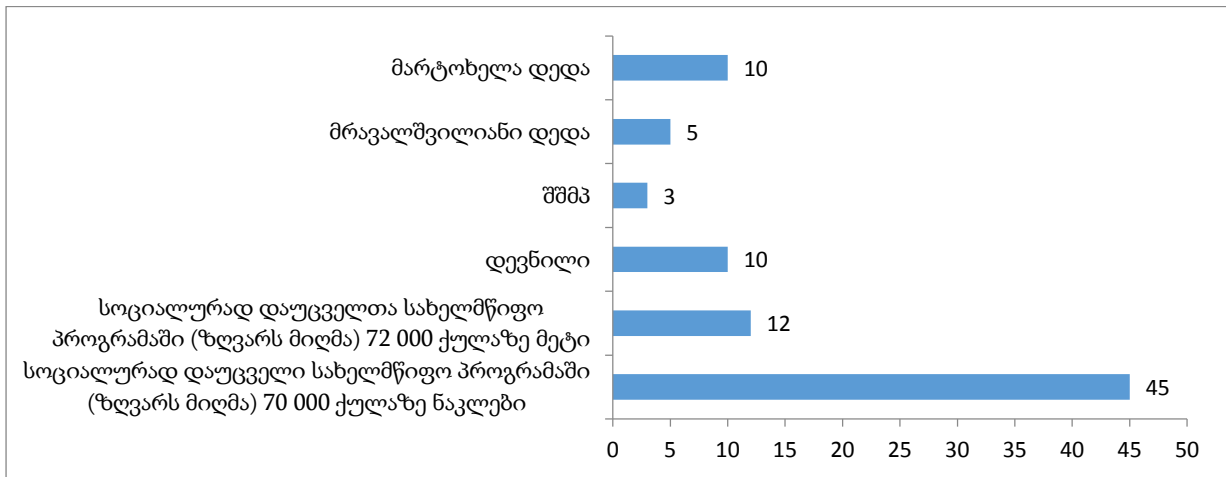

დიაგრამა 3. გამოკითხული ოჯახების წევრთა ასაკი

კვლევით ირკვევა, რომ სტიქიის ზონაში დასახლებული ოჯახების სოციალური მდგომარეობა ამ წლების განმავლობაში არ გაუმჯობესებულა, 1/3 წარმოადგენს სოციალურად შეჭირვებული ფენის მოსახლეობას. დიაგრამა 3-ის მაჩვენებლების თანახმად 28% სპეციალური სტატუსის მქონე პირია (85 ადამიანი), აქედან: 57 სოციალურად დაუცველი, 10 დევნილი, 3 შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირი, 5 მრავალშვილიანი დედა და 10 მარტოხელა დედა.

დიაგრამა 4. სპეციალური სტატუსის მქონე ოჯახის წევრთა რაოდენობა

რესპონდენტთა სოციალური მდგომარეობის სტატუსი წარმოდგენილია ცხრილში #1.

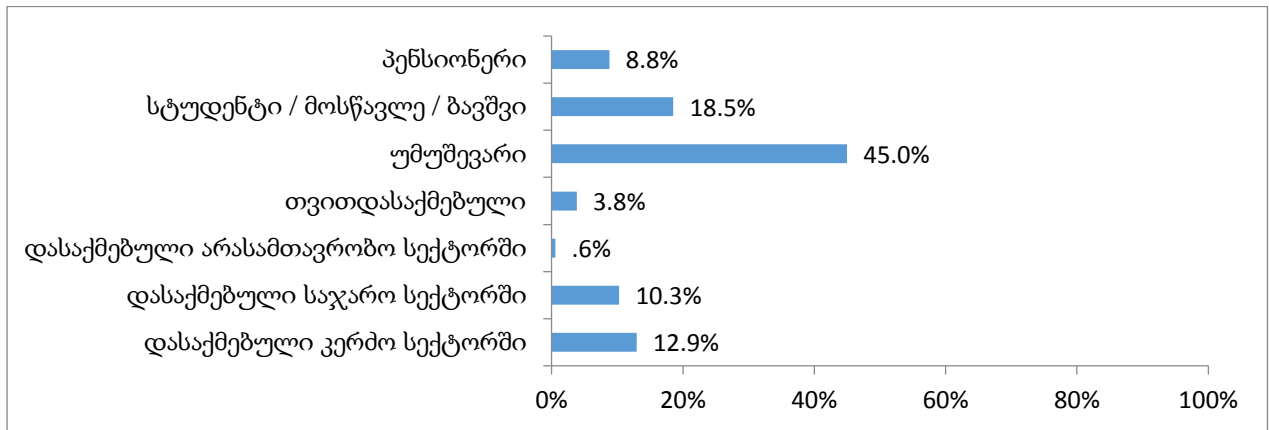
ცხრილი #2. დასაქმება-სწავლა

საჯარო მოხელე - 10,3%
ხელშეკრულებით, კერძო სექტორში - 12%
არაფორმალურ სექტორში - 3,8%
სტუდენტი/მოსწავლე - 18,5 %
პენსიონერი - 8,8 %
უმუშევარი - 45% (მათ შორის დიასახლისები)

როგორც ცხრილიდან ჩანს, ბუნებრივი კატასტროფების მაღალი რისკის შემცველ ტერიტორიებზე ცხოვრობენ საშუალოზე დაბალი სოციალური ფენის წარმომადგენლები. სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ოფიციალური მონაცემებით, საქართველოს მოსახლეობის დაახლოებით 10% ლატაკია. ჩვენს შემთხვევაში ეს ციფრი, სამჯერ გაზრდილია და შეადგენს - 28%.

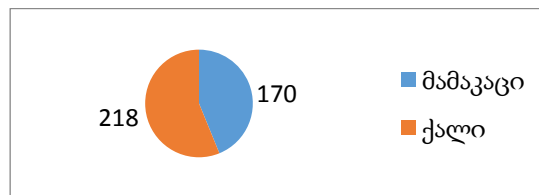
ქვეყნის მასშტაბით, 2014 წლის მაჩვენებლით უმუშევრობის დონე 12,4%-ს შეადგენს (ქალების - 10,4%, კაცების - 14%). რაც შეეხება ქალთა დასაქმების კოეფიციენტს, გამოწვეულია იმით, რომ ქალები არ თაკილობენ არაფორმალურ სექტორში და დაბალანაზღაურებად პოზიციებზე მუშაობას. DFWatch-ის მონაცემებით, სტატისტიკურად ქალის საშუალო შემოსავალი საქართველოში მამაკაცის შემოსავლის 2/3-ს შეადგენს, რაც შრომის ბაზარზე არსებული სეგრეგაციითა და გენდერული როლების ტრადიციული აღქმით არის გამოწვეული. ჩვენს სამიზნე ჯგუფებში ეს ციფრი თითქმის 4-ჯერ გაზრდილია და კატასტროფულ მაჩვენებელს 45%-ს შეადგენს.

დიაგრამა 5. ოჯახის წევრთა დასაქმების სტატუსი

ცნობილი ფაქტია, რომ გაზაფხულობით მდინარე ვერე გადმოდის ნაპირებიდან და მიმდებარე ტერიტორია იფარება წყლით, რაც ყოფით და ფინანსურ პრობლემებს უქმნის იქ დასახლებულ ოჯახებს. რესპოდენტებთან გასაუბრების დროს გაირკვა, რომ საყოფაცხოვრებო პრობლემების დიდი ნაწილი მოდის იქ მაცხოვრებელ ქალებზე, როგორც მრავალრიცხოვანსა და პატრიარქალურ სტერეოტიპებზე დაქვემდებარებულ კატეგორიაზე. დიაგრამა #6-ზე ნათლად ჩანს, რომ ქალების რაოდენობა ჭარბობს მამაკაცების რაოდენობას, შეფარდებით - 218/170. ოჯახის წევრთა უმრავლესობა ქალია (56,2%).

დიაგრამა 1. გამოკითხული ოჯახის წევრების გენდერული ჭრილი (რაოდენობა)

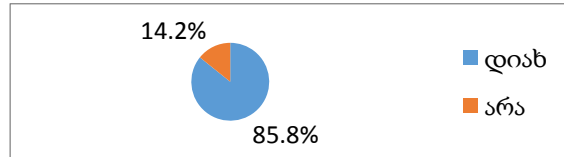

ოფიციალური ინფორმაცია: გარემოს ეროვნული სააგენტოს გეოლოგიისა და ჰიდროლოგიის დარგის სპეციალისტების ანგარიშის თანახმად, 2015 წლის 13-14 ივნისს მდ. ვერეს ხეობის მარჯვენა ფერდობზე ადგილი ჰქონდა გეოლოგიური და ჰიდრომეტეოროლოგიური პროცესების თანხვედრას. უხვი ატმოსფერული ნალექების მოსვლას თან დაერთო კლდეზვავის, მეწყერის, ღვარცოფის, მდინერეებში სიღრმითი და გვერდითი ეროზიის, წყალმოვარდნის, წყალდიდობის, დატბორვისა და სეტყვის მასშტაბური განვითარება, რასაც მოჰყვა თანმდევი უარყოფითი შედეგები და ადამიანთა მსხვერპლი. სპეციალისტების მიერ სავსე პირობებში მოპოვებული ინფორმაციისა და საფონდო (ისტორიული) გეოლოგიური, ჰიდროლოგიური მასალების ანალიზის საფუძველზე შედგა წინასწარი ანგარიში, რომელშიც მოცემულია მდ. ვერეს ხეობაში ადრეულ წლებში განვითარებული კატასტროფების სტატისტიკური მონაცემები, სტიქიის გამომწვევი ბუნებრივი მიზეზები, ცალკეული უკიდურესად გართულებული უბნების გეოდინამიკური პირობები და შემუშავებულია რეკომენდაციები სამომავლოდ დამცავი ღონისძიებების გასატარებლად, როგორც ახლო, ასევე საშუალო ვადიან პერსპექტივაში.

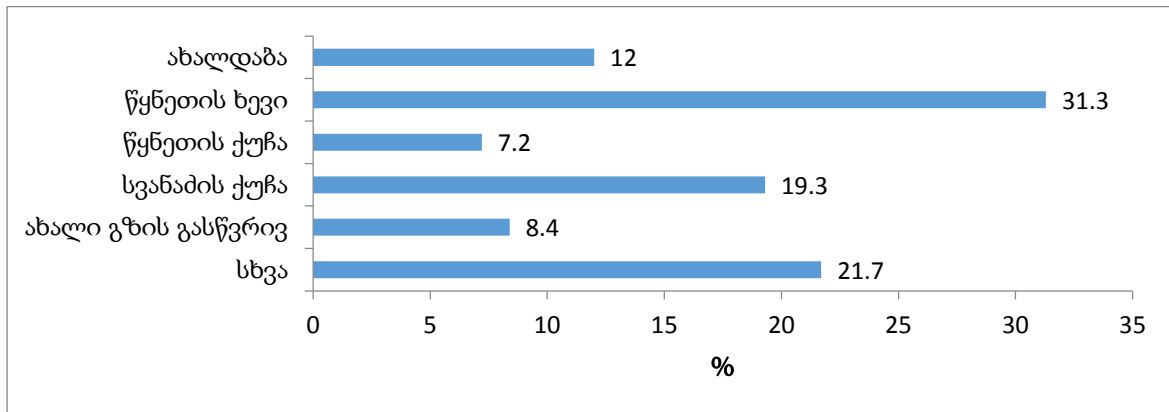
ბლოკი 2. საცხოვრისი და ქონება

კვლევით დადგინდა, რომ რესპოდენტთა ოჯახის წევრთა დიდი ნაწილი (85,8%) სტიქიის დღეს იმყოფებოდა სტიქიის ზონებში, შემდეგ მისამართებზე: ახალდაბა, წყნეთის ხევი, წყნეთისა და სვანეთის ქუჩები, ახალი გზის გასწვრივ ბარაკის ტიპის დასახლებები და სხვა ობიექტები.

დიაგრამა 2. იყო თუ არა ოჯახის წევრი სტიქიის ზონაში

დიაგრამა 3. გამოკითხული დაზარალებული ოჯახების საცხოვრებლის ადგილმდებარეობა

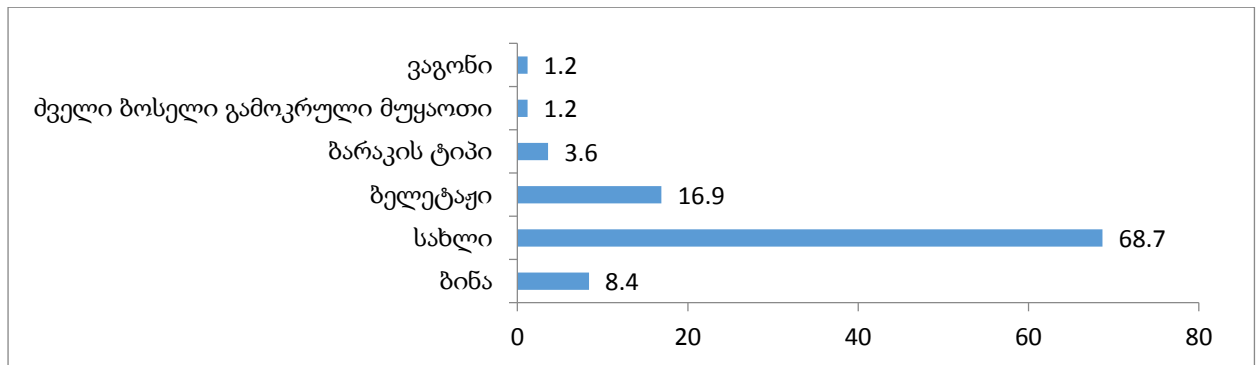
არასამთავრობო ორგანიზაცია "მწვანე ალტერნატივას" მიერ 13-14 ივნისს თბილისში სტიქიური მოვლენებით გამოწვეული კატასტროფის მიზეზების წინასწარი ანალიზის თანახმად, 2009 წელს საქართველოს ხელისუფლებისა და თბილისის მერიის წარმომადგენლებმა გააკეთეს განცხადებები ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის მშენებლობის შესახებ. შპს „საქგზამეცნიერებისა“ და საკონსულტაციო კომპანიის სამეცნიერო-კვლევითმა ფირმა „გამამ“ მოამზადეს „მდ. ვერეს ხეობის (ქ. თბილისის) ფარგლებში ეკოლოგიური მდგომარეობის შეფასების ანგარიში“. დოკუმენტის შესავალშივე აღნიშნულია, რომ „მდ. ვერეს ხეობის ტერიტორიაზე საავტომობილო გზის გაყვანის თაობაზე გადაწყვეტილებას მიიღებენ მხოლოდ მისი მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების დეტალური შესწავლისა და შეფასების შემდგომ“, თუმცა ეს დაპირება დაპირებად დარჩა.

მოსახლეობის ნაწილს, რომელსაც პროექტის შედეგად ჩამოეჭრა საკარმიდამო ნაკვეთები, არ მიეცა კომპენსაცია, მიწის მფლობელობის უფლებადამდგენი დოკუმენტების არქონის გამო. ანუ, არ ჩაითვალნენ პროექტის მიერ დაზარალებულად ის მოსახლეები, რომელთა სახლებზეც არ გაიარა მაგისტრალმა

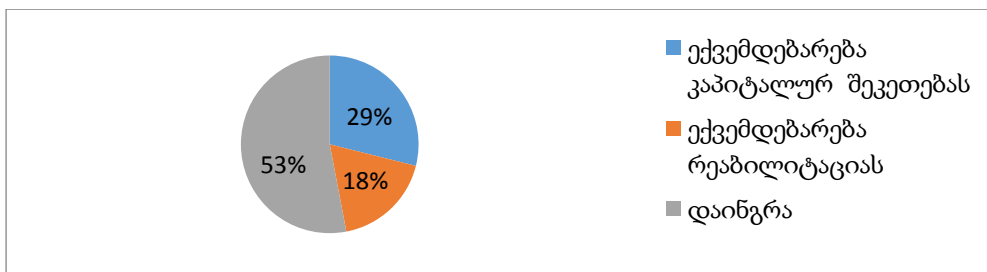
ან მოახდინა სხვა ტიპის ზეგავლენა, მათ შორის გაზარდა გარემოსდაცვითი რისკები. მოსახლეობის გარკვეული ნაწილი საავტომობილო გზიდან იმდენად მცირე მანძილით აღმოჩნდა დაშორებული, რომ მათი საცხოვრებელი პირობები ძლიერ გაუარესდა, ხოლო ქონება გაუფასურდა.

დიაგრამების #8, #9, #10, #11, #12 მაჩვენებლების შესაბამისად, ბარაკის ტიპის დასახლება 6%-ია, ხოლო კაპიტალური დასახლება 90%-ზე მეტია. რაც შეეხება დაზარალებულთა ამჟამინდელ მდგომარეობას, ირკვევა, რომ მთლიანად დაზარალებული საცხოვრებელი ობიექტები 53%-ია, კაპიტალურ შეკეთებას ექვემდებარება 29%, ხოლო რეაბილიტაციას 18%.

დიაგრამა 4. ძველი საცხოვრებლის ტიპი

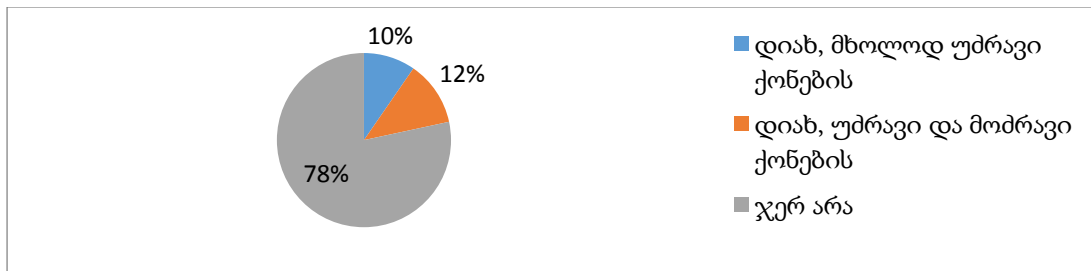

დიაგრამა 5. დაზარალებულთა საცხოვრებლის ამჟამინდელი მდგომარეობა

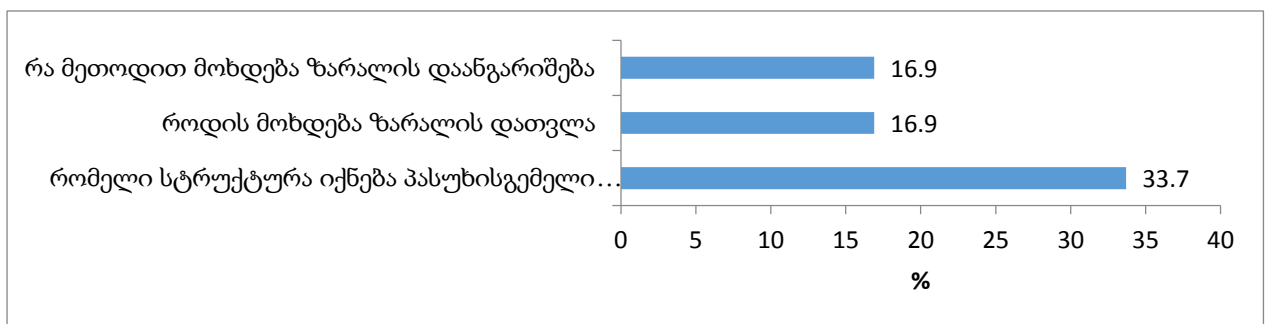

გამოკითხვის ეტაპზე (7-17 ივლისი, 2015), დაზარალებულთა მხოლოდ 12%-მა იცოდა, უძრავ-მოძრავი ქონების ზარალის შეფასების მაჩვენებელი, 10%-მა ნაწილობრივ (მხოლოდ უძრავი ქონების), ხოლო ყველაზე მოცულობითი - 78% იყო მოლოდინის რეჟიმში (დიაგრამა #11). ეს დასკვნა დასტურდება დიაგრამა #12-ის მონაცემებით, საიდანაც ჩანს, რომ 60%-ზე მეტი ადამიანი გაურკვევლობაშია, არ გააჩნიათ ინფორმაცია ზარალის ოდენობაზე, შედეგად 22%-მა თვითშეფასებით დაიანგარიშა კომპენსაციის თანხა, რომელიც იწყება 5 ათასი დოლარიდან. 16%-ს აქვს ძალიან ოპტიმისტური მოლოდინი - 100 000 დოლარიდან ნახევარ მილიონ დოლარამდე (დიაგრამა #10). ჩვენ ვერ ვიქნებით კომპეტენტური ამ შეფასების სისწორეში. გვსურს მხოლოდ აღვნიშნოთ, რომ ინფორმაციის ნაკლებობა და სავარაუდო მოლოდინები, ჩვეულებრივ, ამახინჯებს რეალობას, ქმნის ნეგატიურ ფონსა და ამწვავებს სიტუაციას.

დიაგრამა 6. მოხდა თუ არა ოჯახის მიერ მიღებული ზარალის ოდენობის დაანგარიშება?

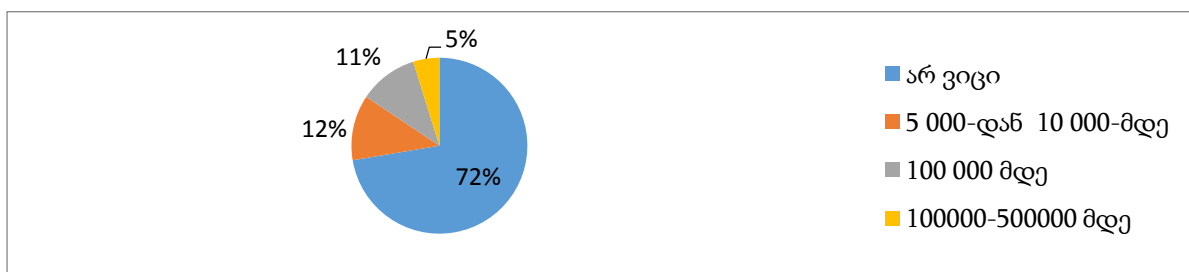

დიაგრამა 7. რამდენად არიან ინფორმირებული ზარალის დაანგარიშების პროცედურისა და ვადების შესახებ?

დიაგრამა #10-დან ჩანს, რომ დაზარალებულთა დიდი ნაწილი (72%) ელოდება კომპეტენტურ შეფასებას - ეს არის მოსახლეობის ნდობის მანდატი ქ. თბილისის მერიის მიმართ იმ პირობებში, როდესაც დაზარალებულთა 83,1%-ს არ გააჩნია სხვა ალტერნატიული საცხოვრებელი ფართი.

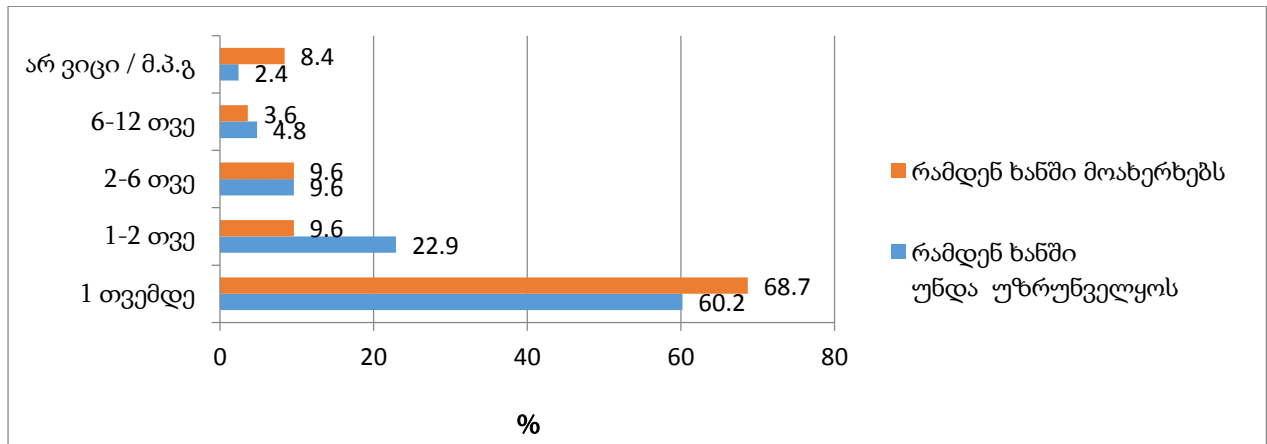
დიაგრამა 8. რა თანხის მატერიალური ზარალი მიადგათ სტიქიური უბედურებისას რესპონდენტებს (თვითშეფასებით) (ლარები)?

რესპონდენტთა უმრავლესობა საკმაოდ ოპტიმისტურად არის განწყობილი ზარალის ანაზღაურების ვადებთან დაკავშირებით. დაახლოებით ორი მესამედი მიიჩნევს, რომ 1 თვეში უზრუნველყოფენ ახალი ან რეაბილიტირებული

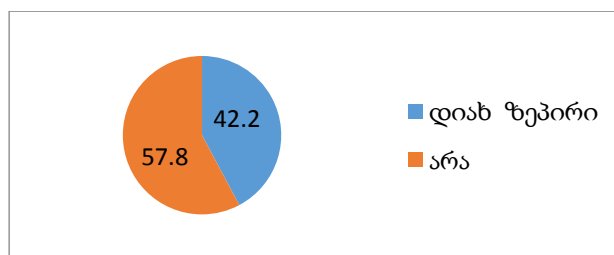
საცხოვრისით. მხოლოდ ძალიან მცირე 6%-ს ჰგონია რომ ეს პროცესი 6 თვეზე მეტ ხანს გასტანს (დიაგრამა #14).

დიაგრამა 9. თქვენი აზრით, სახელმწიფომ რამდენ ხანში უნდა უზრუნველყოს / რამდენ ხანში მოახერხებს ახალი ან რეაბილიტირებული საცხოვრისით უზრუნველყოფას?

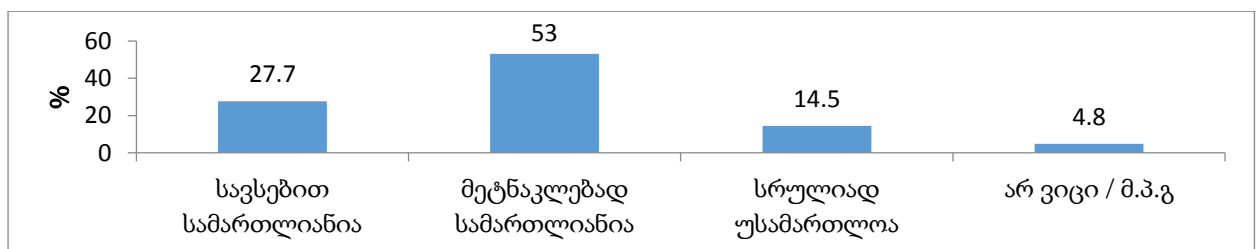

როგორც ჩანს, სახელმწიფო მოხელეებმა ჩაატარეს საინფორმაციო კამპანია, რადგანაც გამოკითხულთა დაახლოებით 42,2%-ს გააჩნია ოფიციალური, ზეპირი ფორმის დაპირება - კომპენსაციის ვადებისა და პირობების თაობაზე (დიაგრამა #15). შესაბამისად, სახელმწიფოს (სავარაუდოდ, ქ. თბილის მერიის) მხრიდან დაპირებული მიდგომა თითქმის 80%-მა შეაფასა, როგორც სამართლიანი (დიაგრამა 16).

დიაგრამა 10. სახელმწიფო სამსახურების მიერ დაზარალებულთა ინფორმირება საცხოვრებლით დაკმაყოფილების ვადებსა და პირობებზე?

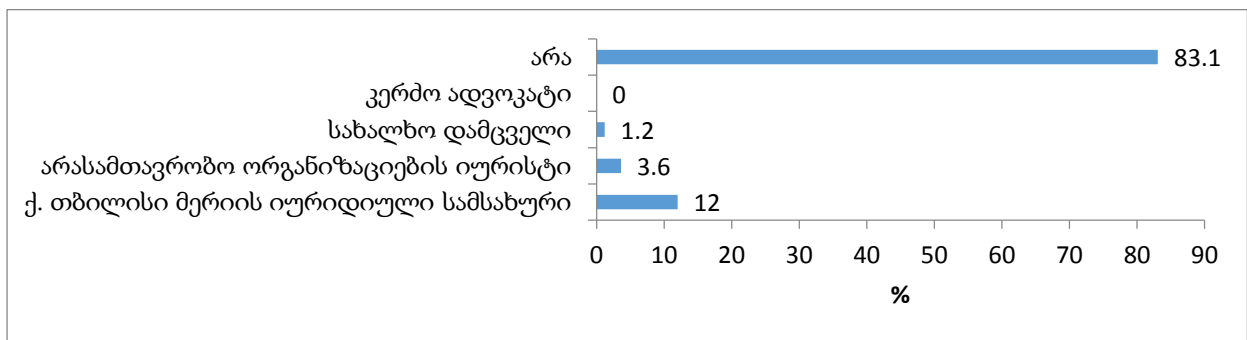

დიაგრამა 11. რამდენად სამართლიანად მიაჩნიათ საცხოვრებლით უზრუნველყოფის შეთავაზებული მიდგომა

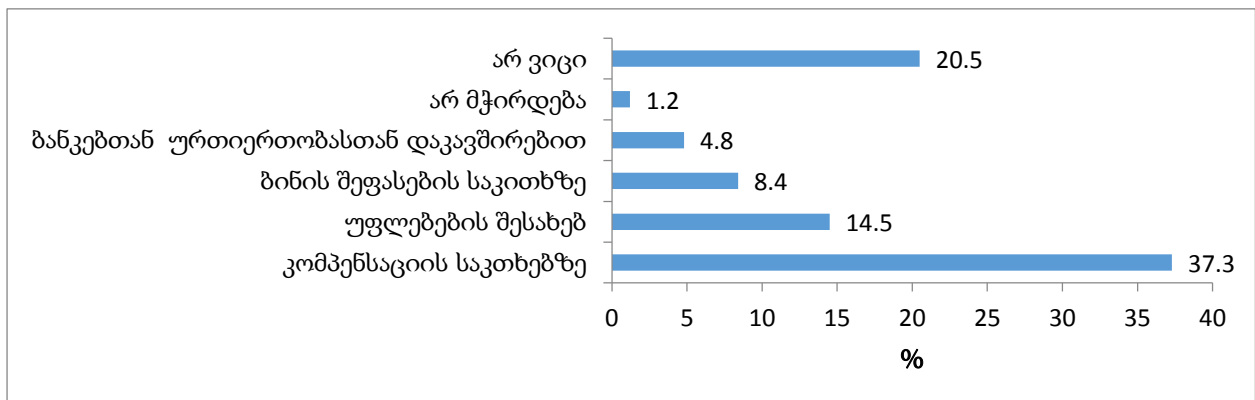

მოსახლეობაში სამართლებრივი ცნობიერებისა და უფლებების დაცვის კულტურის დაბალი დონე კვლავ დასტურდება დიაგრამა #17-ისა და #18-ის მაჩვენებლებით. მიუხედავად იმისა, რომ ყველასთვის ცნობილია სახელმწიფოს უპასუხისმგებლო პოლიტიკა აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლებასთან დაკავშირებით, რესპონდენტთა 83,1%-ს არანაირი იურიდიული კონსულტაცია არ გაუვლია, 12% ეყრდნობა ქ. თბილისი მერიის იურიდიული სამსახურის დაპირებებს, მხოლოდ 5%-ზე ცოტათი მეტმა ადამიანმა გაიარა იურიდიული კონსულტაცია სახალხო დამცველის, არასამთავრობო ორგანიზაციების თუ დამოუკიდებელ ადვოკატებთან. როგორც მათ აღნიშნეს, ადვოკატთან შეხვედრის შემთხვევაში, რესპონდენტები განიხილავდნენ ყველაზე აქტუალურ, კომპენსაციის მიღების საკითხს (37,3%). საკონსულტაციო საკითხებს შორის ლიდერობს: ბანკების, კომპენსაციის მიღების, ბინის შეფასებისა და უფლებების დაცვის საკითხები. 20,5% კი ვერ ხვდება, თუ რაში წაადგება ადამიანის უფლებების დაცვის თაობაზე კონსულტაციის მიღება.

დიაგრამა 12. ვისგან მიიღეს იურიდიული კონსულტაცია დაზარალებულებმა

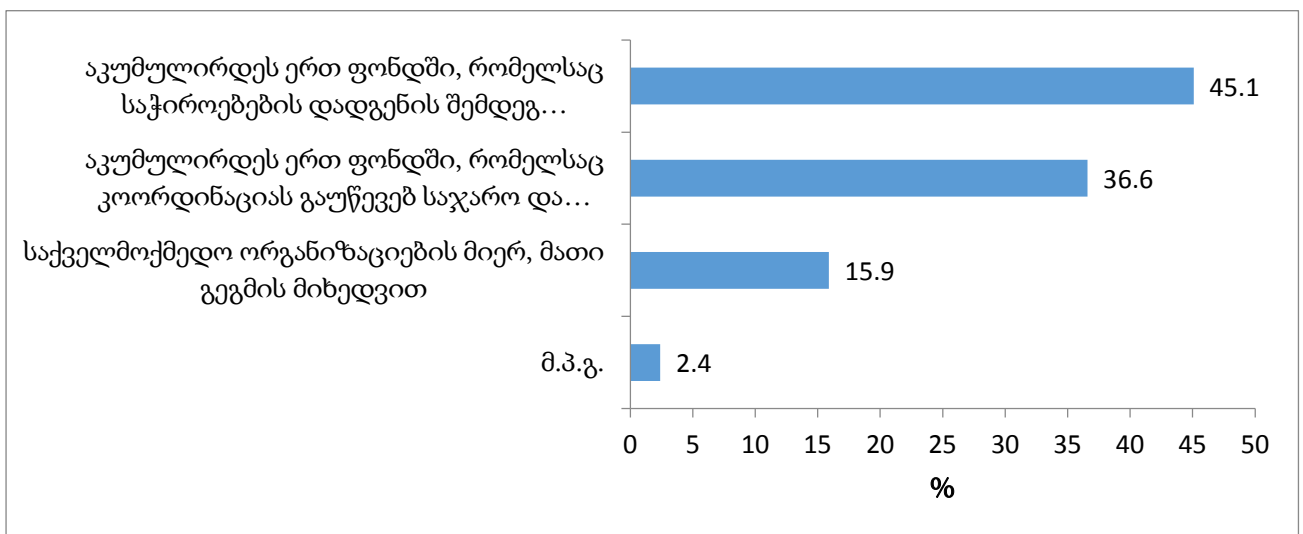

დიაგრამა 13. რა საკითხებზე სურთ იურიდიული კონსულტაციის მიღება მომავალში

დიაგრამა #19-ზე („როგორ უნდა მოხდეს საქველმოქმედო შემოწირულობით შემოსული თანხების დარიგება“), ნათლად ჩანს, რომ დაზარალებულები (ჯამში 52%-ზე მეტი) არ ენდობა სახელმწიფო მოხელეებს საქველმოქმედო თანხების განაწილებაში. მოითხოვენ, კომისიას საჯარო და არასამთავრობო, ან მეტიც, საქველმოქმედო ფონდების მონაწილეობით. პირად საუბრებში ამბობდნენ ფრაზას: „ფულის გაცემა გაუჭირდებათ. ეცდებიან, ჩვენ დასახმარებლად ხალხის მიერ შეგროვილი თანხებით, სხვა პრობლემები მოაგვარონ“.

დიაგრამა 14. როგორ უნდა მოხდეს საქველმოქმედო შემოწირულობით შემოსული თანხების დარიგება

დაზარალებულთა ორი მესამედი აცხადებს, რომ არაფერი იცის სახელმწიფო სოციალური რეაბილიტაციის გეგმებისა და ვადების თაობაზე. დანარჩენი ამბობს, რომ ფლობს ზოგად ინფორმაციას (ერთიდან 3 თვემდე).

ოფიციალური ინფორმაცია: 13-14 ივნისის სტიქიის შედეგად გარდაცვლილია 19 ადამიანი, აქედან იდენტიფიცირებულია 17 (7 კაცი და 10 ქალი), უგზოუკვლოდ დაკარგულია 6 ადამიანი (5 კაცი და 1 ქალი). სტიქიის შედეგად დაზიანდა თბილისის ზოოპარკიც. ოფიციალური ინფორმაციით, სტიქიის შედეგად მიყენებული მატერიალური ზარალის ოდენობა 100 მილიონ ლარს აჭარბებს.

საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახურის ინფორმაციით, 22 ივნისის მდგომარეობით, (დაზღვეული პირების) 160-მდე ავტო-სატრანსპორტო, კერძო და იურიდიული პირის ქონების ზარალი აღინიშნება, რამაც 3,5 მლნ ლარს გადააჭარბა. სტატისტიკური მონაცემებით, ავტომობილების დაზღვევის პორტფელმა სადაზღვევო სექტორში 15 936 007 ლარი შეადგინა, რაც მთლიანი მოპოვებული პრემიის 13,75%-ია. დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახურის მონაცემებით, ბაზარზე 14 სადაზღვევო კომპანია ოპერირებს.

ქ.თბილის მერიაში, 12 აგვისტოს მდგომარეობით, მობილიზებული გასანაწილებელი თანხა - 21 672 076 ლარია.

13 ივნისის ტრაგიკულ ღამეს დაზარალებულთა მონაცემებს აერთიანებს სპეციალური ვებ-გვერდი „რას ვემსახურებით საქველმოქმედო ანგარიშებით“ - <http://help.tbilisi.gov.ge>. 2015 წლის აგვისტოსთვის შუა რიცხვებისათვის ზარალის ანაზღაურებასთან დაკავშირებით მოლაპარაკებულია 24 ოჯახთან. აქედან - დაპირება შესრულებულია 15 ოჯახთან, ხოლო 9 ოჯახი მოლოდინის რეჟიმშია.

13-14 ივნისის სტიქიით დაზარალებულთათვის ზიანის ანაზღაურების წესი საკრებულომ 5 ივლისს დაამტკიცა. წესის მიხედვით, დაზარალებულები ორ კატეგორიად დაიყვნენ: პირველ კატეგორიაში შედიან ოჯახები, რომელთა საცხოვრებელი სახლები აღდგენას არ ექვემდებარება, ხოლო მეორე კატეგორიაში - ოჯახები, რომელთა სახლების აღდგენა შესაძლებელია. წესი ზარალის ანაზღაურების ორ ვარიანტს ითვალისწინებს: დაზარალებულებს შესაძლებლობა ეძლევათ, თავად აირჩიონ, თუ რომელი შეთავაზებით სურთ ზარალის ანაზღაურება. პირველი ვარიანტის მიხედვით, დაზარალებულ ოჯახს პირველ ეტაპზე მიეცემა სულადობის მიხედვით მისთვის განსაზღვრული ფართის ოდენობის თანხა, ხოლო მას შემდეგ, რაც დადასტურდება ოჯახის უძრავი ქონების განსახლების ზონაში მოხვედრა, თბილისის მერია მის უძრავ ქონებას სტიქიამდე არსებული საბაზრო ღირებულებით სრულად გამოისყიდის. ამ წესით სარგებლობის შემთხვევაში, დადგენილია შემდეგი კრიტერიუმები: ერთი და ორწევრიანი ოჯახისთვის გაიცემა 45 კვ.მ-ის ფართის ადეკვატური თანხა; სამი და ოთხწევრიანი ოჯახისთვის - 65 კვ.მ ფართის ადეკვატური თანხა; ხუთი და ექვსწევრიანი ოჯახისთვის - 90 კვ.მ. ფართის ადეკვატური თანხა; ხოლო 7 და მეტწევრიანი ოჯახისთვის - 110 კვ.მ ფართის ადეკვატური თანხა. მოგვიანებით, ოჯახის განსახლების ზონაში მოხვედრის შემდგომ, მოხდება მისი უძრავი ქონების სტიქიამდე არსებული საბაზრო ღირებულებით გამოსყიდვა და უკვე გაცემული დახმარების სხვაობის შევსება. ზარალის ანაზღაურების წესის მეორე ვარიანტის მიხედვით, დაზარალებულ ოჯახს შეუძლია, პირდაპირ მიმართოს მუნიციპალიტეტს და თბილისის მერია მის უძრავ ქონებას საბაზრო ღირებულებით დაუყოვნებლივ გამოისყიდის.

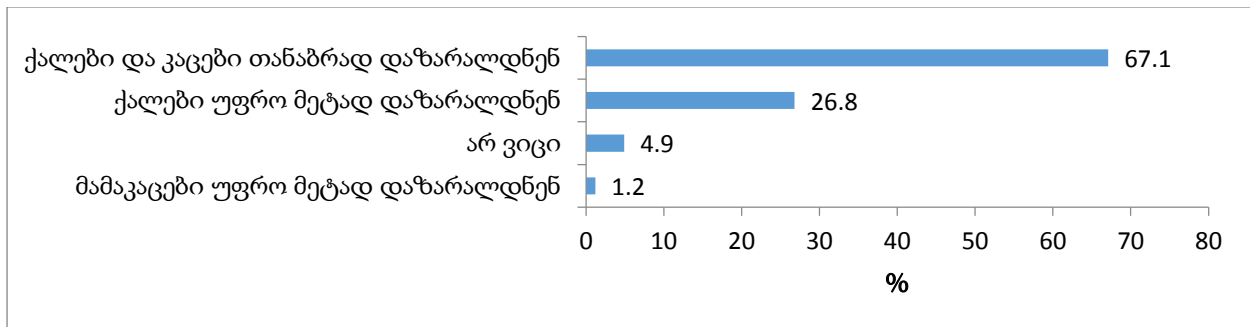
ბლოკი 4 - გენდერული როლების აღქმა, სტიქიური უბედურების დროს

კვლევის მთავარ მიზნად დავისახეთ გაგვეანალიზებინა გენდერული როლების აღქმა სტიქიური უბედურების დროს. ახდენს თუ არა ეს ფაქტორი გავლენას ქალებისა და ბავშვების დაუცველობისა და მდგრადობის მდგომარეობაზე, როგორც სტიქიური უბედურების დროს, ასევე შემდგომ, რეაბილიტაციის ეტაპზე. ასევე, ანალიტიკურ კვლევაზე დაფუძნებული რეკომენდაციების შემუშავება და გათვალისწინება ბუნებრივი კატასტროფების შედეგების პრევენციის პოლიტიკაში.

დიაგრამა #20-დან ჩანს, რესპოდენტთა მეოთხედი (26,8%) ფიქრობს, რომ ქალები მეტად დაუცველნი არიან ვიდრე კაცები. შეკითხვაზე „რატომ?“ პასუხობენ შემდეგი არგუმენტებით:

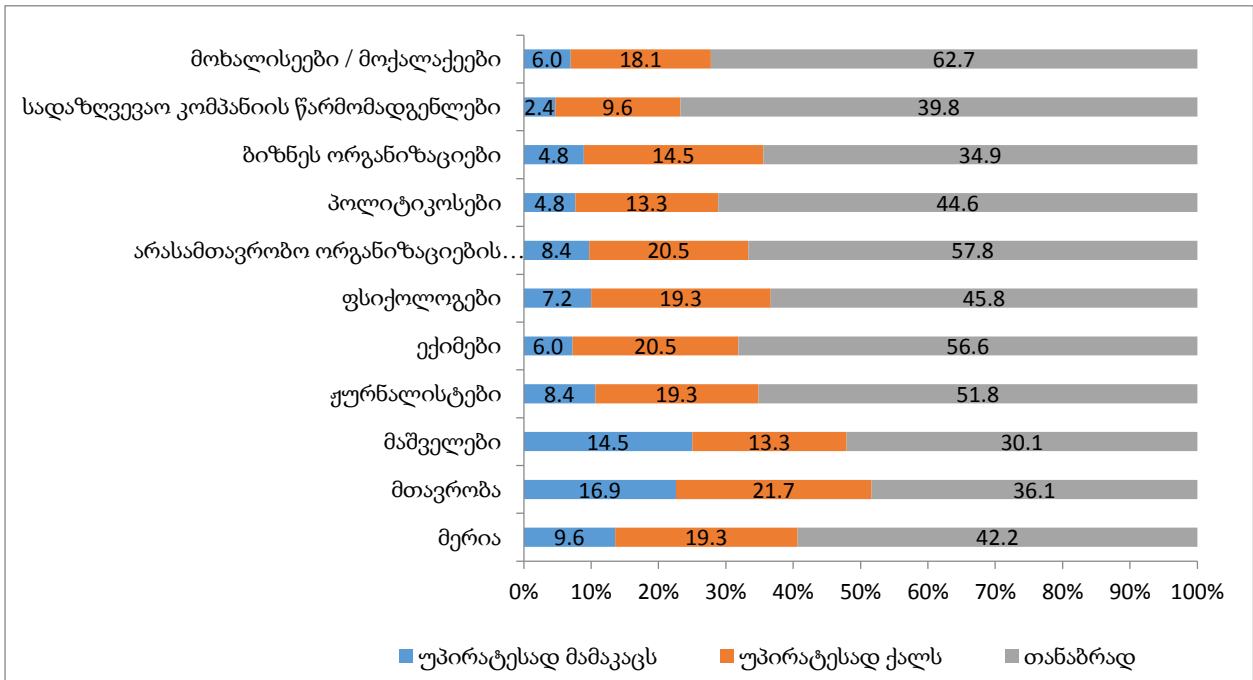
- მეტი ნერვიულობა უწევთ;
- ბავშვებზე ზრუნავენ;
- სახლის გაუმაგრებლობის და მარტო ყოფნის გამო;
- სუსტები და დაუცველნი არიან;
- ქალის ფსიქიკა უფრო მგრძობიარეა;
- ქალზეა ოჯახი დამოკიდებული, მას უწევს ყველაფერზე ზრუნვა.

დიაგრამა 15. თვლიან თუ არა რომ ქალები უფრო მეტად დაზარალებულნი არიან სტიქიის დროს?

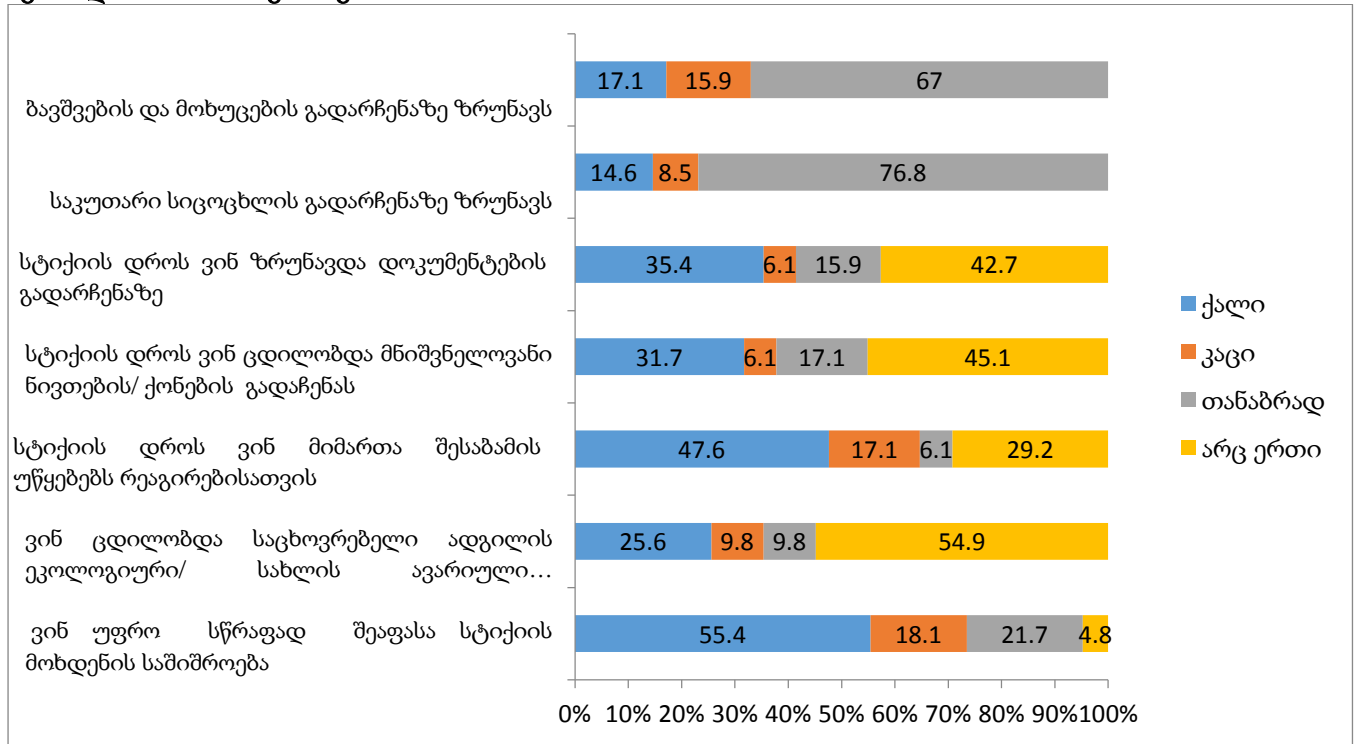
პირველი რამაც დაგვაინტერესა, ეს იყო ქალის, როგორც ტრადიციული მენტალობის მქონე ადამიანის, გახსნილობის დონე საჭიროებების თუ პრეტენზიების გამოთქმისას, როგორც სახელმწიფო მოხელეებთან, ასევე სხვა ოფიციალური სტატუსის მქონე პირებთან. დიაგრამა #21-დან ჩანს, თუ რესპოდენტი ვის ანიჭებს პრიორიტეტს პრობლემებზე საუბრის დროს. თუ გამოვრიცხავთ იმ ხმების რაოდენობას, რომლებიც „თანაბრად“ გადანაწილდა, ირკვევა, რომ ქალები მაინც უფრო ქალებთან არიან გულწრფელნი. განსაკუთრებით, ოფიციალურ პირებთან ურთიერთობისას - მთავრობა, მერია, ექიმი, ფსიქოლოგი, მათ რიცხვში არასამთავრობო ორგანიზაციის წარმომადგენლები და მოხალისეებიც მოხვდნენ. რაც შეეხება მამაკაცებს, დაზარალებული ქალებისთვის სულერთია, თუ ვინ გადაარჩენს მათ განსაცდელის მომენტში, სხვაობამ მხოლოდ 1% შეადგინა.

დიაგრამა 16. სტიქიური მოვლენების შემდგომ, ქვემოთ ჩამოთვლილი ჯგუფების წარმომადგენლები ვის ირჩევენ ოჯახიდან სტიქიის შესახებ სასაუბროდა და საჭიროებების გამოსავლენად

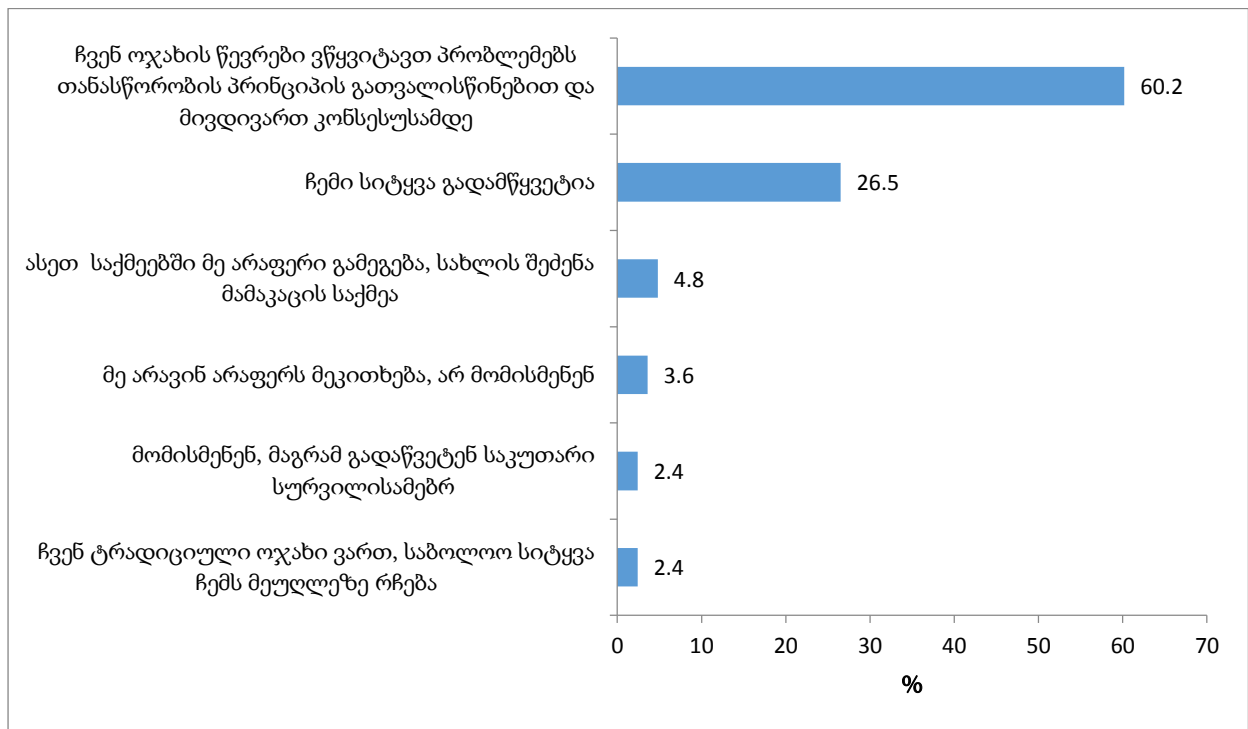
თუ როგორ ნაწილდება გენდერული როლები ექსტრემალურ სიტუაციაში იკვეთება დიაგრამა #22-ზე („გენდერული რეაგირების ხარისხი სტიქიური უბედურების შესაძლო საშიშროებაზე“). მიუხედავად სტერეოტიპული ხედვისა, „ქალები მეტად დაუცველები არიან“, საკუთარი და ოჯახის წევრების სიცოცხლის გადარჩენაზე 70% ქალი და კაცი თანაბრად ზრუნავს, ისევე როგორც, მოხუცებისა და ბავშვების გადარჩენაზე თანაბრად იზიარებენ პასუხისმგებლობას. თუმცა დიაგრამის თითქმის ყველა პასუხში ნაკლებად იკვეთება „ძლიერი სქესის“ ოჯახის „თავკაცის“ ტრადიციული როლი. მაგალითად, ისეთ საკითხებში, როგორებიცაა ეკოლოგიური ან სახლის ავარიული მდგომარეობის შესახებ წინასწარ ინფორმაციის მოპოვება, სტიქიის დროს მნიშვნელოვანი ნივთების გადარჩენა, შესაბამის უწყებებში (სამაშველო სამსახურებში) მიმართვა და სხვა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი საკითხები - მეტწილად ქალის ზრუნვის საგანი ხდება. დიაგრამიდან ასევე ჩანს, რომ ქალებმა უფრო სწრაფად შეაფასეს ბუნებრივი სტიქიის საშიშროება (55,4 %) და პირველებმა დაიწყეს ზრუნვა ოჯახის საჭიროებებზე. #22 დიაგრამაზე ძალიან დიდი ადგილი უჭირავს ნეიტრალურ, გულგრილ პოზიციას - „არც ერთი“. ჩვენი აზრით, ეს გამოწვეულია დაბალი ცოდნის დონით, ანუ რეალური საშიშროების შესახებ ინფორმირებულობის ნაკლებობით.

დიაგრამა 17. გენდერული რეაგირების ხარისხი სტიქიური უბედურების შესაძლო საშიშროებაზე?

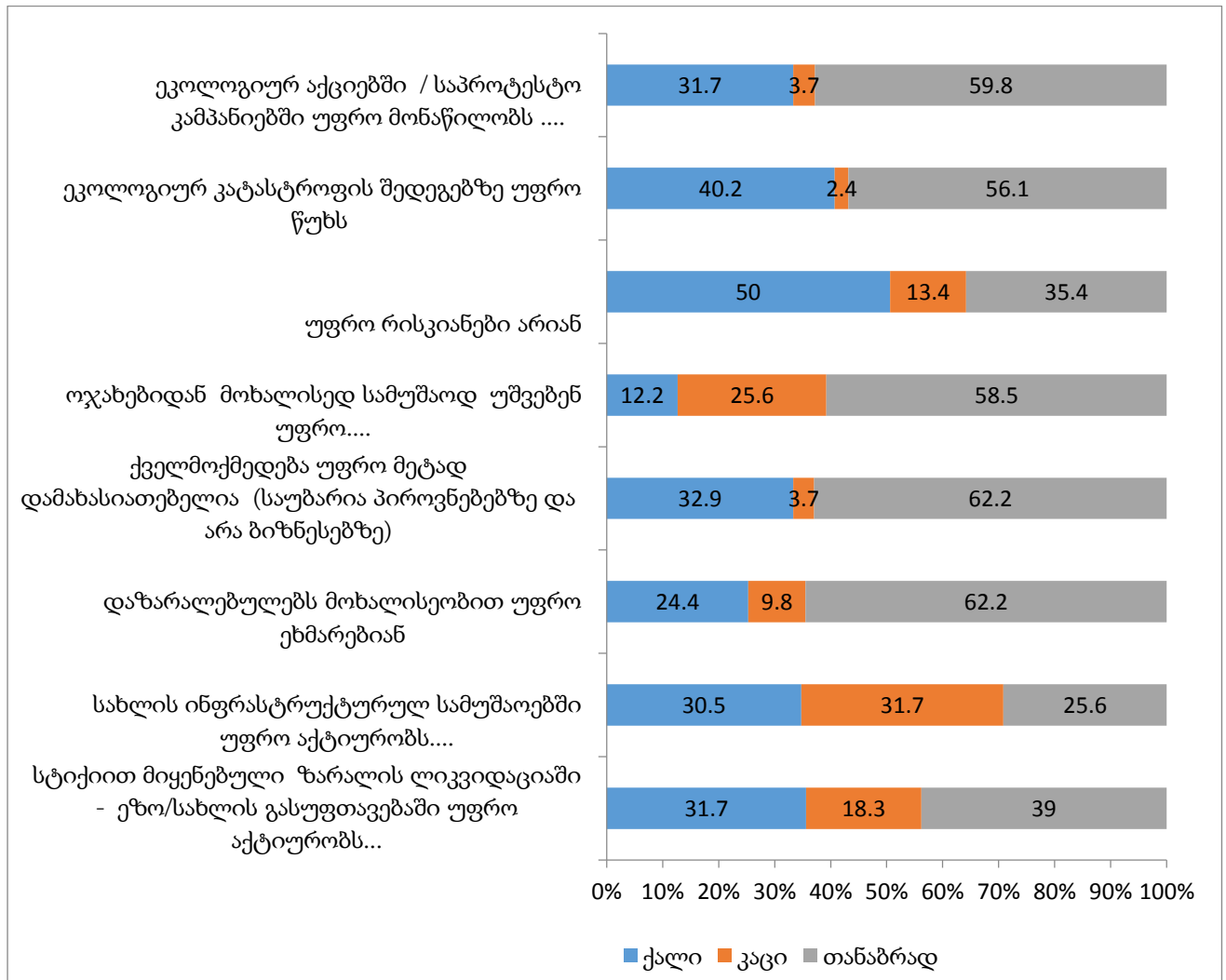
სტიქიასთან ბრძოლასა და მიყენებული ზარალის ლიკვიდაციაში მონაწილეობის ხარისხით, ასევე, ოჯახში გენდერული როლების გადანაწილებით, ვცადეთ ქალებისა და ბავშვების დაუცველობისა და მდგრადობის მდგომარეობის დადგენა. სტიქიით დაზარალებულთა გენდერულ ხედვებში საინტერესოა ოჯახის მდგრადობის კოეფიციენტი (დიაგრამა #23). გამოკითხულთა 60,2%-მა განაცხადა, რომ „ოჯახის წევრები პრობლემებს ვწყვეტთ თანასწორობის პრინციპის გათვალისწინებით და მივდივართ კონსენსუსამდე“. 26,5%-მა განაცხადა, რომ „ჩემი სიტყვა გადამწყვეტია“. მცირედი ვარიაციებით კი პასუხი- „მეუღლის სიტყვა კანონია“ - 13,2%. თუ ვიმსჯელებთ ამ დიაგრამით, თანასწორობის საკითხი ჩვენს ოჯახებში უკვე მიღწეულია.

დიაგრამა 18. იქნება თუ არა გათვალისწინებული თქვენი მოსაზრებები და სურვილები კომპენსაციის მიღების შემდეგ?

სტიქიით მიყენებული ზარალის ლიკვიდაციაში რესპონდენტთა გენდერული ქცევის მზადყოფნის კრიტერიუმების დადგენისას (დიაგრამა #24) მამაკაცები პოზიციებს თმობენ ქალების სასარგებლოდ. „რისკიანთა“ გრაფაში მოხვდნენ ქალები. მოხალისეებში, საქველმოქმედო და ეკოლოგიურ აქციებში, სტიქიის შედეგად მიყენებული ზარალის ლიკვიდაციაშიც კი ლიდერობენ ქალები. და ეს იმ პირობებში, როდესაც ოჯახების 25,6% არ იწონებს ქალების მონაწილეობას სამაშველო სამუშაოებში. რაც შეეხება დაზარალებულ სახლებში სარეაბილიტაციო (აღმდგენით) სამუშაოების განხორციელებას, აქ გენდერული თანასწორობაა - ქალებისა და კაცების მონაწილეობა თანაბარია. ვფიქრობთ, რომ ქალების ასეთი აქტიური პოზიცია გამოწვეულია ოცწლიანი სამხედრო კონფლიქტების პირობებში „გადარჩენისათვის ბრძოლის“ გამოცდილებით საქართველოში. ქალებმა საკუთარ მხრებზე აიღეს ოჯახების ეკონომიკური გადარჩენის მისია, რამაც ნაწილობრივი ცვლილება შეიტანა პატრიარქალური წყობისათვის დამახასიათებელი „ოჯახის უფროსის“ ფუნქციურ მოვალეობებში, შედეგად ოჯახებში „ლიდერისა“ და „უფროსის“ ფუნქცია ცალ-ცალკე განიხილება. რესპოდენტები პირად საუბრებში აღიარებენ კაცის „ოჯახის უფროსის“ როლს, მაშინაც კი, როდესაც „ლიდერობენ“ ყველა სოციალური საკითხის გადაწყვეტაში. დიაგრამა #29-ში იკვეთება, რომ „ლიდერობის“ საკითხზე დავა მხოლოდ რესპონდენტთა 1,8% შორის მიმდინარეობს. წარმოდგენილი ანალიზით კიდევ ერთხელ ვრწმუნდებით, რომ გენდერულ თანასწორობაზე ცნობიერების ამაღლება აქტუალური საკითხია.

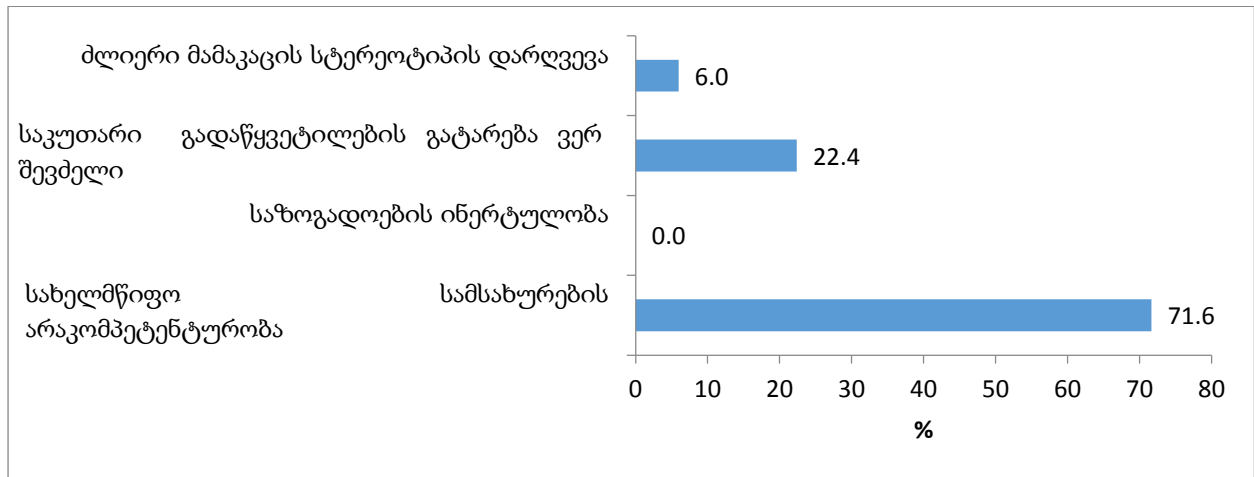
დიაგრამა 19. სტიქიით მიყენებული ზარალის ლიკვიდაციაში მონაწილეობის ხარისხი (გენდერული ქცევის მზადყოფნის კრიტერიუმების დადგენა)

შეკითხვაზე: „ყველზე მეტად რაზე გაგიცრუვდათ იმედი?“ (დიაგრამა #25) „ძლიერი მამაკაცის“ სტერეოტიპმა კრაზი განიცადა გამოკითხულთა 6%-ში. საკუთარი გადაწყვეტილებები ვერ განახორციელა რესპონდენტთა - 22,4 %-მა, ყველაზე დიდი იმედგაცრუება სახელმწიფო სტრუქტურების არაკომპეტენტურობამ გამოიწვია - 71,6%, რაც საგანგაშო სიგნალია ხელისუფლებისათვის, შესაბამისი დასკვნების გამოსატანად.

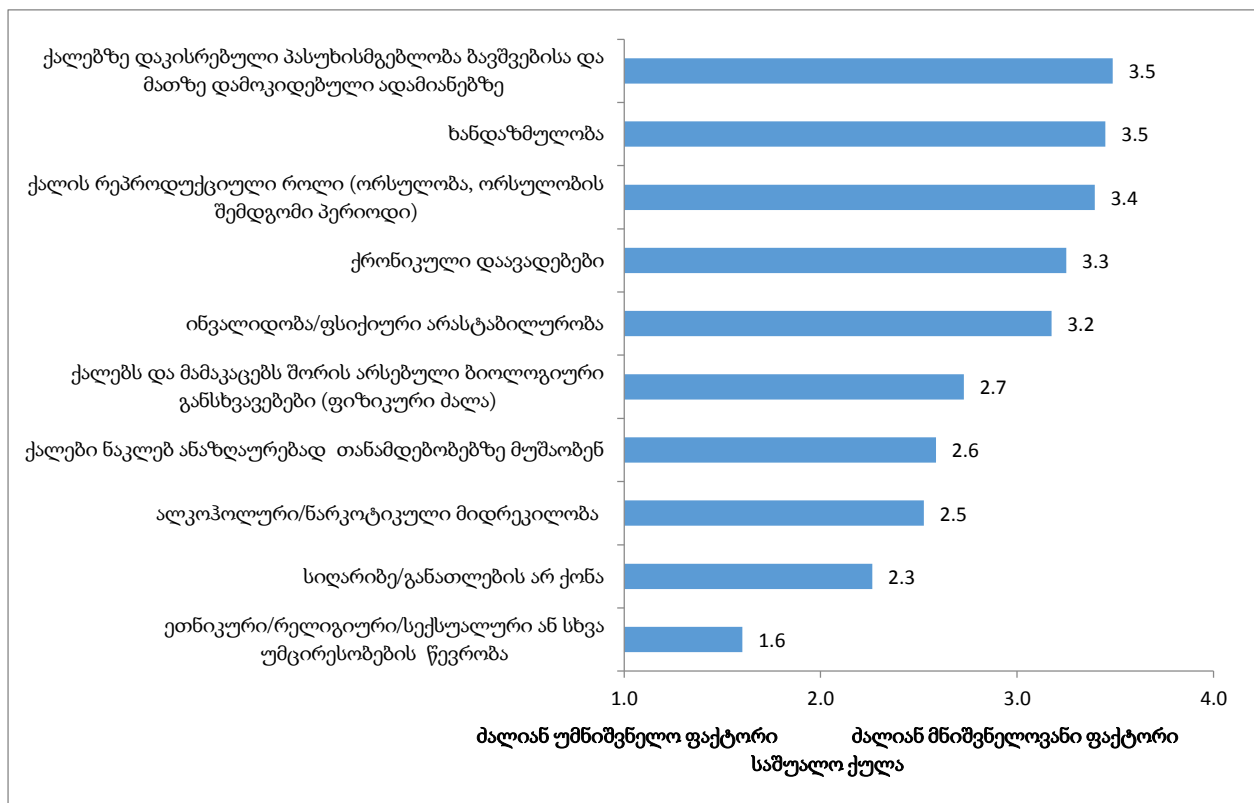
ნიშანდობლივია საზოგადოების მიმართ გაკეთებული მაღალი შეფასების ნიშნული. არც ერთ რესპონდენტს არ გამოუხატავს იმედგაცრუება საზოგადოების მოქალაქეობრივ პოზიციაზე, მოხალისეთა ქმედით და ორგანიზებულ დახმარებაზე. უნდა აღინიშნოს, რომ არასამთავრობო სექტორისა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების ძალისხმევა სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების კუთხით, როგორც ოცწლიანი მუშაობის შედეგი, დაიდო თბილისში, 13 ივნისს, ბუნებრივი კატასტროფის შედეგების ლიკვიდაციის დროს.

დიაგრამა 20. ყველაზე მეტად რაზე გაგიცრუვდათ იმედი ?

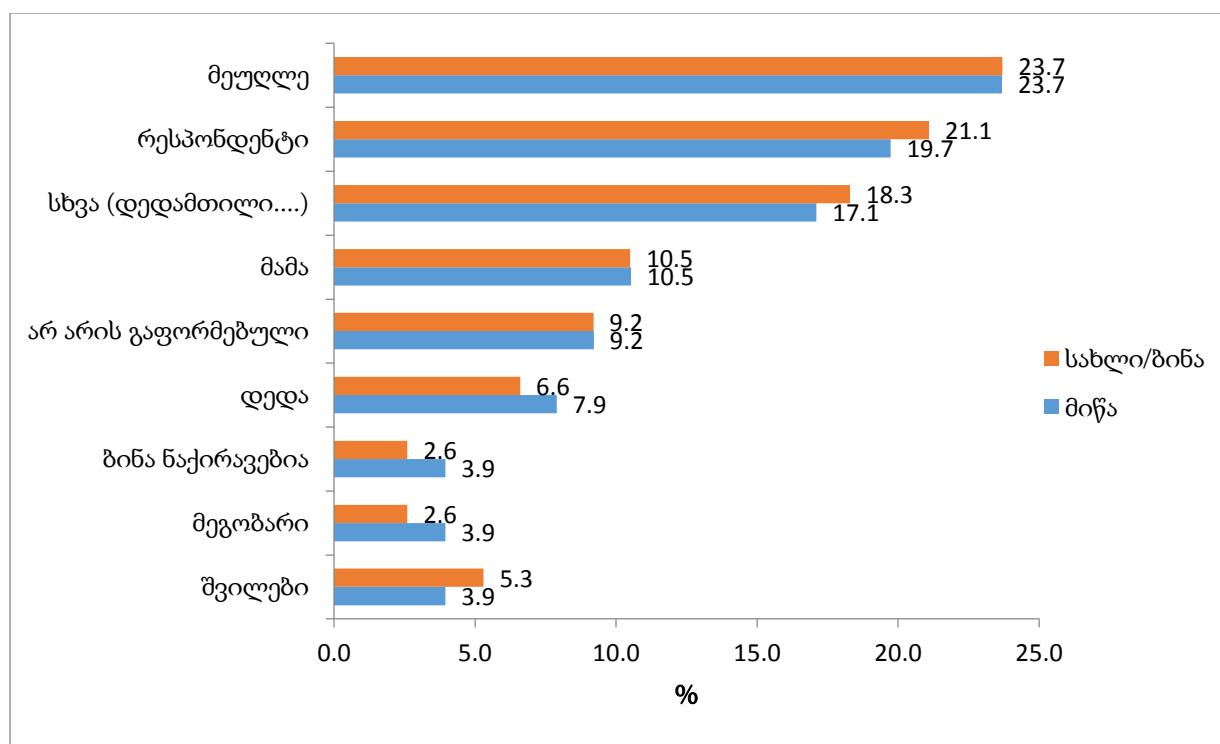
შეკითხვაზე: „რა ფაქტორები ხდის ადამიანს სტიქიის წინაშე უფრო დაუცველს?“ (დიაგრამა #26) უმნიშვნელო ფაქტორად დასახელდა უფლებრივი სხვაობანი: ეთნიკური, რელიგიური, სექსუალური უმცირესობა და სხვა. მნიშვნელოვან ფაქტორად დასახელდა ქალების რეპროდუქციული როლი და პასუხისმგებლობა ბავშვებსა და მათზე დამოკიდებულ ადამიანებზე, ასევე, ფიზიკური მდგომარეობა - ჯანმრთელობა (მაგ. ქრონიკული, დაავადებები, ხანდაზმულობა), ქალებსა და მამაკაცებს შორის არსებული ბიოლოგიური და სოციალური სხვაობა.

დიაგრამა 21. რა ფაქტორები ხდის ადამიანს სტიქიის წინაშე უფრო დაუცველს

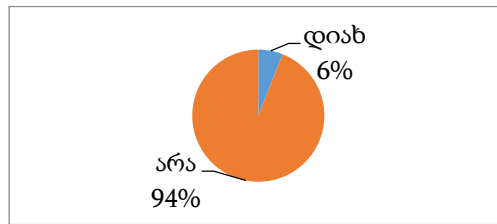
გენდერული ძალადობის ერთ-ერთ ფაქტორს წარმოადგენს კერძო საკუთრებაზე კონტროლის მექანიზმი და ფინანსური დამოუკიდებლობის ფაქტორები. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია დიაგრამა #27-ზე მოცემული გენდერული დისკრიმინაციის შემცველი რაოდენობრივი მაჩვენებლები. როგორც ირკვევა, სტიქიურ უბედურებამდე, როგორც უძრავ ქონებაზე, ასევე მიწაზე მესაკუთრეობის მაჩვენებელი კაცების სასარგებლოდ მხოლოდ 3%-ით განსხვავდება. სხვა პირთა (მამა, დედა და სხვა) მესაკუთრეთა რიცხვი 40%-ია, ანუ სქესობრივი ნიშნით ზუსტი მაჩვენებელი არ გაგვაჩნია და მერყეობს 21,1%-დან 40%-ის ჩათვლით.

დიაგრამა 22. ვის სახელზეა პრივატიზებული უძრავი ქონება?

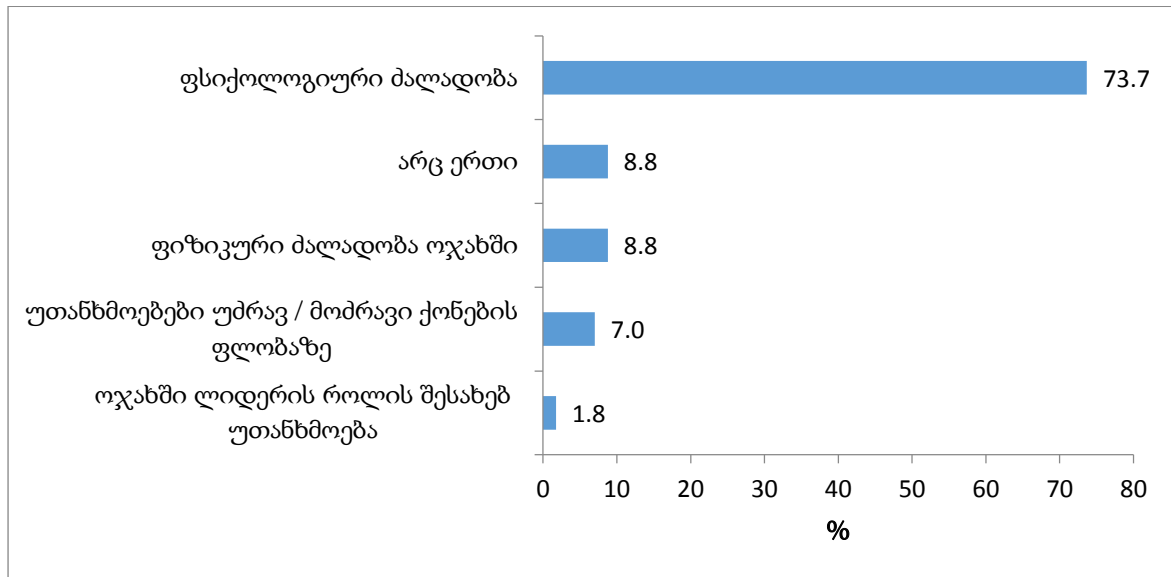

ქალების მხოლოდ 6%-მა აღიარა გენდერული პრობლემები ოჯახში. სრულებით სხვა სურათი და რაოდენობრივი მაჩვენებლები დაასახელეს იმავე რესპონდენტებმა სტრესულ სიტუაციაში გენდერული ძალადობის ფორმებთან დაკავშირებით: 73,7%-მა აღიარა ფსიქოლოგიური ძალადობის ფორმა, ფიზიკური ძალადობა - 8%-მა, ქონებაზე დავა - 7%-მა, უთანხმოება ოჯახში ლიდერის როლთან დაკავშირებით - 1,8%-მა (დიაგრამა #28, #29).

დიაგრამა 23. სტიქიამდე ჰქონდათ თუ არა ოჯახში წევრებს შორის უთანხმოება ოჯახური როლების განაწილებაზე

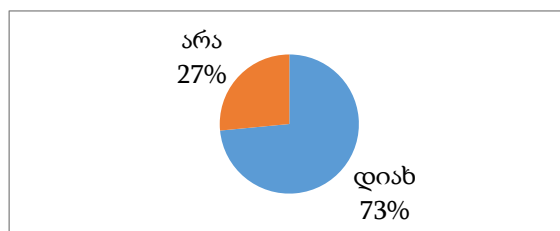

დიაგრამა 24. ოჯახური ძალადობის რა ფორმებმა შეიძლება იჩინოს თავი სტრესულ სიტუაციაში?

სტერეოტიპული წარმოდგენები იმდენად ძლიერია, რომ კონფიდენციალურ გამოკითხვაშიც კი, ადამიანები არ არიან გულწრფელნი, რაც ჩანს ურთიერთგამომრიცხავ პასუხებში. ასე მაგალითად, თუ რესპონდენტთა 60,2% კონსენსუსით აგვარებს გენდერულ პრობლემებს ოჯახში, მათ შორის საკუთრების საკითხში (დიაგრამა #23), მაშინ გამოკითხულთა 73%-ს რატომ სურს გაიაროს იურიდიული კონსულტაცია უძრავი ქონების (სახლი/ბინა) თანასაკუთრების წილის უფლებრივ საკითხებზე (დიაგრამა #30) კომპენსაციით შესაძენი უძრავი ქონების დაკანონებამდე? ეტყობა კონსესუს სჭირდება არგუმენტირებული სამართლებრივი საფუძველი.

დიაგრამა 25. გაივლიდით თუ არა სპეციალურ იურიდიულ კონსულტაციებს კომპენსაციის თანხით შესაძენი ქონების დაკანონების წინ?

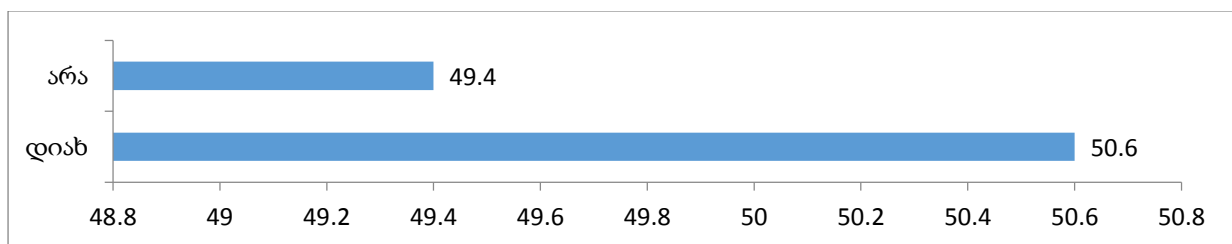

დიაგრამა #31-დან კი ირკვევა, რომ რესპონდენტთა 50,6%-ს სურს გააფორმოს თანაბარუფლებიანი მესაკუთრის საქორწინო კონტრაქტი. ეს ფაქტი მისასაღებელია, მაგრამ ამ სამართლებრივ სფეროში ჯერ კიდევ ბევრი რამ არის დასახვეწი და ასახსნელი საზოგადოებისათვის.

საქართველოში ქალი, ადათ-წესების შესაბამისად, უძრავი ქონების ფლობის საკითხს წყვეტდა მამაკაცის სასარგებლოდ. დღევანდელი მონაცემი - 73%, მიუთითებს უფლებრივ ტრანსფორმაციაზე, ქალის მხრიდან კერძო საკუთრების სამართლიანად გადანაწილების მოთხოვნის მზადყოფნასა და სოციალური მდგრადობისკენ მისწრაფებაზე.

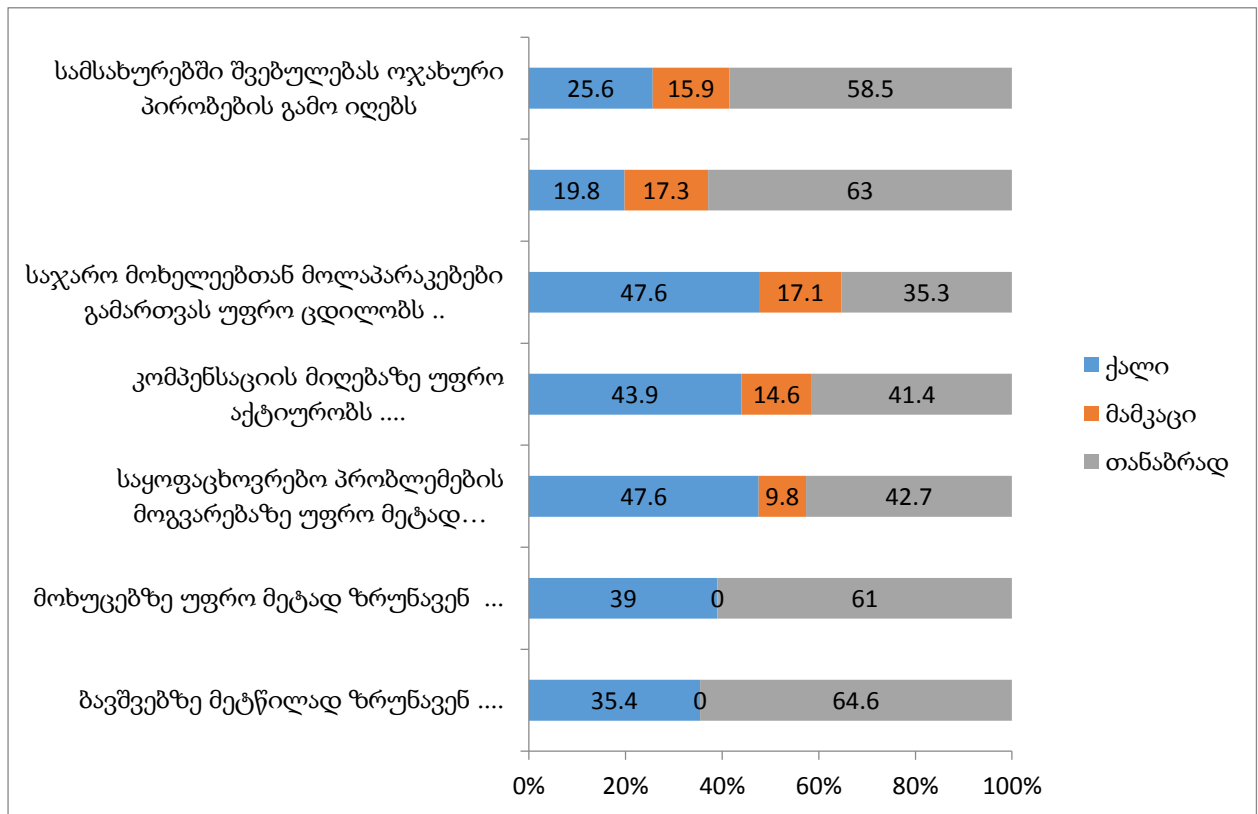
საჯარო ინფორმაცია: საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1106-1173 მუხლებით საქორწინო ხელშეკრულება შეიძლება დაიდოს ქორწინებამდეც და ქორწინების პერიოდშიც (ნებისმიერ დროს). პირველ შემთხვევაში მხარეებს შორის უნდა განაწილდეს ქონებრივი უფლება-მოვალეობები, როგორც ერთად ცხოვრების პერიოდისთვის, ისე განქორწინების შემთხვევისთვისაც. საქორწინო ხელშეკრულება შეიძლება დაიდოს როგორც უკვე არსებულ, ისე მომავალში შექმნილ ქონებაზე. მეუღლეებს ასევე შეუძლიათ გააერთიანონ ამ ხელშეკრულებით მთელი თავიანთი ქონება, რომელშიც ჩაირიცხება ქორწინების განმავლობაში შექმნილი ქონებაც.

დიაგრამა 26. ახალი საცხოვრისის შექმნისას მოითხოვთ (დედა, ცოლი, სრულწლოვანი ქალიშვილი) თუ არა თანაბარუფლებიანი წილის გაფორმებას?

დიაგრამა #32 პასუხობს თუ როგორ ნაწილდება სოციალური როლები, სქესის მიხედვით, იძულებით გადაადგილებისა და დროებით საცხოვრებელში ყოფნის პირობებში. თუ ისევ გამოვრიცხავთ მონაცემებს „თანაბრად“, ირკვევა, რომ პოსტკატასტროფული მდგომარეობის პირობებში, საყოფაცხოვრებო და სოციალური საკითხების მოგვარება, ისევ ქალის პრეროგატივაა - საყოფაცხოვრებო პრობლემები, კომპენსაცია, მოლაპარაკებები მოხელეებთან, დევნილობის პერიოდში ალტერნატიულ ბინაში (მეგობრებთან) ცხოვრებისა და ოჯახური პირობების გამო სამსახურში შვებულების აღების ჩათვლით. რაც შეეხება ბავშვებსა და მოხუცებს ზრუნვას, აქ მამაკაცის როლი მხოლოდ ნეიტრალურ პოზიციაში („თანაბრად“) იკვეთება.

დიაგრამა 27. როგორ ნაწილდება სოციალური როლები, სქესის მიხედვით, სტიქიური უბედურების მსხვერპლ ადამიანებს შორის, დროებით საცხოვრებელ პირობებში

დასკვნის სახით შეგვიძლია აღვნიშნოთ, რომ გენდერული როლები სტიქიური უბედურების დროს ნაწილდება თანაბრად, როდესაც საქმე სიცოცხლის გადარჩენას ეხება. საინტერესო გენდერული როლი გააჩნია ქალს საქართველოს სინამდვილეში, როდესაც ყველაზე მძიმე და რთული ვითარებაა „ქალი ლიდერი“ გამოდის წინ და ასრულებს ყველაზე რუტინულ და „სტრესულ“ სამუშაოებს. ხოლო როგორც კი ლაგდება სიტუაცია და ცხოვრების პირობები სტაბილურდება, ქალი ისევ ჩრდილში დგება და ექვემდებარება დამკვიდრებულ წეს-ჩვეულებებს. ქალების 27% იმედგაცრუებულია, რომ ვერ განახორციელა ჩაფიქრებული საქმე. 72%-მა კი აღიარა, რომ კაცის ნების წინააღმდეგ წასვლით გახდებოდა ფსიქოლოგიური ზეწოლის მსხვერპლი.

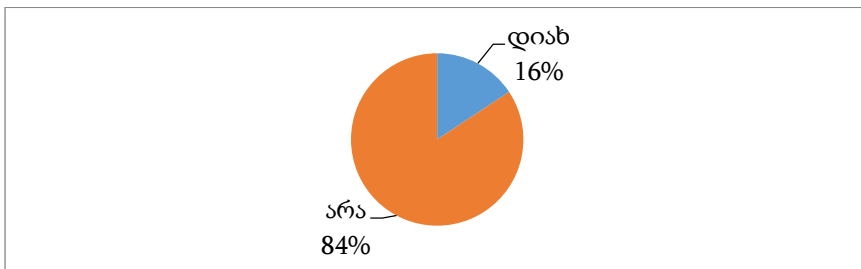
ბლოკი 4 - ინფორმირებულობის ხარისხი

ქალებისა და ბავშვების დაუცველობისა და მდგრადობის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის დადგენის მიზნით, ძალიან მნიშვნელოვანია დაზარალებულთა ინფორმირებულობის ხარისხის დადგენა. 84%-მა არ იცოდა, რომ ისინი ცხოვრობდნენ სტიქიის ზონაში (დიაგრამა #33), დარჩენილი 16%-დან დაახლოებით 3,5%-ს ოჯახის წევრების მონათხრობიდან ჰქონდა ინფორმაცია, დანარჩენებმა გაკვრით იცოდნენ სხვადასხვა წყაროებიდან. მხოლოდ 27,7% უშვებდა მანსს, რომ ცხოვრობდა ბუნებრივი სტიქიის მაღალი რისკის ტერიტორიაზე. აქედან მხოლოდ 5% გააფრთხილეს საჯარო მოხელეებმა

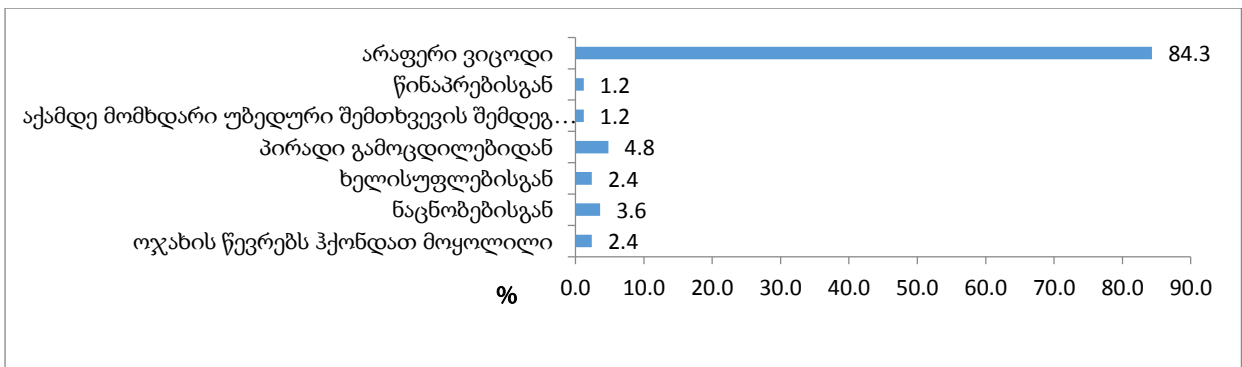
მოსალოდნელი სტიქიური უბედურების შესახებ (დიაგრამა #34). 28%-მა აღიარა, რომ ჰქონდა ზოგადი წარმოდგენები სტიქიაზე. ხოლო რესპოდენტთა 72-88%-მა აღიარა, რომ უსუსური აღმოჩნდა სტიქიის წინაშე და არ გააჩნდა სტიქიასთან გამკლავების უნარ-ჩვევები (დიაგრამა #35,36,37).

პოსტსტრესული მდგომარეობის ეტაპზე, როდესაც ადამიანები უნდა აფასებდნენ სიტუაციას და შეძენილი გამოცდილებიდან გამომდინარე დასკვნების გამოტანას - რესპოდენტთა 13,2% ფიქრობს, რომ საგანგებო სიტუაციების მოგვარება მხოლოდ მაშველებისა და შესაბამისი სამსახურების საქმეა. ხოლო 40% კი მიიჩნევს, რომ სტიქიასთან გამკლავების უნარ-ჩვევების ტრენინგების გავლა ზედმეტი საქმეა (დიაგრამა #38,39,40).

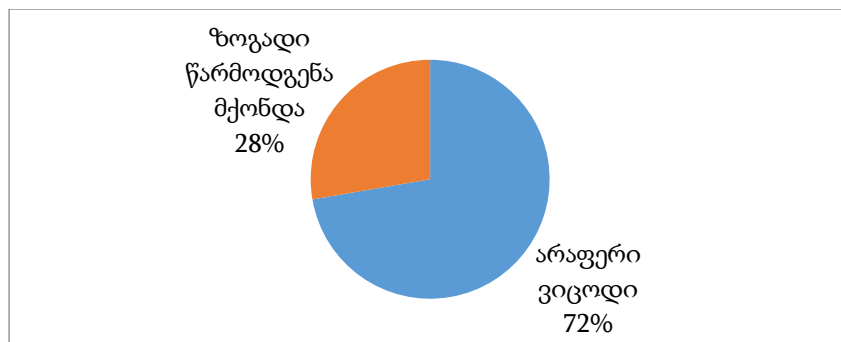
დიაგრამა 28. სტიქიამდე იცოდნენ თუ არა იმის შესახებ, რომ მათი საცხოვრებელი სახლი იმყოფებოდა წყალდიდობის რისკის ზონაში?

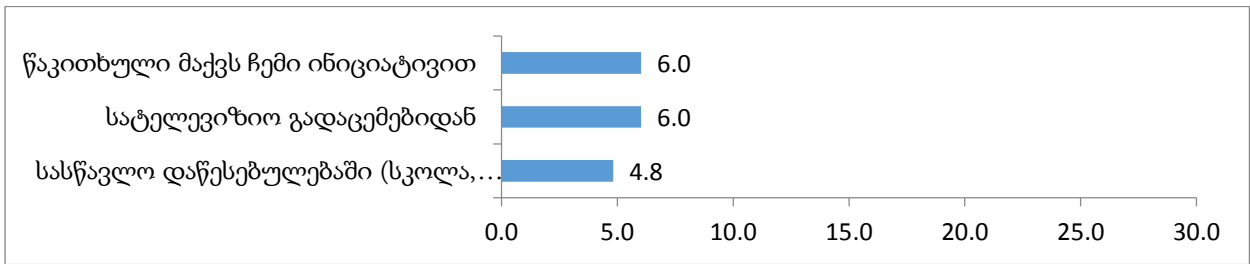
დიაგრამა 29. საიდან იცოდნენ ამის შესახებ?

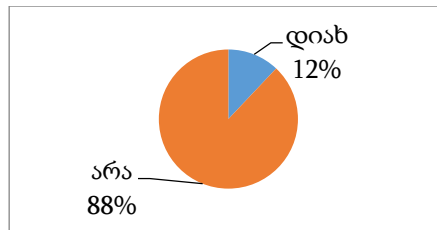
დიაგრამა 30. იცოდნენ თუ არა როგორ უნდა მოქცეულიყვნენ სტიქიური კატასტროფის დროს?

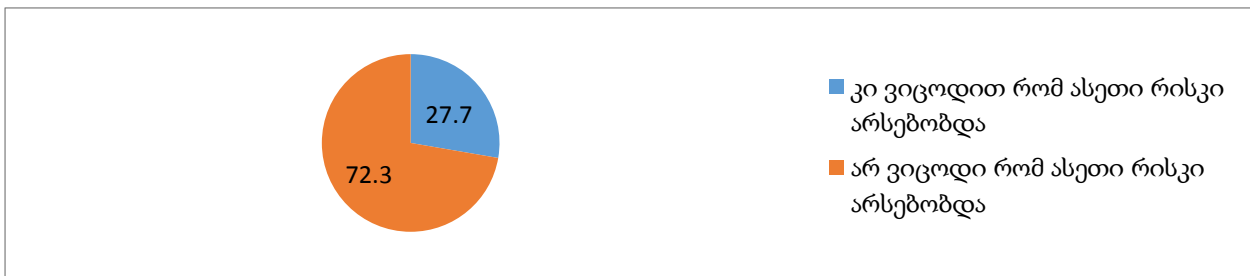
დიაგრამა 31. საიდან იცოდნენ

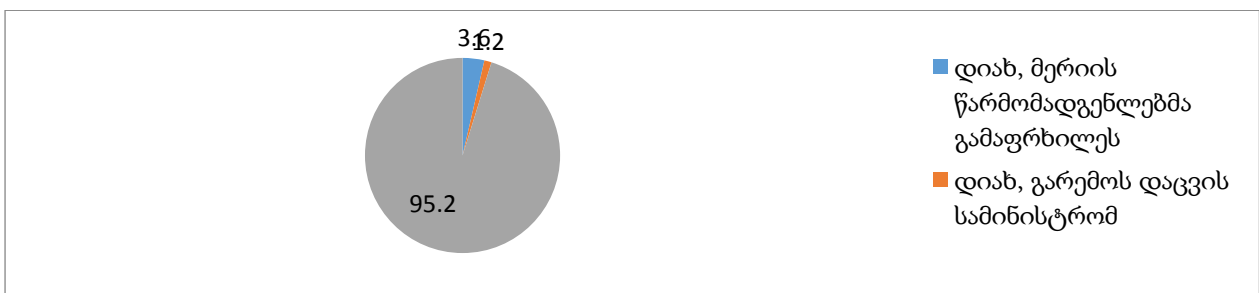
დიაგრამა 32. საკმარისი იყო თუ არა ის ცოდნა სტიქიური კატასტროფის დროს

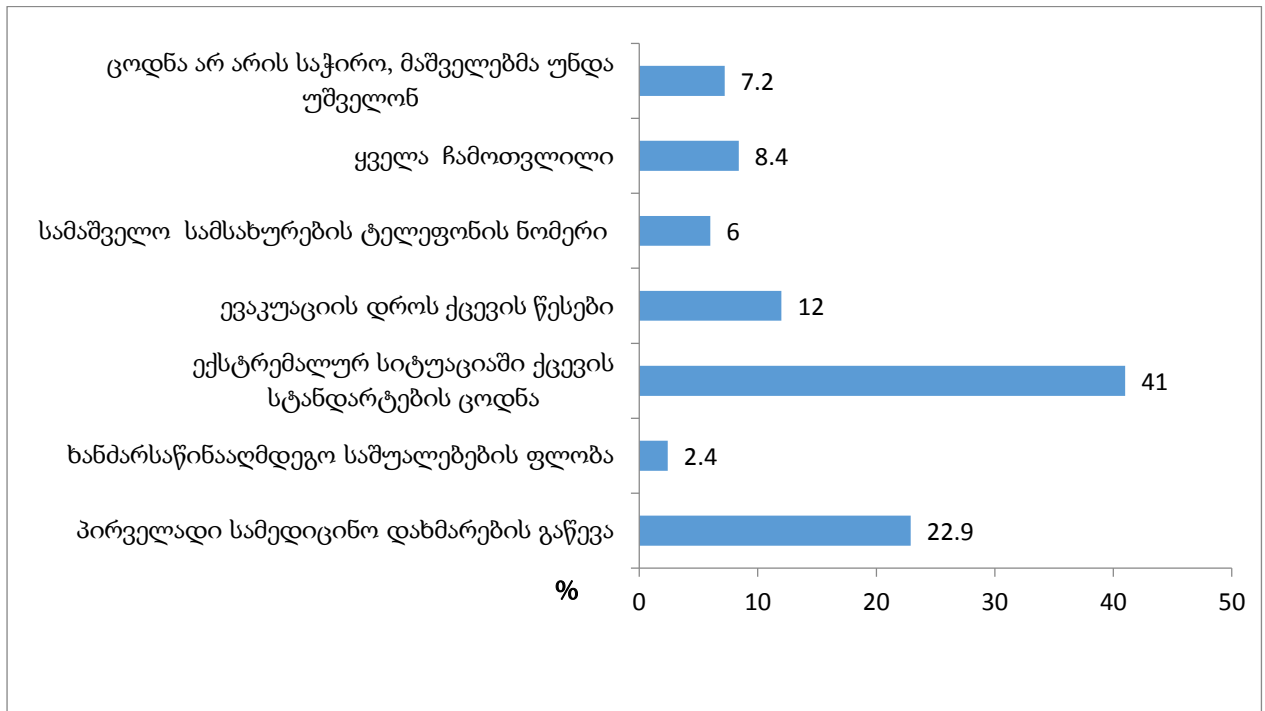
დიაგრამა 33. უშვებდნენ თუ არა იმის შესაძლებლობას, რომ მათი საცხოვრებელი უბნის ტერიტორია შეიძლებოდა დატბორილიყო?

დიაგრამა 34. გაუფრთხილებიხართ თუ არა რომელიმე დაწესებულებას / ორგანიზაციას, რომ თქვენი საცხოვრებელი სახლი იყო დატბორვის რისკის ზონაში?

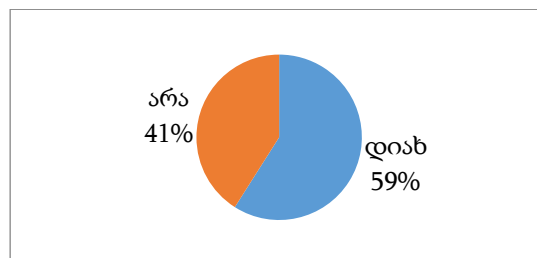

დიაგრამა 35. რა სახის ინფორმაციას და უნარ-ჩვევებს უნდა ფლობდნენ რისკის ზონაში მცხოვრები მოქალაქეები

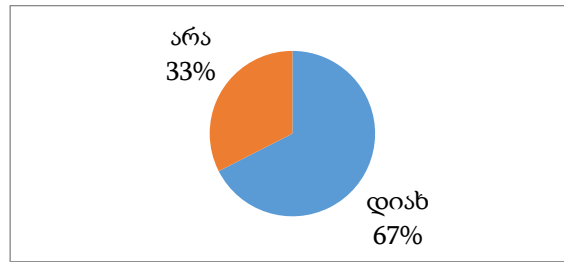

ორი, თითქმის იდენტური შინაარსის დიაგრამა, #41 და #42 ნათლად გვიჩვენებს სტიქიასთან გამკლავების უნარ-ჩვევების სწავლების შემთხვევაში სტერეოტიპული ხედვის ზეგავლენას ქალისა და კაცის სქესზე. გამოკითხული ქალების 41% მიიჩნევს, რომ მათ არ სჭირდებათ შესაბამისი სწავლება, რადგანაც ეს არის „ძლიერი სქესის“ საქმე, მაგრამ შეკითხვაზე: „ქალებსა და ბავშვებს უნდა ჩაუტარდეთ თუ არა მამაკაცებისგან განსხვავებული სტიქიური კატასტროფის შედეგებთან ფიზიკური, თუ ფსიქოლოგიური გამკლავების ტრენინგების კურსი?“ რესპოდენტთა 67% - დედები, რომლებიც პასუხს აგებენ შვილების ჯანმრთელობასა და მათ მომავალზე-მიიჩნევს, რომ საბავშვო ბაღებსა და სკოლებში უნდა ისწავლებოდეს სამოქალაქო თავდაცვა, პირველადი სამედიცინო დახმარება, ხანძარსაწინააღმდეგო და სტიქიასთან გამკლავების უნარ-ჩვევები.

დიაგრამა 36. გაივლიდნენ თუ არა ექსტრემალურ სიტუაციაში ქცევის წესების შემსწავლელ ტრენინგების კურსს

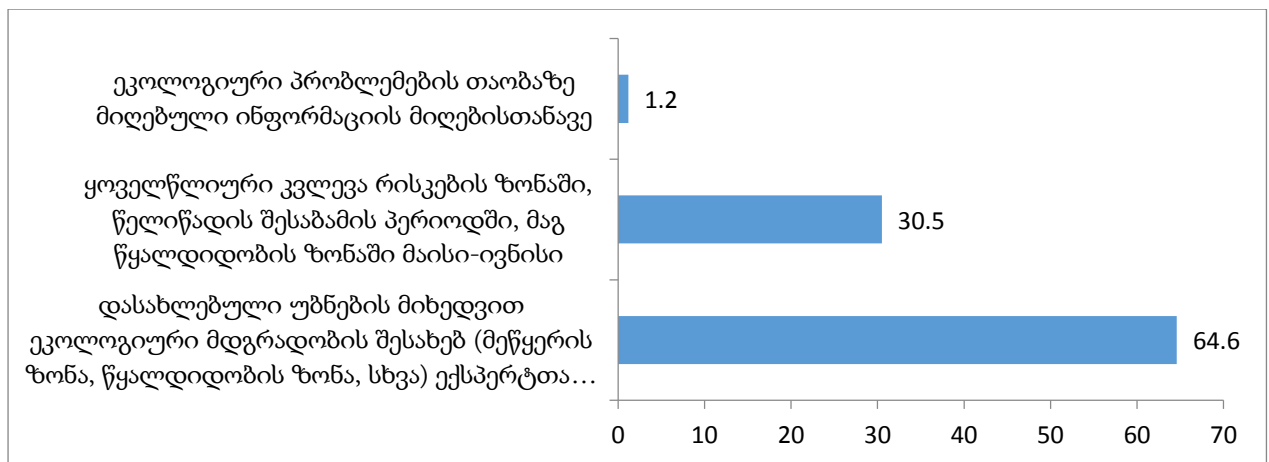

დიაგრამა 37. ქალებსა და ბავშვებს უნდა ჩაუტარდეთ თუ არა მამაკაცებისგან განსხვავებული სტიქიური კატასტროფის შედეგებთან ფიზიკური თუ ფსიქოლოგიური გამკვლავების ტრენინგების კურსი

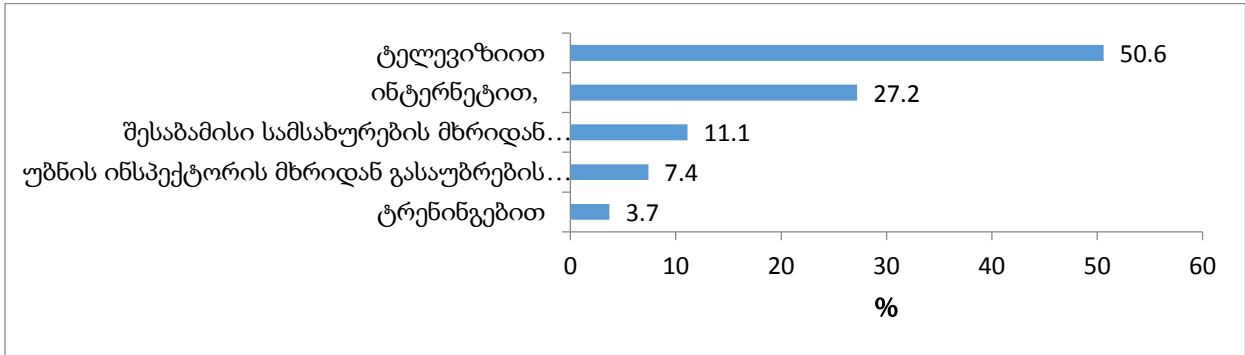
რესპოდენტთა 64,4% მტკიცედ აცხადებს (დიაგრამა #43), რომ სახელმწიფო სამსახურებს, ექსპერტთა მონაწილეობით უნდა ჩაეტარებინათ კვლევა ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცველ დასახლებულ პუნქტებში. მათ შორის, მდ. ვერეს კალაპოტის გასწვრივ. მიღებული დოკუმენტი უნდა გამხდარიყო საჯარო. დარჩენილი 30,5% ითხოვს მეტს, ყოველწლიურ მონიტორინგსა და თბილისის გარემოზე დაკვირვების გამართულ სისტემას, მათ შორის, გეოლოგიურ პროცესებზეც.

დიაგრამა 38. უნდა ჩაეტარებინათ, თუ არა სახელმწიფო სამსახურებს (მუნიციპალიტეტი, უბნის ინსპექტორი, სხვა) რისკების წინასწარი კვლევითი სამუშაოები შემდეგი მიმართულებებით? (შესაძლებელია რამოდენიმე პასუხი)

დაკვირვების შედეგების გაცნობა 50,6%-ს ურჩევნია ტელევიზიით, 27,2%-ს - ინტერნეტით. რაც შეეხება ოფიციალური სამსახურების მხრიდან ოფიციალურ შეტყობინებას, ეს ფორმა მისაღებია რესპოდენტთა მხოლოდ - 18,5%-ისთვის (დიაგრამა #44).

დიაგრამა 39. რა ფორმით სურთ ამგვარი კვლევის შედეგების შესახებ ინფორმაციის მიღება

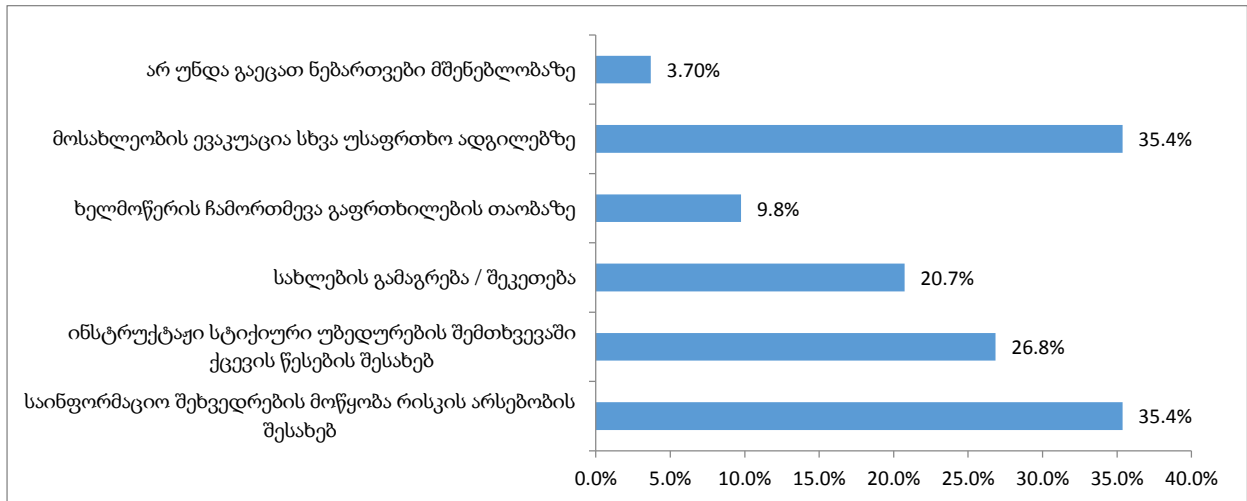

დასკვნის სახით შეგვიძლია აღვნიშნოთ შემაშფოთებელი ფაქტი, ჩვენ შემთხვევაში ეკოლოგიური კატასტროფების რისკების შემცველ ტერიტორიაზე დასახლებული ადამიანების უმრავლესობა (თითქმის 100%) ვერ აცნობიერებდა მოსალოდნელ საფრთხესა და იმყოფებოდა საინფორმაციო ვაკუუმში. ჩნდება შეკითხვა: „შეგვიძლია თუ არა, ეს მდგომარეობა გავავრცოთ საქართველოში არსებულ ბუნებრივ რისკ-ტერიტორიებზე არსებულ სხვა დასახლებულ პუნქტებზე?“ და თუ კი, მაშინ ხელისუფლება პასუხისმგებელია, საკუთარი მოქალაქეების სიცოცხლის ხელყოფის წინასწარ დაგეგმილ დანაშაულებრივ პოლიტიკაზე ან ასეთის არ არსებობაზე.

აქ მნიშვნელოვანია აღვნიშნოთ, 2010 წლის 21 ივნისის საქართველოს პრეზიდენტის „განსაკუთრებული რეგულირების სარეკრეაციო ზონის სტატუსის მინიჭების შესახებ“ N435 ბრძანებულებით და „ქალაქ თბილისის საზღვრებსა და მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული მწვანე ნარგავებისა და სახელმწიფო ტყის ფონდის განსაკუთრებული დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის 21-ე მუხლის შესაბამისად, გარკვეულ ტერიტორიას, რომელშიც შედიოდა „მზიურიც“, მიენიჭა განსაკუთრებული რეგულირების სარეკრეაციო ზონის სტატუსი. მერია აცხადებდა, რომ ჩქაროსნული მაგისტრალის მშენებლობის დასრულების შემდეგ (2010 წელს), აიკრძალებოდა მთელ ხეობაში კერძო, კომერციული და საწარმოო მშენებლობები, „რადგანაც მდ. ვერეს მთელი ხეობა, თამარაშვილის ქუჩიდან გამართა მოედნამდე, გადაიქცეს ტყე-პარკად“. თუმცა დაპირება დაპირებად დარჩა.

შეკითხვაზე: „რა ტიპის აქტივობები უნდა განეხორციელებინა სახელმწიფოს სტიქიური უბედურების რისკის ზონაში მცხოვრები პირების ზიანის შესამცირებლად?“ (დიაგრამა #45). რესპოდენტების ძალიან მცირე ნაწილი - 3,7%-ფიქრობს, რომ არაკანონიერ მშენებლობებზე ნებართვების გაცემა იყო დაუშვებელი. გაფრთხილება ხელმოწერის ჩამორთმევით დაასახელა 9,8%-მა. დაზარალებულთა 35,4% კი მიიჩნევს, რომ უნდა მომხდარიყო მოსახლეობის ევაკუაცია ან საინფორმაციო კამპანიისა და ინსტრუქტაჟის ჩატარება სტიქიის პირობებში ქცევის წესების თაობაზე. როგორც ჩანს, მიუხედავად იმისა, რომ დაზარალებულებმა საკუთარ თავზე იწვნიეს სტიქიის ძალა, მაინც ძალიან რთული ყოფილა დამკვიდრებულ ცხოვრების წესზე უარის თქმა. დაზარალებულთა 20%-ს ურჩევნია იცხოვროს სტიქიის ზონაში, მაგრამ გამაგრებულ სახლებში.

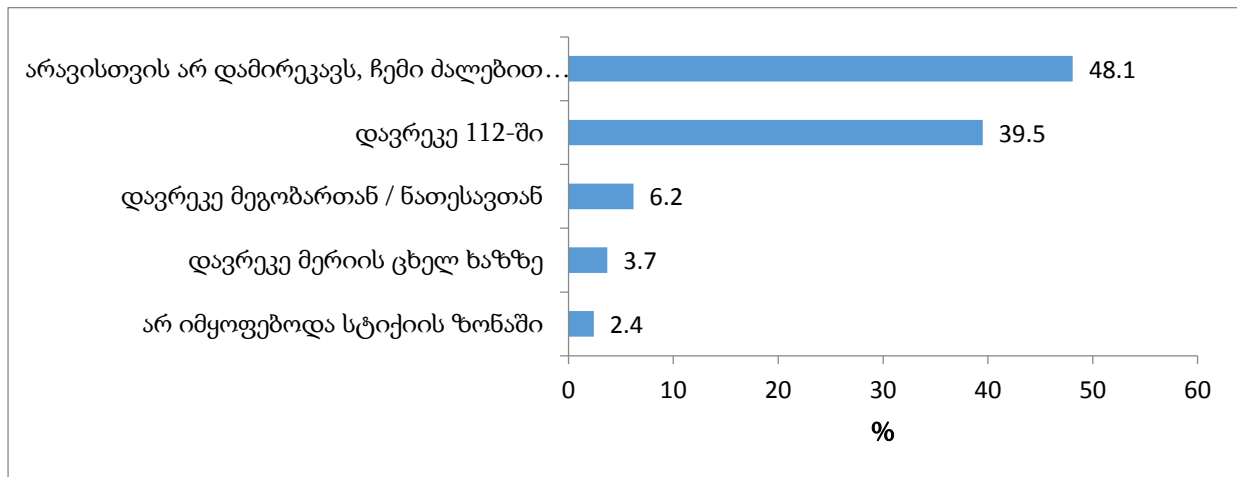
დიაგრამა 40. რა ტიპის აქტივობები უნდა განხორციელდებინა სახელმწიფოს სტიქიური უბედურების რისკის ზონაში მცხოვრები პირების ზიანის შესამცირებლად?

ინფორმირებულობა, არა მხოლოდ საჯარო სამსახურების საქმეა, ეს უპირველესი მოვალეობაა მედია საშუალებებისა. მათი ვალია ამ პრობლემის მონიტორინგი გახადონ საჯარო და აქტუალური. დღეს განსაკუთრებით დიდი ძალა გააჩნია სოციალურ ქსელებს. ზუსტად ამ საინფორმაციო მექანიზმმა დარაზმა და ქუჩაში გამოიყვანა ასეულობით მოხალისე.

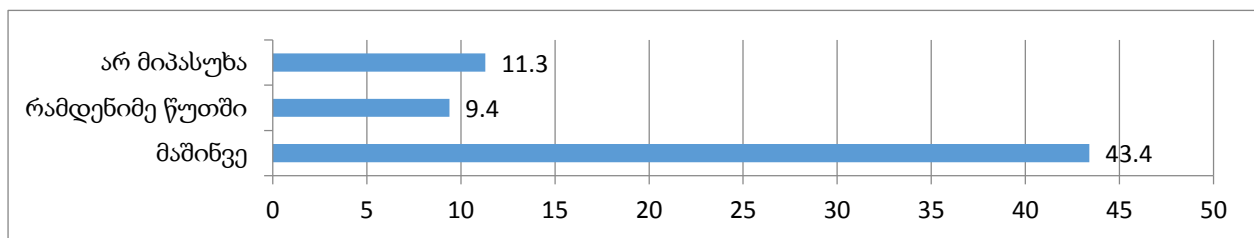
მოვიყვანთ მხოლოდ ერთ მაგალითს: ჟურნალისტის ანო მუქათარიძის სტატიაში-„მერიაში არ იციან ვინ განაგებს სტიქიით დაზარალებულთათვის შეგროვებულ თანხას“- ნათქვამია: „ჩემი აზრით, მერიასა და ფინანსთა სამინისტროში სათანადოდ არ არიან ინფორმირებულნი რა და როგორ უნდა გაკეთდეს. ჩემს შეკითხვაზე: „ვინ და როგორ განკარგავს ამ თანხებს (შემოწირულობებს)?“ ერთმანეთს ეკითხებოდნენ, დაზუსტებით არ იცოდნენ, სად უნდა მომეპოვებინა არსებული ინფორმაცია. (მით უმეტეს, თუ ეს ინფორმაცია კონფიდენციალური იყო). ეს არის ის თანხა, რომლის თითოეული თეთრი უნდა გაკონტროლდეს და ამით ყველაზე მეტად დაინტერესებული, სწორედ სახელმწიფო სტრუქტურები და თბილისის მერია უნდა იყოს. მოსახლეობა კი, ვფიქრობ, აუცილებლად უნდა იყოს ინფორმირებული, თუ ვინ გააკონტროლებს და კონკრეტულად რაში დაიხარჯება შეგროვებული თანხა“.

დიაგრამა 41. წყალდიდობის დაწყებისას ვის მიმართეს დასახმარებლად?

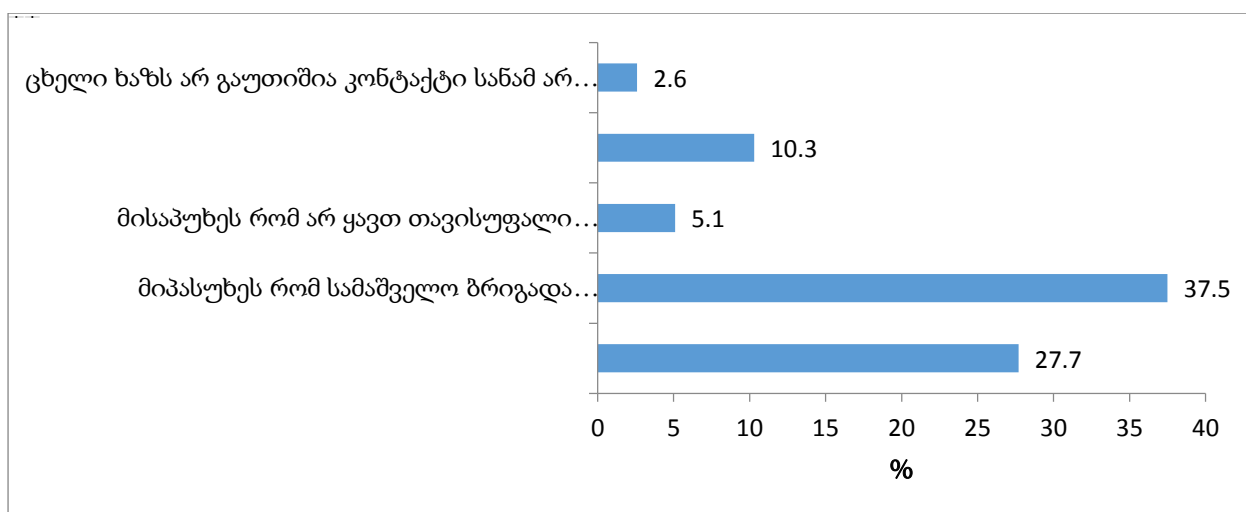

როგორც დიაგრამა #46 ასახავს, საკუთარი ძალებით სტიქიას უმკლავდებოდა 48,1%. 112-ში დარეკა რესპოდენტთა 39%-მა. სახელმწიფო სამსახურებს მხოლოდ ნახევარმა მიმართა, მათ შორის მერიის ცხელ ხაზს 3,7%-მა. ეს ციფრი კიდევ ერთხელ ადასტურებს ხალხის ნდობის მანდატს ქალაქის თვითმმართველი სტრუქტურის მიმართ. ვფიქრობ, რომ ეს რიცხვები შემამფოთებელი უნდა იყოს მერიის ხელმძღვანელობისათვის.

დიაგრამა 42. რამდენად სწრაფად უპასუხა 112-ის ოპერატორმა

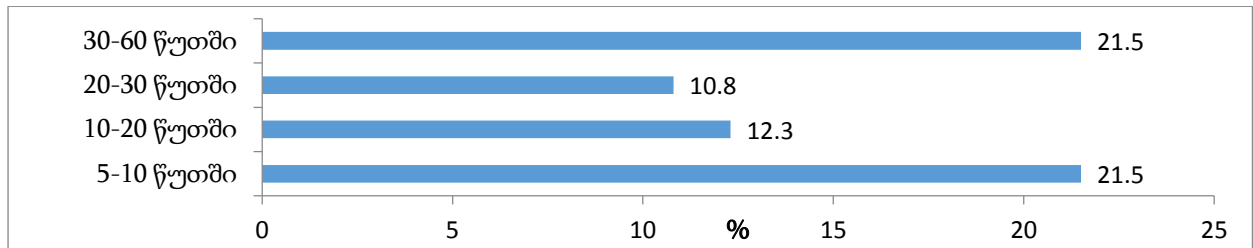

დიაგრამა 43. 112-ის რეაგირება დაკავშირებისას

რესპოდენტების დაახლოებით 40%, რომელმაც ისარგებლა 112 მომსახურებით, მთლიანობაში კმაყოფილია ოპერატიულობითა და კომპეტენტურობით (დიაგრამა #47,#48).

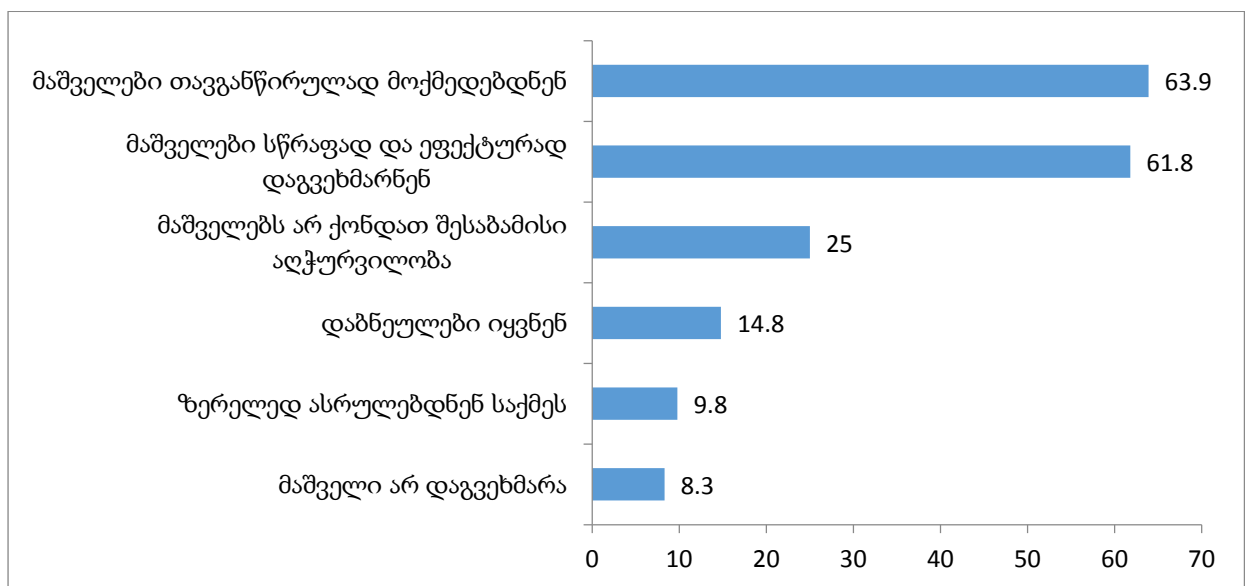
დიაგრამა 44. სტიქიის ზონაში ყოფნის დროს რამდენად სწრაფად მოვიდა სამაშველო სამსახური?

რაც შეეხება მაშველების ქმედებებს (დიაგრამა #49, 50), აქ გვაქვს სერიოზული შენიშვნები: მაშველები, რომლებიც მოდიოდნენ აღჭურვილობის გარეშე, დიდი ალბათობით უძლურნი არიან მთავარი ამოცანის (სიცოცხლის გადარჩენა) შესრულებაში. (ყურადღება! დაზარალებულთა 25%-მა აღნიშნა ეს ფაქტი). 14,8%-ის თქმით: „მაშველები დაბნეული იყვნენ! ეს მათ არაკომპეტენტურობაზე მიუთითებს!“, „ზერელედ ასრულებდნენ საქმეს“ - 9,8% და საერთოდ აღმაშფოთებელი კომენტარი - „არ დამეხმარნენ!“ - 8,3%. ფაქტიურად, რესპოდენტთა 58%-მა აღიარა, რომ მათ არ ჰქონდათ მაშველების იმედი. აქედან უკვე გასაგებია, თუ რატომ ჰქონდა საკუთარი თავის იმედი ასეთი დიდი რაოდენობის რესპოდენტებს მაშინ, როდესაც ებრძოდნენ სტიქიას. მაგრამ არ ვიქნებით სამართლიანი, თუ არ აღვნიშნავთ მოსახლეობის 63,9%-ის მაღლობას, როდესაც რესპოდენტებმა შემოხაზეს გრაფა „მაშველები თავგანწირვით მოქმედებდნენ!“.

საბედნიეროდ მაშველების მხრიდან კაცის, ქალის, მოხუცის, ბავშვის ან ცხოველის მიმართ უხეშად მოქცევის ფაქტზე არც ერთ რესპოდენტს არ უსაუბრია.

დიაგრამა 45. როგორ მოქმედებდნენ სამაშველო სამსახურები

წარმოგიდგენთ რესპოდენტთა კომენტარებს, რომლებშიც ნათლად ჩანს საინფორმაციო და სამაშველო სამსახურების მიმართ დაზარალებულთა პრეტენზიები:

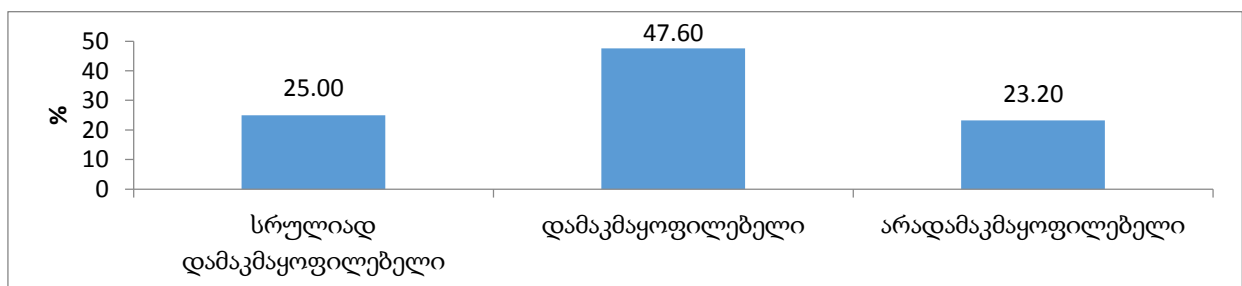
- „დავრეკე და მითხრეს, რომ ყველა ბრიგადა დაკავებული იყო და არ ჰქონდათ საჭირო რაოდენობის ნავეები“;
- „წყალდიდობის მეორე დღეს სახლი დაინგრა და როცა დავრეკე მაშინვე მოვიდა ბრიგადა“;
- „ვუთხარი 112 სამსახურს, რომ სასწრაფოდ სჭირდებოდა დახმარება, სამაშველო სამსახურმა მიპასუხა, რომ ბაგებში ვერ ავიდოდნენ, რადგან გადაკეტილი იყო გზა“;
- „4-ჯერ დავრეკე და მითხრეს, რომ მოვიდოდა სამაშველო“;
- „რამდენჯერმე დავრეკე და ხაზების გადატვირთვის გამო არავინ პასუხობდა“;
- „სამაშველო სამსახურიდან მიპასუხეს, რომ მოვიდოდნენ, თუმცა ძალიან გადატვირთულები იყვნენ“;
- „არ იცოდნენ, სად იყო სვანიძის ქუჩა და შეკამათება მომიწია მანამ, სანამ მივიდოდნენ“.

ბლოკი 6 - დროებითი განსახლება (განთავსება)

როგორც რესპოდენტებმა აღნიშნეს, პირველადი განთავსების შემდეგ ისინი გადაიყვანეს ახალ ადგილზე. პირველადი განთავსების პროცესი იყო სპონტანური და ნაკლებად ორგანიზებული. ოჯახების ორი მესამედი ერთად განათავსეს დროებით საცხოვრებელში. მოგვიანებით ნახევარს (47,60%) შეუქმნეს დამაკმაყოფილებელი ცხოვრების პირობები. დარჩენილ რესპოდენტთა (48,25%) აზრი განთავსების პირობებზე რადიკალურად განსხვავდება: ძალიან კარგი -25% და ცუდი - 23,20%.

რამდენიმე ოჯახი თავიდან ცალცალკე იყო განთავსებული. თუმცა მოგვიანებით ისინი გააერთიანეს. დაახლოებით მეათედი ამბობს, რომ ამჟამად (11 რესპოდენტი) ცალცალკე ცხოვრობს.

დიაგრამა 46. რამდენად დამაკმაყოფილებელია განთავსების პირობები

განთავსების პირობებზე გამოთქმული პრეტენზიები:

- „არ არის გაზი წყალი“;
- „საცხოვრებლიდან ვერ გადაიან“;
- „ძალიან ბევრი ვცხოვრობთ ერთად“;
- „წინა საცხოვრებელში კარგი პირობები იყო და ახლა თავის სახლში არიან და ცუდი პირობებია“;
- „საცხოვრებელი პირობები არ არის დამაკმაყოფილებელი. არ არის სამზარეულო და სასადილო ოთახი“;
- „სარეცხის გარეცხვისა და საჭმლის მომზადების პრობლემა“;
- „ნორმალურია ყველაფერი, მაგრამ საკვებისა და საძინებლის პრობლემა“;
- „ჩაკეტილი სივრცეა, თუმცა ყველაფრით უზრუნველყოფილი ვართ“;
- „ახლა უსაფრთხოდ ვართ, თუმცა ძალიან სივიწროვია“;
- „ვცხოვრობ ნაცნობ გოგონასთან ერთად, არადამაკმაყოფილებელ პირობებში“;
- „სივიწროვია. ელექტრონული მოწყობილობების ნაკლებობა“;
- „ძირითადი პრობლემა საჭმლის მომზადებაა- არაა ჭურჭელი. არ გვაქვს სარეცხი მანქანა, ხელით რეცხვა და გაშრობა რთულია ასეთ პირობებში“;
- „მოწყვეტილი ვართ სამყაროს, არ გვაქვს ტელევიზორი, თუნდაც ყველა ოჯახისთვის ერთი, კორიდორში“.

განსახლების პირველ დღეებში ყველაზე მეტად განიცდინენ შემდეგი ნივთების დეფიციტს:

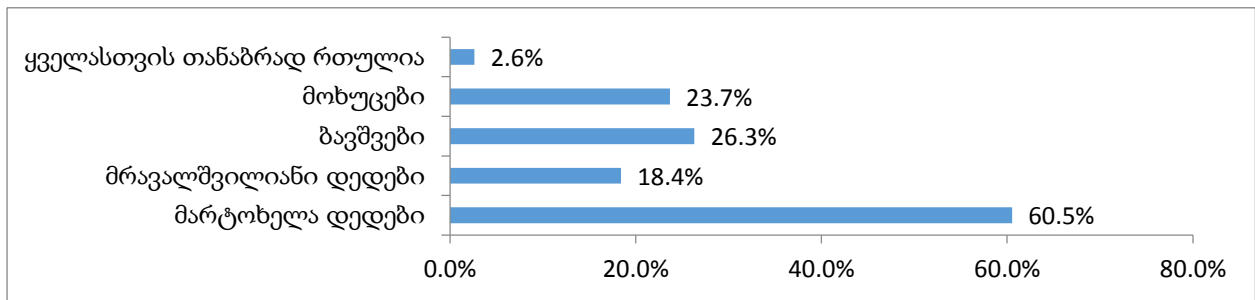
- ჰიგიენური საშუალებები;
- საკვები;
- ტანსაცმელი;
- წამლები;
- სარეცხი მანქანა;
- წვრილი საოჯახო ტექნიკა;
- თეთრეული;
- ბავშვის საკვები და ტანსაცმელი/საცვლები.

ბლოკი 7 - ემოციურ-ფსიქოლოგიური ფონი

მოცემული ბლოკის ანალიზმა უნდა გვიპასუხოს შეკითხვაზე: „წარმოადგენენ თუ არა ქალები და ბავშვები, სტიქიით დაზარალებულთა მოწყვლად ჯგუფს?“

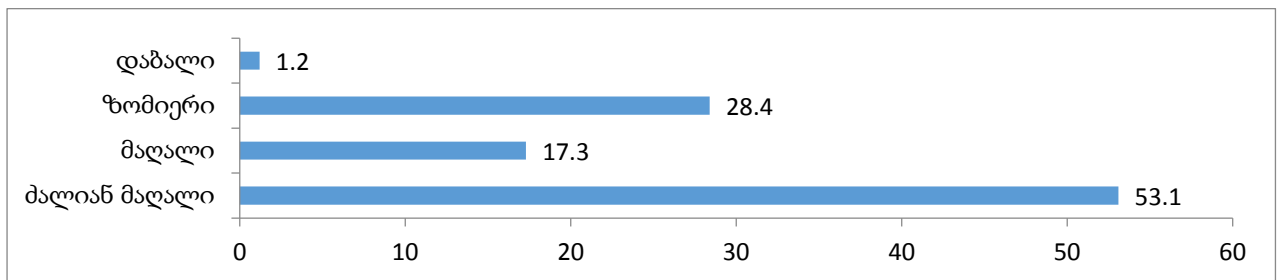
ყოველგვარი ანალიზის გარეშე გასაგებია, მოულოდნელი ბუნებრივი სტიქიის მიერ დამანგრეველი ძალით გამოწვეული ემოციური შოკი და ფსიქო-სოციალური ტრამვის შედეგები ადამიანის ფსიქიკაზე. ასეთი ძლიერი ემოცია ყველა ადამიანისათვის რთული გადასატანია. დიაგრამა #52-ზე რესპოდენტთა 60,5%-მა მიიჩნია, რომ სტიქიის შესდეგებთან გამკლავება ყველაზე მეტად რთულია მარტოხელა დედებისთვის და არა, მაგ. მრავალშვილიანი დედებისათვის - 18,4%. გენდერულ ჭრილში ამას დავარქმევდით ქალის მამაკაცზე დამოკიდებულების ქვეცნობიერ სინდრომს. ამ ციფრებით კიდევ ერთხელ ვლინდება რამდენად დაბალია ქალებში თვითშეფასების დონე.

დიაგრამა 47. სტიქიით დაზარალებულთაგან ყველაზე მეტად რომელი ჯგუფებისთვის არის რთული სტიქიის შედეგებთან გამკლავება

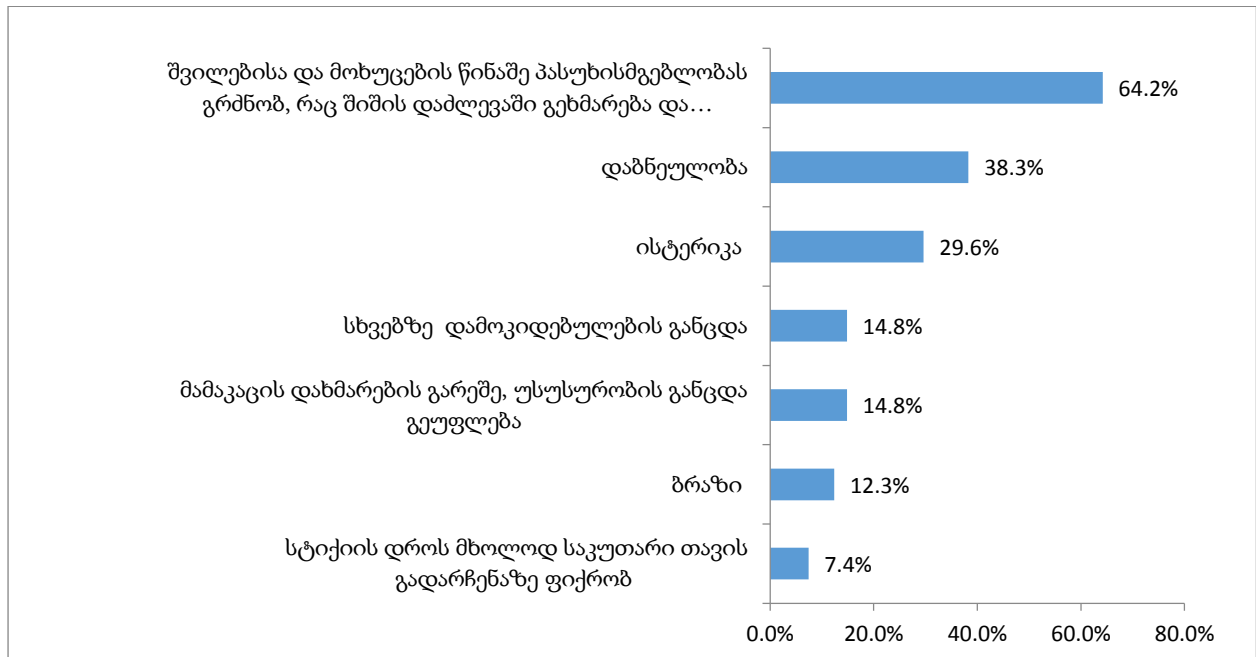
როგორც ფსიქოლოგები აღნიშნავენ, ყველა ადამიანი ცხოვრობს საბაზო ილუზიებში, ანუ მათ ილუზიებში შექმნილ სტაბილურ გარემოში. ბუნებრივი კატაკლიზმების დროს ეს მდგომარეობა ინგრევა და ისინი განიცდიან ფსიქო-სოციალურ ტრავმას - ოჯახის წევრის დაღუპვის, ქონების დაკარგვის, მარტო დარჩენის, მომავლის შიშის გამო. როგორც ვხედავთ, დიაგრამა #53-ზე სტიქიის შედეგად განცდილი სტრესის სიმძაფრე უმრავლესობამ აღიარა.

დიაგრამა 48. განცდილი სტრესის დონის შეფასება

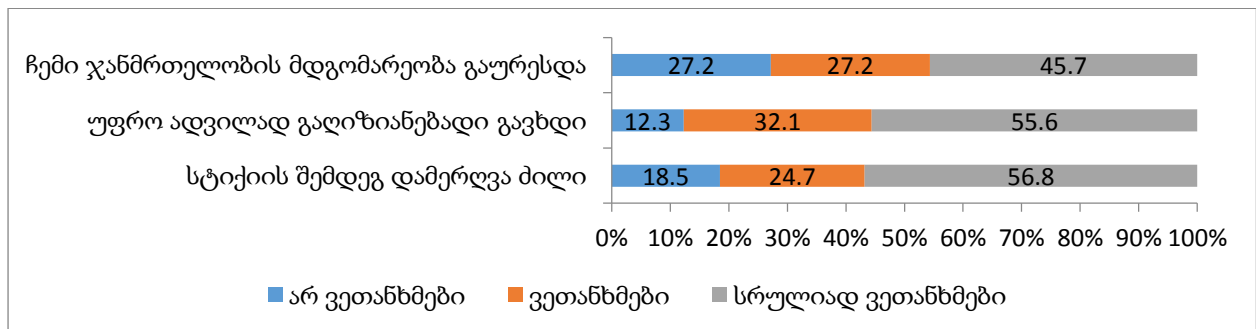
სტიქიის დროს განსაკუთრებით დაუცველი ხდება ქალი, ბავშვი, მოხუცი. ამ დროს ეუფლებათ ისეთი ემოციები, როგორებიცაა: დაბნეულობა - 38,3%, ისტერიკა - 29,6%, სხვაზე დამოკიდებულება და მამაკაცის დახმარების გარშე უსუსურობის განცდა -29,6%. რესპოდენტთა 64,2%-მა ეს უმწეო მდგომარეობა დაძლია, რადგანაც უნდა ეზრუნათ კიდევ უფრო მძიმე და უსუსურ მდგომარეობაში მყოფ მოხუცებსა და ბავშვებზე (დიაგრამა #54) .

დიაგრამა 49. რა ემოციები ჰქონდათ სტიქიის ზონაში ყოფნის დროს

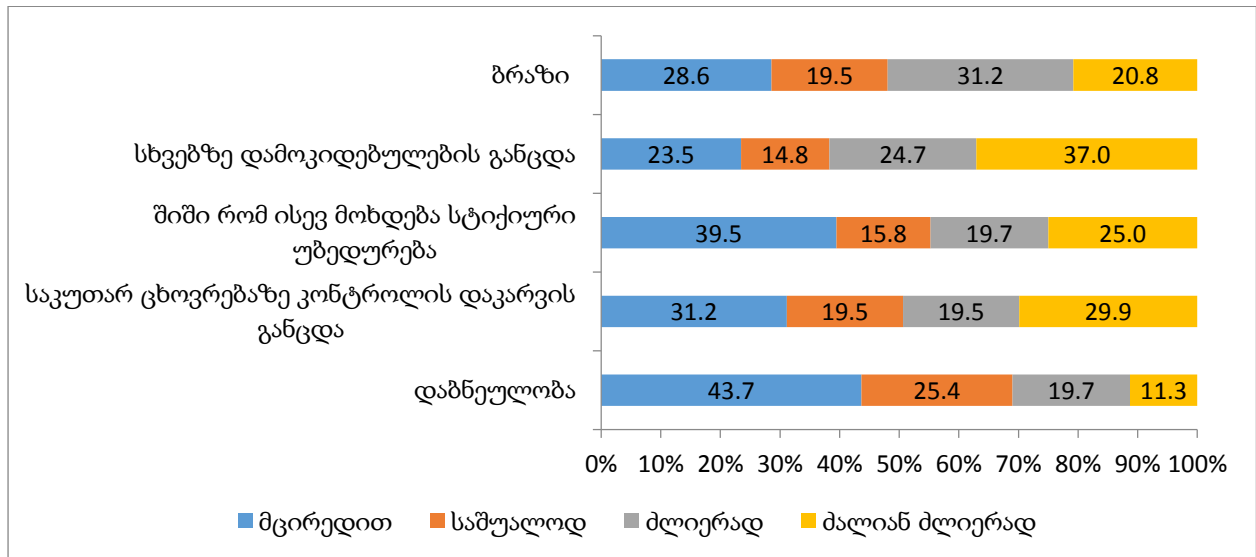
პოსტსტრესული პერიოდი გრძელდება თითქმის ერთი თვე. ამ დროის განმავლობაში დაზარალებული განიცდის ყველა გადატანილ ემოციასა და შიშს, ანუ განმეორებად მოგონებებს (ნორმალურ განცდებს არანორმალურ სიტუაციაზე). დიაგრამა #55 ასახავს ქალების მოწყვლად მდგომარეობას ფსიქორეაბილიტაციის ფაზაზე. 80%-ზე მეტმა რესპოდენტმა აღნიშნა, რომ მათი ჯანმრთელობა გაუარესდა. ნაწილს კი აწუხებს უძილობა და გაღიზიანებადობა.

დიაგრამა 50. სტიქიის შემდგომი მდგომარეობის შეფასება

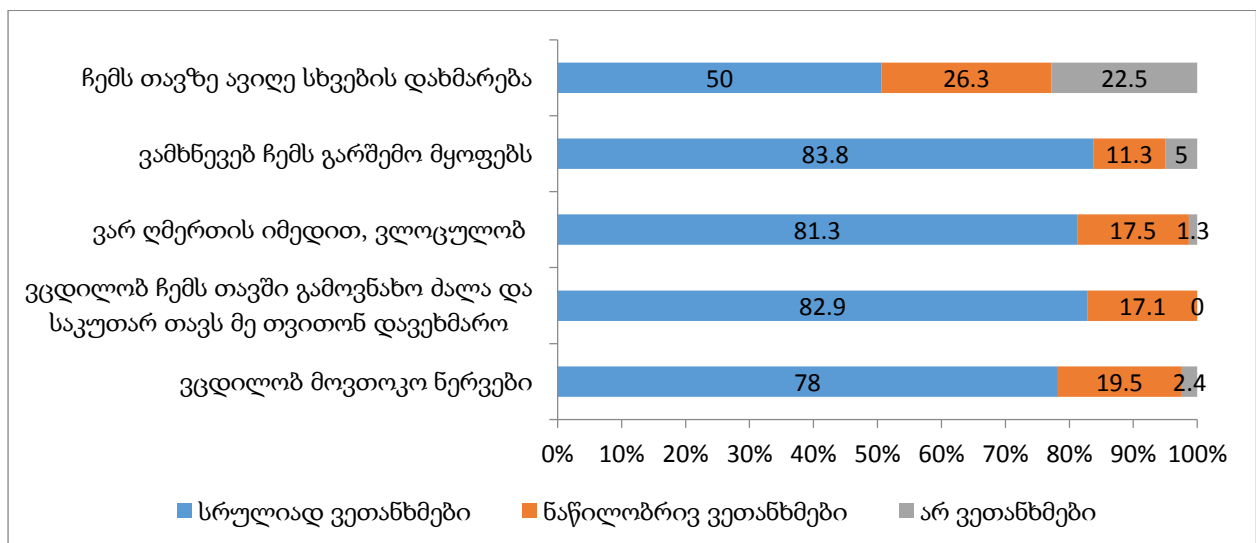
როგორც დიაგრამა #56-დან ჩანს, ისევ ძალიან ძლიერია სხვებზე დამოკიდებულების განცდა- 37%. შიში რომ სტიქია განმეორდება გაუნელდა - 39,5%. ბრაზი, დაბნეულობა დარჩა, მაგრამ სიმძაფრე თანდათანობით ნელდება. შედარებით რთულია საკუთარი თავის გაკონტროლება, რადგან ხარ ისევ უძლური -29,9%, თუმცა 31,2%-მა უკვე დაძლია ეს ყველაფერი. ანუ როგორც ფსიქოლოგები გვაფრთხილებენ, ეს არის ფსიქორეაბილიტაციის პერიოდი, როდესაც ადამიანი ეგუება შექმნილ სიტუაციას და თვითრეგულაციით ფსიქოლოგიურად გამოდის სტრესული მდგომარეობიდან.

დიაგრამა 51. გადარჩენის შემდეგ პერიოდის ემოციების შეფასება

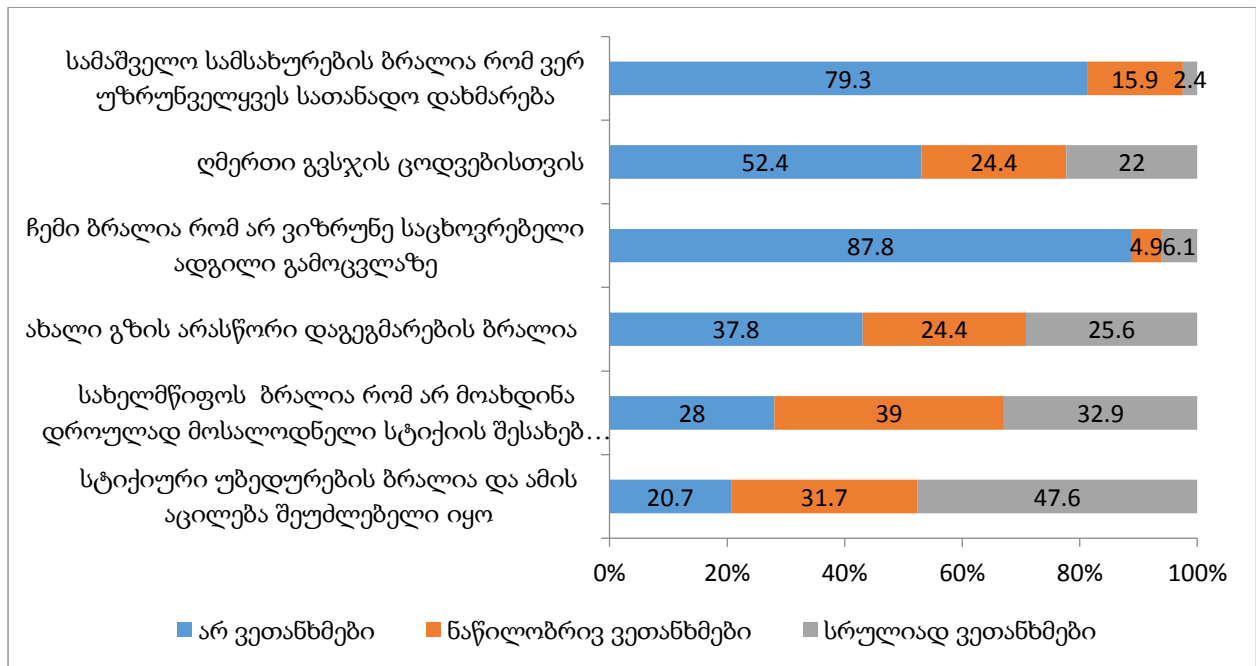
თუ გამოვრიცხავთ აუნაზღაურებად სტრესს, ოჯახის წევრის დაღუპვის შედეგად გამოწვეულ ფსიქო-ნერვულ მდგომარეობას, ამ პერიოდში ძლიერდება მომავლისა (რადგანაც ხარ გაურკვეველ მდგომარეობაში) და მარტო დარჩენის (მხარდაჭერის გარეშე) შიში, ასევე მატარიალური დანაკარგის განცდა. როგორც ფსიქოლოგები აღნიშნავენ, ეს მდგომარეობა ნორმალურია არანორმალურ სიტუაციაზე და თითოეულმა ადამიანმა ის უნდა გაიაროს. ამ პერიოდს დაკვირვების პერიოდს, ანუ ყურადღებიანი მოლოდინის რეჟიმს უწოდებენ. ადამიანებმა უნდა მიიღონ ფსიქოგანათლება და არა მედიკამენტური მკურნალობა. აქ მნიშვნელოვანია გაიაზრო, თუ რა მოხდა, გააკეთო სწორი დასკვნები და აიმაღლო გენდერული მდგრადობის ცნობიერება. ამაში მათ ეხმარება ფსიქოლოგი იმისთვის, რომ მიიღონ კონსულტაციები, თუ როგორ დაძლიონ საკუთარი ძალებით პოსტსტრესული სინდრომი, რადგანაც ის ძალიან დიდ გავლენას ახდენს მათ გარემოცვაზე - მოხუცებსა და ბავშვებზე.

დიაგრამა 52. ამჟამინდელი მდგომარეობის შეფასება

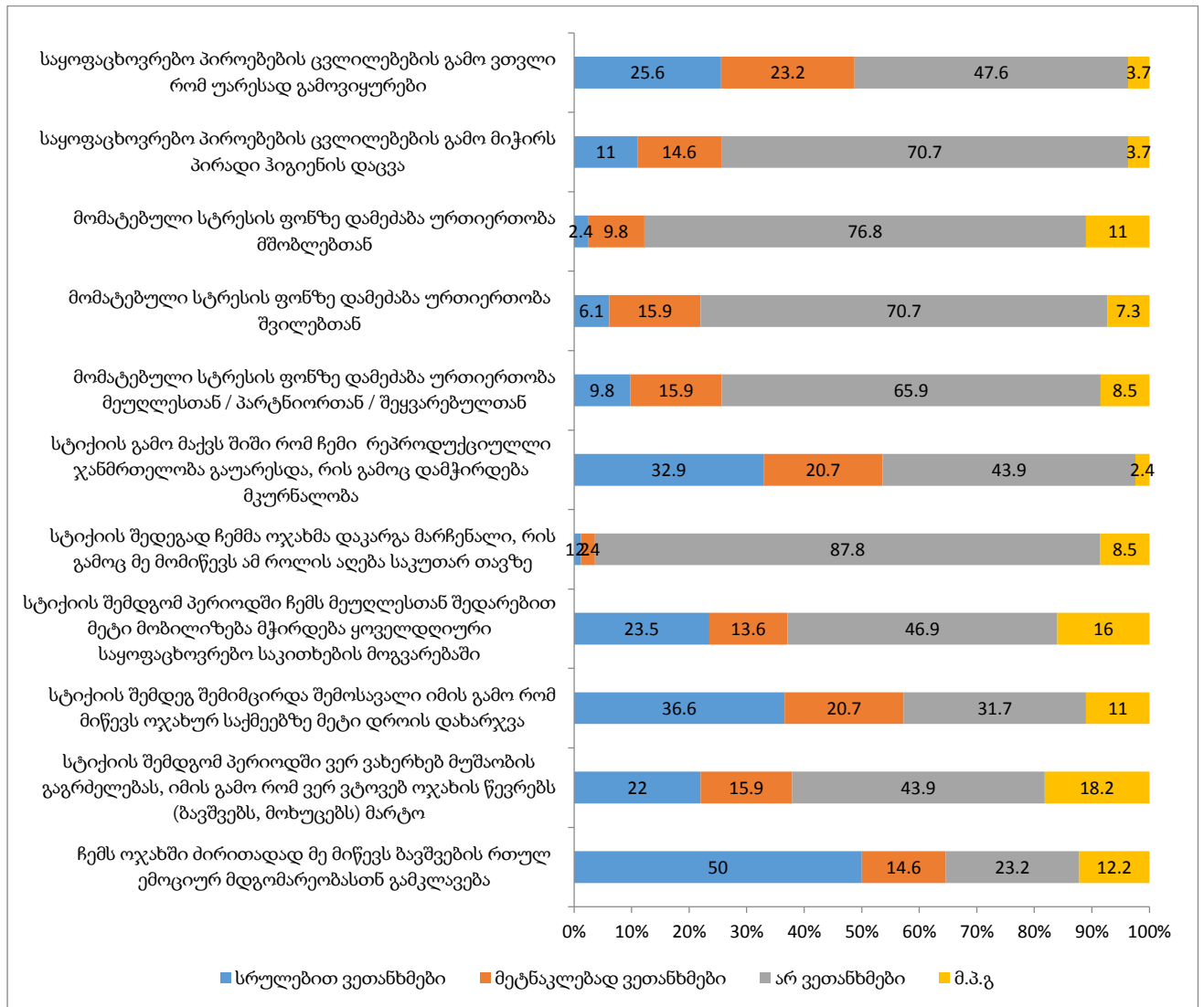
პოსტსტრესულ მდგომარეობაში ფსიქო-სოციალური ტრავმა ვლინდება 2 სახით: ანაზღაურებადი (ნივთიერი დანაკარგი) და აუნაზღაურებადი (ადამიანის დანაკლისი) ტკივილის სახით. გლოვის პროცესის (გამოიტირო დანაკლისი) გავლა აუცილებელია, ანუ ხდება „საზრისის“ ჩადება დანაკლისში, თუ ვინ არის დამნაშავე ჩემს ტრაგედიაში. დიაგრამა #58 ასახავს ამ მდგომარეობას. როგორც ვხედავთ, თვითგვემით რესპოდენტები არ არიან დაკავებულნი, ისინი არ მიიჩნევენ, რომ საცხოვრებელი ადგილის შეცვლით გამოასწორებენ ტრაგიკულ მდგომარეობას. უფრო „ზედს“, ანუ ბუნებრივ კატასტროფას აბრალებენ შექმნილ მდგომარეობას, რისი აცილებაც, მათი აზრით, შეუძლებელი იყო - 47,6%. „ღმერთის ბრალია, გვსჯის ცოდვებისათვის“ - თითქმის ნახევარმა აღიარა - 46,4%. „სახელმწიფოს ბრალია, წინასწარ არ გაგვაფრთხილეს“ - 32,9%-ზე მეტმა.

დიაგრამა 53. სტიქიის შედეგების მიზეზების შესახებ დამოკიდებულება

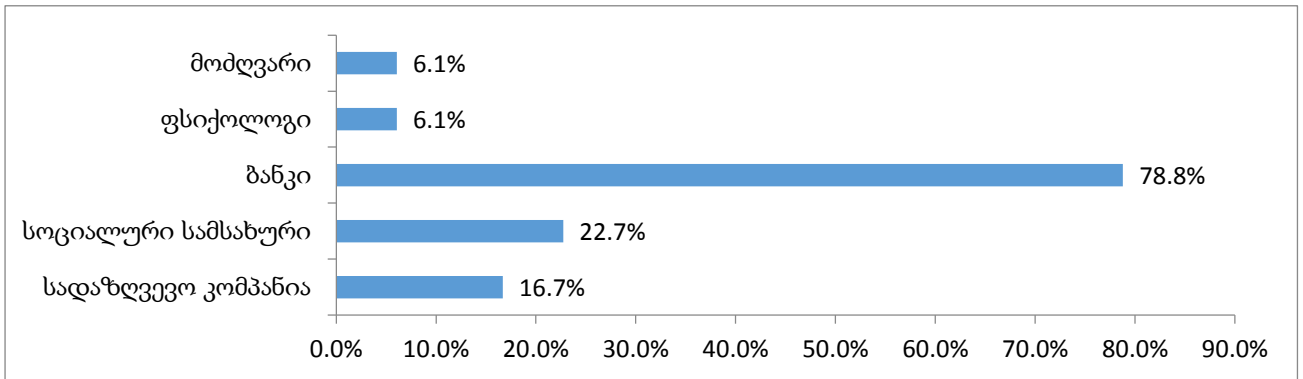
ქალის, დიასახლისის, ოჯახის საჭიროებებზე (მათ შორის მატარიალური) მზრუნველი ადამიანის როლი შეცვალა ახალმა ექსტრემალურმა პირობებმა. ფსიქო რეაბილიტაციის პერიოდი, ეს ის დროა როდესაც ქალის ფსიქიკა ხდება მდგრადი, ან პირიქით უფრო მიმდებარეა შიშისა და დაუცველობის სიმპტომები. ასახავს ამ მდგომარეობას დიაგრამა #59. რესპოდენტთა 50% აღიარებს, რომ მათთვის ყველაზე რთულ ამოცანას წარმოადგენს ბავშვების ემოციურ მდგომარეობასთან გამკლავება, 32,9% ფიქრობს, რომ მათი რეპროდუქციული ჯანმრთელობა გაუარესდა და მოითხოვს მკურნალობას, ხოლო 25,6% ამჩნევს, რომ უარესად გამოიყურება, სათანადოდ ვერ უვლის თავს. 70%-ზე მეტი აცხადებს, რომ მომატებული სტრესის ფონზე ოჯახში ნერვო-ფსიქოლოგიური მდგომარეობა ისევ სტაბილურია და ნორმალური, როგორც მეუღლესთან, ისე ოჯახის სხვა წევრებთან. 31,7%-მა აღიარა, რომ გაუჩნდათ ფინანსური პრობლემები, რადგანაც მეტ ყურადღებას უთმობენ ოჯახს, შვილებს, მოხუცებს და არ რჩებათ დრო სამსახურისთვის (43,1%) (დიაგრამა 59).

დიაგრამა 54. სტიქიის შემდგომი სიტუაციის აღქმა

დიაგრამა #60-ზე, კითხვაზე- „რომელი დაწესებულების დახმარება გჭირდებათ ყველაზე მეტად?“ 78,8%-მა აღიარა, რომ მთავარი პრობლემა ფინანსური, ზარალის კომპენსაციის, ანუ საბანკო სესხების ჩამოწერის საკითხია. შემდგომ მოდის სოციალური - 22,7% და სადაზღვევო კომპანიებთან ურთიერთობა - 16,7%. რაც შეეხება სულიერ მხარეს, იქ, სადაც რესპოდენტების თითქმის 46% ჩათვალა, რომ ტრაგიკული მოვლენები მათ ცხოვრებაში ღმერთის სამართალი იყო, აქედან ირკვევა, რომ მხოლოდ მეათედი - 6,1%- აპირებს მიმართოს დახმარებისათვის მოძღვარსა და ფსიქოლოგს. გამოკითხულთა 38%-მა უპასუხა, რომ მათი ოჯახის წევრებს (განსაკუთრებით შვილებს) სჭირდებათ ფსიქოლოგის დახმარება. მაგრამ დაზარალებულთა თითქმის ნახევარი ამბობს (47%), რომ სტიქიის შემდგომ პერიოდში მათ მიუღიათ ფსიქოლოგიური დახმარება. ასევე სახელდება მოძღვარი, მოხალისეები, ახლობლები, ექიმები, სოციალური მუშაკები.

დიაგრამა 55. რომელი დაწესებულების დახმარება სჭირდებათ ამჟამად ყველაზე მეტად

ბლოკი 8 - სტიქიის შემდგომი მდგომარეობის შეფასება

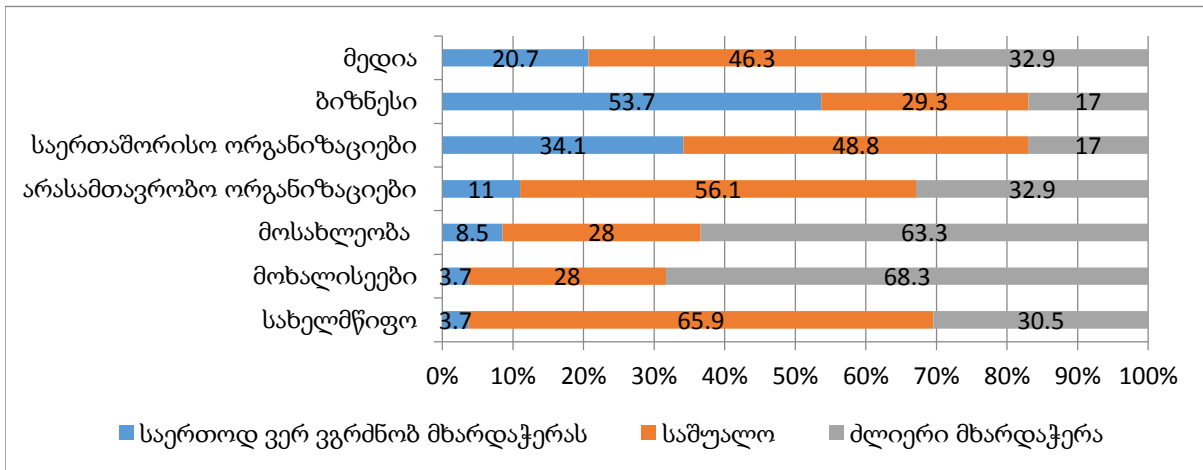
ამ ბლოკში წარმოდგენილი დიაგრამებიდანაც ჩანს, თუ რა მოლოდინები გააჩნიათ რესპონდენტებს და როგორ აპირებენ სტიქიის შედეგად მიყენებული მატერიალური, თუ ემოციური ზარალის ანაზღაურებას.

დიაგრამა #61-ზე რესპოდენტთა 90,2% სახელმწიფო სამსახურების მხრიდან ელოდება ქმედით და გადამჭრელ მოქმედებებს, მაგრამ თუ დავაკვირდებით სხვა მონაცემებს (საერთაშორისო ჰუმანიტარული ორგანიზაციები, ადგილობრივი ბიზნესი, მოსახლეობა, უცხოეთში მცხოვრებ ქართველთა შემოწირულობები), ისინი ჯამში იმავე სურათს გვამლევენ, ანუ დაზარალებულები ქვეცნობიერად ასევე ენდობიან საზოგადოებას, რომელიც ხდება გარანტი, სახელმწიფოს მხრიდან ჩაატაროს ოპერატიული და ქმედითი ღონისძიებები.

დიაგრამა 56. ვისგან ელოდებიან ქმედით და გადამჭრელ დახმარებას

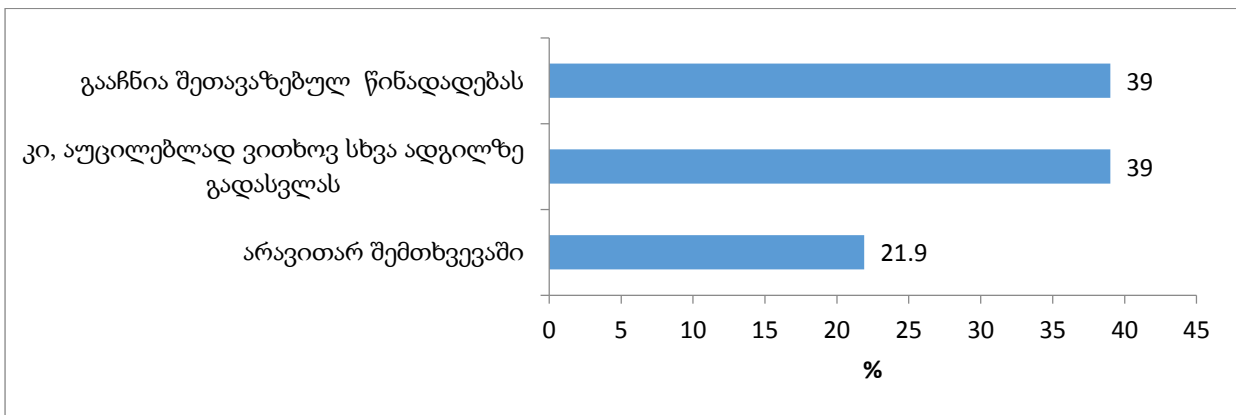
საქართველოში დაიბადა ქველმოქმედებისა და საერთო-სახალხო დახმარების ძალიან მძლავრი და სანდო პრეცედენტი. ვიმედოვნებთ, რომ ეს გახდება ეროვნული ქველმოქმედების შეგნებისა და კულტურის ნაწილი. რაც ასევე გამოისახა ციფრებში დიაგრამა #62-ზე (რესპოდენტების 63,3% გრძნობდა მოსახლეობისა და მოხალისეების მხარდაჭერას).

დიაგრამა 57. რამდენად დიდ მხარდაჭერას გრძნობენ დაზარალებულები სხვადასხვა ინსტიტუტებისგან / ორგანიზაციებისგან/ჯგუფებისგან

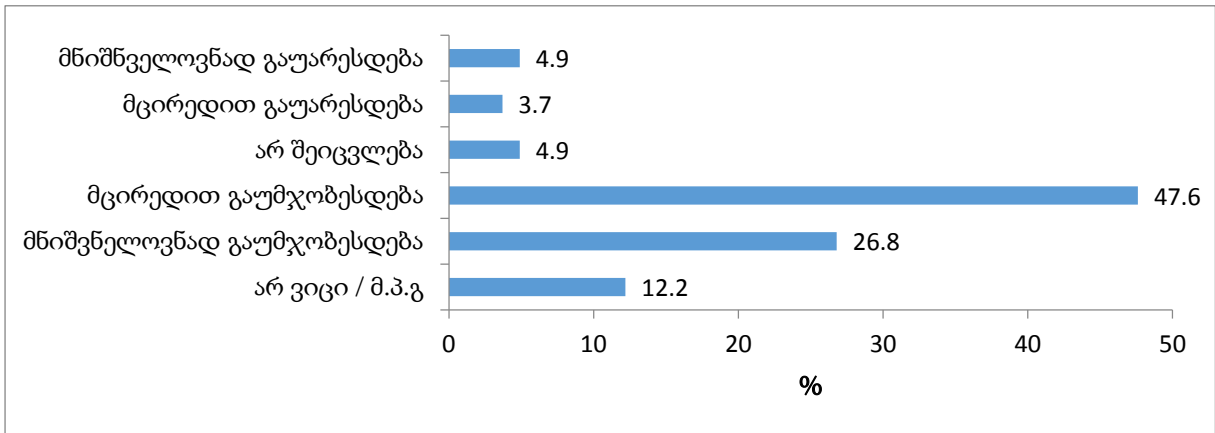
საზოგადოების მხრიდან მდგრადობისა და უსაფრთხო მომავლის იმედი შემდგომი წარმატების საწინდარია, რაც ქმნის ქვეყნის განვითარებისა და სტაბილურობის პირობებს. რესპოდენტების აზრი თითქმის ორად გაიყო- 1/3-ს სურს დარჩეს ძველ ადგილზე საცხოვრებლად, 1/3 ახალ უსაფრთხო ადგილზე სურს ცხოვრების დაწყება. დარჩენილი 1/3 კი მერყეობს და ელოდება, თუ რა ვარიანტებს შესთავაზებენ სახელმწიფო სამსახურები.

დიაგრამა 58. უფრო დაცულ ადგილზე გადასვლის მიმართ დამოკიდებულება

მიუხედავად გადატანილი სტრესისა და საყოფაცხოვრებო პირობებისა, იძულებით გადაადგილებულის სტატუსის მდგომარეობაში, რესპოდენტთა თითქმის ნახევარი განწყობილია ოპტიმისტურად და ელოდება ცხოვრების დონის გაუმჯობესებას. დიაგრამა #64-დან ჩანს, რომ 47,6% ელოდება სიტუაციის გაუმჯობესებას, 26,8% კი საგრძნობ გაუმჯობესებას განსახლებისა და კომპენსაციის შემდგომ პერიოდში. აღსანიშნავია, რომ ეს საზოგადოების მხარდაჭერის შედეგია.

დიაგრამა 59. მომავალში საყოფაცხოვრებო პირობებისა და განსახლების პირობების ცვლილებებისადმი მოლოდინი

დასკვნა

მიღებული შედეგების საფუძველზე შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ბუნებრივი კატასტროფების მაღალი რისკის შემცველ ტერიტორიებზე ცხოვრობენ საშუალოზე დაბალი სოციალური ფენის წარმომადგენლები, ქალების რაოდენობა აჭარბებს მამაკაცების რაოდენობას. ასევე მოსახლეობას არ გააჩნდა არანაირი ინფორმაცია ბუნებრივი კატასტროფების მაღალი რისკის ტერიტორიაზე ცხოვრების შესახებ. დაფიქსირდა სამართლებრივი ცნობიერებისა და უფლებების დაცვის შესახებ ცოდნის დაბალი დონეც. რესპოდენტთა უმრავლესობა საკმაოდ ოპტიმისტურად არის განწყობილი ზარალის ანაზღაურების ვადებთან დაკავშირებით, თუმცა არის აუნაზღაურებადი ზარალიც (დაღუპული სიცოცხლეები). კვლევით დადგინდა, რომ სწორი და დროული საინფორმაციო კამპანიის წარმოებისა და სახელმწიფო სამსახურების კომპეტენტური მოქმედების შემთხვევაში შესაძლებელი იქნებოდა სტიქიასთან მსხვერპლის გარეშე გამკლავება. მოსახლეობის დიდი ნაწილი (72%) უკმაყოფილოა სახელმწიფო სამსახურების მოქმედებებით სტიქიის პირობებში, თუმცა პოსტკონფლიქტურ პერიოდში მათ მიმართ ნდობის მანდატი საგრძნობლად გაიზარდა.

გენდერული როლების კვლევით გამოიკვეთა პატრიარქალურ-ტრადიციული ჩვევებისა და მენტალობის მდგრადი მიდგომები სტიქიასთან ბრძოლის მომენტში და სრულიად საპირისპირო ქცევა დევნილობის პირველ ეტაპზე, როდესაც სოციალური და საყოფაცხოვრებო საკითხების მოგვარება ხდება ქალების პრეროგატივა.

რაც შეეხება ქალებისა და კაცების ფსიქოლოგიური მდგომარეობისა და ქცევის წესების შედარებით ანალიზს:

- ტრადიციული შეხედულებები და გენდერული ნორმები გამძაფრებულია ბუნებრივი კატასტროფების პროცესში. მისი დამოკიდებულება კაცის ნებაზე მაღალია, შედეგად დაუცველობის ხარისხი იზრდება;
- ქალები შედარებით წინდახედულნი არიან, უფრო ადრე იღებენ გადაწყვეტილებას ევაკუაციის თაობაზე, მაგრამ ვერ ასრულებენ საკუთარ

გადაწყვეტილებას, რადგანაც ემორჩილებიან კაცის ნებას, რაც შემდგომში ხდება უკმაყოფილების საგანი;

- ქალები უფრო მეტად არიან შემფოთებული, უფრო დაბნეული, მეტად კისრულობენ ან პირიქით არ ავლენენ ინიციატივასა და ელოდებიან დახმარებას გარედან, შედეგად მეტად არიან დაუცველები სტიქიის პირობებში;
- ბუნებრივი კატასტროფის საშიშროების წინაშე გამოვლინდა გენდერული ქცევების ნორმები - ქალები ამზადებენ ოჯახის წევრებსა და აწვდიან ინფორმაციას ევაკუაციის თაობაზე, ცდილობენ გადაარჩინონ პირადი დოკუმენტაცია და მნიშვნელოვანი ნივთები; კაცები იღებენ ინიციატივასა და წყვეტენ საკითხებს ერთპიროვნულად;
- მაშველების მხრიდან ინსტრუქციებს უფრო ზუსტად და მორჩილად ასრულებენ ქალები და ძირითადად ზრუნავენ საკუთარი ოჯახის წევრების უსაფრთხოებაზე. კაცები კი ცდილობენ, პარალელურად იზრუნონ და დაიცვან უცხო პირებიც;
- ქალები ოფიციალურ პირებთან ურთიერთობისას უფრო ქალ მოხელეებთან არიან გულწრფელნი, რადგანაც გააჩნიათ სპეციფიკური საჭიროებები და სოლიდარობის განცდა;
- პოსტკონფლიქტური სიტუაციის პირობებში, ქალები იღებენ პასუხისმგებლობას, როგორც ბავშვების, მოხუცების, ასევე ოჯახის წევრების კეთილდღეობაზე. ასევე, ისინი ხდებიან ყველაზე აქტიური და წამყვანი ძალა, ყველა სხვა პრობლემური საკითხის დარეგულირებაში (მაგ. მოლაპარაკებები თანამდებობის პირებთან კომპენსაციის საკითხებზე). განსაკუთრებით შემამფოთებელი ფაქტია ის, რომ უარს ამბობენ კარიერაზე (სამსახურებში დაბრუნებაზე), რადგანაც დიდ დროს ხარჯავენ ოჯახის საქმეებზე.
- ქალებმა აღიარეს გენდერული პრობლემები ოჯახში. დევნილობაში უკიდურესად იმაზება ურთიერთობა, როგორც შვილებთან, ასევე მეუღლეებს შორის. მაღალია გენდერული ძალადობის ფსიქოლოგიური ფორმა.

ექსტრემალური სიტუაციების მართვისა და ქალთა მდგრადობის დამყარებისათვის საჭიროა: გენდერული და სამართლებრივი ცნობიერების ამაღლება, საზოგადოებრივ საქმიანობაში აქტიურობა, სწავლა-განათლება (ექსტრემალურ სიტუაციაში უნარ-ჩვევების შეძენა) და რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია - სახელმწიფოს ნება - დაამყაროს გენდერული თანასწორობა და სიცოცხლის უფლების სტაბილური და მდგრადი გარანტიები.

გენდერული ასპექტების ჩართვა ბუნებრივი კატასტროფების პრევენციის პოლიტიკაში

საქართველო, თბილისი, 2015 წლის 13 ივნისის სტიქიის მაგალითზე

რეკომენდაციები შემუშავებულია კვლევის შედეგების მიხედვით. ვიმედოვნებთ, რომ აღმასრულებელი ხელისუფლების დაწესებულებების ხელმძღვანელი პირები, ადგილობრივი თვითმმართველი ორგანოები, არასამთავრობო-საზოგადოებრივი ორგანიზაციები, ასევე, ადგილობრივი თემების ლიდერები გაითვალისწინებენ ჩვენს რეკომენდაციებს ბუნებრივი კატასტროფების შედეგების ლიკვიდაციის დაგეგმარების სტრატეგიაში და ამით გაზრდიან ქალთა სოციალური მდგრადობის კოეფიციენტს.

კვლევით გამოვლინდა შვიდი პრობლემური მიმართულება (თემატური სფერო, მაგ: გეოგრაფიული), რომელთა გათვალისწინებით სისტემატიზირებულია ქალთა დაუცველობისა და მდგრადობის ანალიტიკური მაჩვენებლები. შემუშავებულია შესაბამისი რეკომენდაციები და კომპეტენტური ორგანიზაციების სავარაუდო ჩამონათვალი.

რეკომენდაციები

გეოგრაფიულ - ტერიტორიული მოწყობა

1. გასაჯაროვდეს საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე, როგორც კონკრეტული (უტყუარი), ასევე სავარაუდო (შესასწავლი) ბუნებრივი კატასტროფების მაღალი რისკის ტერიტორიები, ასევე, იქ დასახლებული პუნქტების ნუსხა;
2. შესაბამისმა სამსახურებმა შეადგინონ /დააზუსტონ და გასაჯაროონ ბუნებრივი კატასტროფების მაღალი რისკის ტერიტორიების დაზუსტებული გეოლოგიური და ფიზიკური რუკები;
3. გადაიხედოს და აიკრძალოს მშენებლობების და ბარაკის ტიპის დასახლებების გაშენება ბუნებრივი რისკის შემცველ ტერიტორიებზე.

რეკომენდაციები განკუთვნილია:

- საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო;
- გარემოს ეროვნული სააგენტო;
- გეოგრაფიული საზოგადოებების სამეცნიერო წრეები;
- არასამთავრობო ორგანიზაციები.

საჯარო სამსახურების მიერ დაშვებული შეცდომები და გადაცდომები:

1. შემუშავდეს ბუნებრივი კატასტროფების მაღალი რისკის ტერიტორიებზე მოსახლეობის წინასწარი გაფრთხილების ფორმა;
2. შემუშავდეს ექსტრემალურ სიტუაციებში მოქალაქეების გენდერულად სენსიტიური მოქმედების წესი (უნარ-ჩვევები);
3. ჩატარდეს ევაკუაციის ინსტრუქტაჟი, რომელშიც გაითვალისწინებენ ქალების, ბავშვებისა და მოხუცების ინტერესებს;
4. გაითვალისწინონ მაშველების მიერ დაშვებული სამსახურებრივი გულგრილობის და არაკომპეტენტური ქცევის შემთხვევები და მიიღონ შესაბამისი ზომები;
5. სტიქიური უბედურების შედეგების საკითხზე პასუხისმგებელი პირის შტატის დაშვება;
6. საკონსულტაციო ორგანო - სტიქიის მონიტორინგის სამსახურის მრჩეველთა საბჭო, (საზოგადოებრივ საწყისებზე ანაზღაურების გარეშე) - დაკომპლექტდება დარგის სპეციალისტებით, სამეცნიერო წრეების, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლებით.

რეკომენდაციები განკუთვნილია:

- ქ. თბილისი მერია;
- ქ. თბილისის საკრებულო;
- ადგილობრივი თვითმმართველობები;
- არასამთავრობო ორგანიზაციები.

საინფორმაციო კამპანიის წარმოების აუცილებლობა გეოლოგიისა და ჰიდროლოგიის თემაზე:

1. სკოლებსა და ბაღებში პოპულარული მეთოდებით (ტრენინგი, სკეჩები) სამოქალაქო თავდაცვის ელემენტების გათვალისწინება სასწავლო მეთოდოლოგიაში;
2. პოპულარული და ხელმისაწვდომი ინტერნეტ საიტის შემუშავება, სადაც განთავსდება: გენდერული, სხვა თემატიკის კვლევები, ისტორიული, გეოგრაფიული, ფაქტობრივი, სტატისტიკური და სამეცნიერო ინფორმაცია ბუნებრივი კატასტროფების მაღალი რისკის ტერიტორიების შესახებ, ასევე რუკები, სამაშველო, სხვა სამსახურების საკონტაქტო ინფორმაცია და სხვა;
3. სტიქიასთან გამკლავების უნარ-ჩვევების თემატიკაზე ტრენინგების ჩატარება;
4. გადაცემების ციკლის ხელშეწყობა ქალების მონაწილეობით;
5. ფოტო და საარქივო მასალის გამოყენებით გამოფენების მოწყობა;
6. სკოლებში სხვადასხვა სახის ღონისძიებების დაგეგმვა, მათ შორის წამყვანის პოზიციაზე გოგონების მონაწილეობით;

რეკომენდაციები განკუთვნილია:

- საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო;
- უმაღლესი სასწავლებლების გეოლოგიისა და ჰიდროლოგიის ფაკულტეტები;

- სკოლები/ბალები;
- საქართველოს არქივი;
- არასამთავრობო ორგანიზაციები;
- მედია საშუალებები;
- პირველი არხი - საზოგადოებრივი მაუწყებელი.

ქალაქებისა და რაიონების სივრცითი დაგეგმარების რევიზია საცხოვრებელი პირობები და უძრავი ქონება

- ✓ სტიქიით დაზარალებულთა დახმარების საქველმოქმედო თანხების ილუსტრირება;
 - ✓ სტიქიისგან მატერიალური დაცვის ერთადერთი მექანიზმის - დაზღვევის კულტურის დამკვიდრება.
7. ბუნებრივი რისკის შემცველ ტერიტორიებზე ბარაკის ტიპის დასახლებების აღების შემთხვევაში შემუშავდეს მობილური (დროში გაწერილი) განსახლების კომპენსაციის სისტემა - გაითვალისწინონ სოციალურად მოწყვლადი ფენების (მარტოხელა დედები, მრავალშვილიანი ოჯახები და სხვა) ინტერესები;
 8. სახელმწიფო ბიუჯეტის ფორმირებისას გაითვალისწინონ კომპენსაციის საკითხები;
 9. დაზარალებულთა საქველმოქმედო თანხებისა და პირების /ორგანიზაციების სრული სიის გასაჯაროება;
 10. სტიქიით დაზარალებულთათვის ზიანის ანაზღაურების პროცესის დასრულებისთანავე ჩატარდეს კვლევა დადებითი და უარყოფითი შედეგების გათვალისწინებით. ანალიზის შესაბამისად, გადაიხედოს და დაიხვეწოს სტიქიით დაზარალებულთათვის ზიანის ანაზღაურების წესი;
 11. სავალდებულო დაზღვევების შემოღება(დაზღვევის წახალისება).

რეკომენდაციები განკუთვნილია:

- საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო;
- საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო;
- ქ. თბილისის მერია;
- რეგიონალური თვითმმართველობის ორგანოები;
- მედია საშუალებები;
- ქ. თბილისის მერია ;
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო;
- საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო;
- კერძო სადაზღვეო კომპანიები;
- საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციები.

დაზარალებულთა საჭიროებების უზრუნველყოფა

12. სამართლიანი ანაზღაურება;
13. აიკრძალოს საშიშ ზონაში მოსახლეობის დასახლება;
14. საცხოვრებლად საშიში ზონების გამოკვლევა ;
15. საფრთხის უკეთ გააზრება;
16. პრევენციული ღონისძიებების ჩატარება ;
17. ახალი ტერიტორიის გამოყოფა ბინების ასაშენებლად;
18. ეკოლოგიური მდგომარეობის შესახებ კვლევის ჩატარება და დასკვნის გასაჯაროება;

სამართლებრივი უზრუნველყოფა

19. ქ. თბილისში 2015 წლის 13 ივნისს მომხდარი სტიქიის შედეგებზე შეისწავლონ პასუხისმგებელი სამსახურებისა და თანამდებობის პირების კომპეტენციის საკითხი და გასაჯაროვდეს მიღებული შედეგები. მათ შორის შსს-ს საპატრულო პოლიციის დეპარტამენტი, მუნიციპალიტეტები, ქ. თბილისის მერია, საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახური, საინფორმაციო ცენტრი, 112 და სხვა.

რეკომენდაციები განკუთვნილია:

- საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იგპ განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტრო;
- საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო
- სახალხო დამცველი;
- საკრებულოები;
- არასამთავრობო ორგანიზაციები.

გენდერული ხედვით განპირობებული ფსიქოლოგიური ქცევა

20. ბუნებრივი კატასტროფების მაღალი რისკის ტერიტორიებზე დასახლებულ პუნქტებში, გენდერული მენისტრიმინგის გათვალისწინებით, ჩატარდეს მონიტორინგისა და შეფასების ღონისძიებები (4 წელიწადში ერთხელ).
 - ა) შეფასების გათვალისწინება ადგილობრივი თვითმმართველობის ბიუჯეტის დაგეგმარების დროს;
 - ბ) რისკ ჯგუფებისთვის შეღავათიანი რეჟიმის დადგენა.
21. სოციალური სამსახურის თანამშრომლების, ქალთა ორგანიზაციებისა და ფსიქოლოგების მხრიდან, ოჯახებში საინფორმაციო ხასიათის ღონისძიებების ჩატარება და კონტროლის მექანიზმის შემუშავება, გენდერული ძალადობის ფორმების (მაგ. ფსიქოლოგიური) ზრდის რისკის შემცირების მიზნით;
22. ქალთა არასამთავრობო ორგანიზაციების ეგიდით, ოჯახის სტრუქტურის, ტრადიციული შეხედულებებისა და სტერეოტიპული აზროვნების დაძლევის მიზნით, აუცილებელია უფასო იურიდიული და გენდერული კონსულტაციების მოწყობა, კერძო საკუთრების/მიწის, ადამიანის უფლებების, საზოგადოებრივ საქმიანობაში მონაწილეობის წახალისებით;

23. აუცილებელია ჰუმანიტარული და ერთჯერადი მატერიალური დახმარების გაწევა - სპეციფიკური მოთხოვნების დაკმაყოფილების მიზნით;
24. აუცილებელია ქალების სამსახურებში დაბრუნების მხარდაჭერა, რადგანაც მათ ხშირად უწევთ საკუთარი ინტერესების დათმობა ოჯახის წევრთა გამო;
25. აუცილებელია ქალების მხარდაჭერა მათ ფორმალურსა და არაფორმალურ გენდერულ როლებში, რადგანაც ისინი ზრუნავენ ბავშვებზე, მოხუცებსა და მათზე დამოკიდებულ ადამიანებზე;
26. დევნილობის საწყის სტადიაში ფსიქოლოგიური მდგომარეობის მონიტორინგსა და ჯანმრთელობაზე საინფორმაციო-საგანმანათლებლო ხასიათის ღონისძიებების ჩატარება;
27. რეპროდუქციული ჯანმრთელობის დაცვის უზრუნველყოფა დროებით და საგანგებო განთავსების თავშესაფრებში;
28. საჯარო სამსახურებში გენდერული მონაცემების მოპოვების აუცილებლობის გაცნობიერება საქმიანობის დაგეგმარებისას, ბიუჯეტის ფორმირებისა და სამუშაოების შეფასების დროს.

რეკომენდაციები განკუთვნილია:

- ადგილობრივი თვითმმართველობა / მერია/ მუნიციპალიტეტები;
- სოციალური სამსახურები;
- დონორი ორგანიზაციები;
- არასამთავრობო ორგანიზაციები;
- აღმასრულებელი ხელისუფლება.

A significant flood occurred in the Vere River valley in Tbilisi, the capital of Georgia, on the night of June 13 - June 14, 2015. It resulted in at least 20 human deaths and greatly affected the Tbilisi Zoo, leaving half of its animal inhabitants either dead or on the loose.

A survey was completed in the framework of the project – “Helping people affected by natural disasters” with the support of the NGO’s “Helping Hand” and the “Civil Society Development Centre.” In addition, the Applied Research Company acted as a project partner. The subject of the survey was the active participation and help of volunteers in assisting families affected by the disaster.

The aim of the survey was to analyze the involvement of gender considerations in natural disaster prevention policies; it sought to determine the psychosocial needs of people affected by the June 13 disaster, specifically targeting groups of women and children while finding cause and effect connections in determining their vulnerable and stable conditions.

Questionnaires were completed by the target group – women affected by the disaster - through the use of oral interviews. The questionnaire consisted of open and closed questions. There were several possible answers to some questions (See attachment #1).

The aim of the interviewer was to question as many affected families as possible. Women age 18 and older were interviewed. Questionnaires were completed in shelters, soon after the disaster (June 17-29). According to the interview instructions, in the case of two or more women in a family, the younger one was chosen for the interview. This method helped to prevent the possibility of subjective influence of the interviewer. According to our data, the number of affected families was 102. Of those families, 83 (81.3%) of them took part in the interviews.

The survey methodology covered two components: quantitative and qualitative. Results of the quantitative research are represented by tables and diagrams. Results of the qualitative research are divided into nine blocks. Each of the blocks is sensitive and covers the following: psychosocial needs, evaluation of the state of vulnerability and stability, current events, evaluation of activities of institutions responsible for dealing with natural disasters, quality of first aid provided, and conclusions.

Analytical chapters of the survey follow the questionnaire block list.

- Block 1. Family structure
- Block 2. Dwelling and property
- Block 3. Gender roles in times of natural disasters
- Block 4. Quality of awareness
- Block 5. First aid
- Block 6. Temporary resettlement
- Block 7. Psycho-emotional state
- Block 8. Evaluation of post-disaster state
- Block 9. Conclusion

Qualitative analysis

Block 1. Family structure

Teenagers, middle aged women and women on pensions were involved in the survey. Most of the respondents were between the ages of 26 to 60. As a result, the majority of the respondents were middle-aged women. Consequently the results primarily reflect the attitudes and psychosocial state of middle-aged women.

Table 1 Respondent age

	Number	%
From 18 to 25	5	6
From 26 to 60	67	80.7
Older than 61	11	13.3

The comparative analysis of diagrams #1, #2, #3, and #4, shows migration and feminization tendency of the population in the areas of high-risk natural disaster areas.

Diagram 2. Number of family members

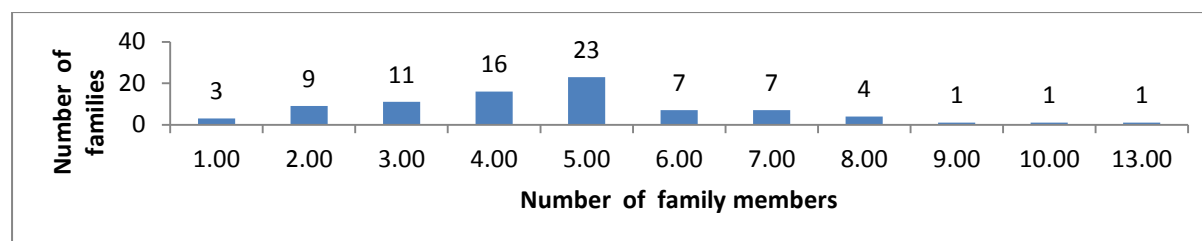
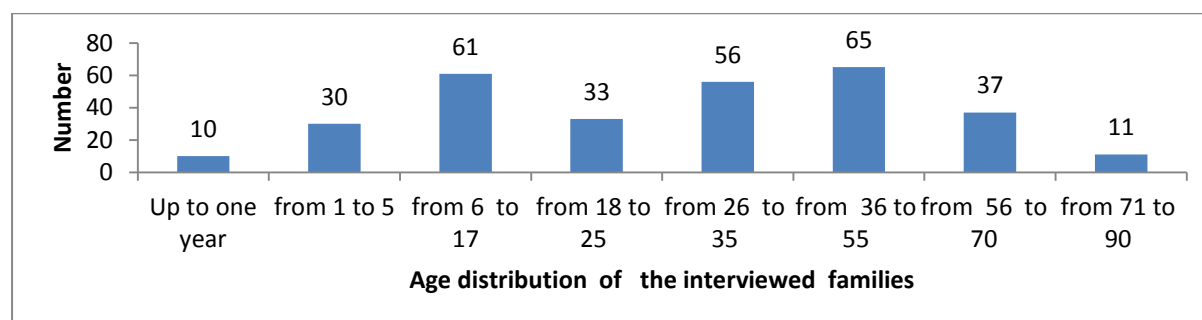

Diagram 3. Age distribution of interviewed families

Survey results show that the social status of the population has not improved for years. One third of them belong to a socially vulnerable group. According to diagram #3, 28% belong to a special status (85 people), 57 are socially vulnerable, 10 are IDPs, 3 individuals have disabilities, 5 are mothers of many children, and 10 are single mothers.

Diagram 4. Number of special status family members

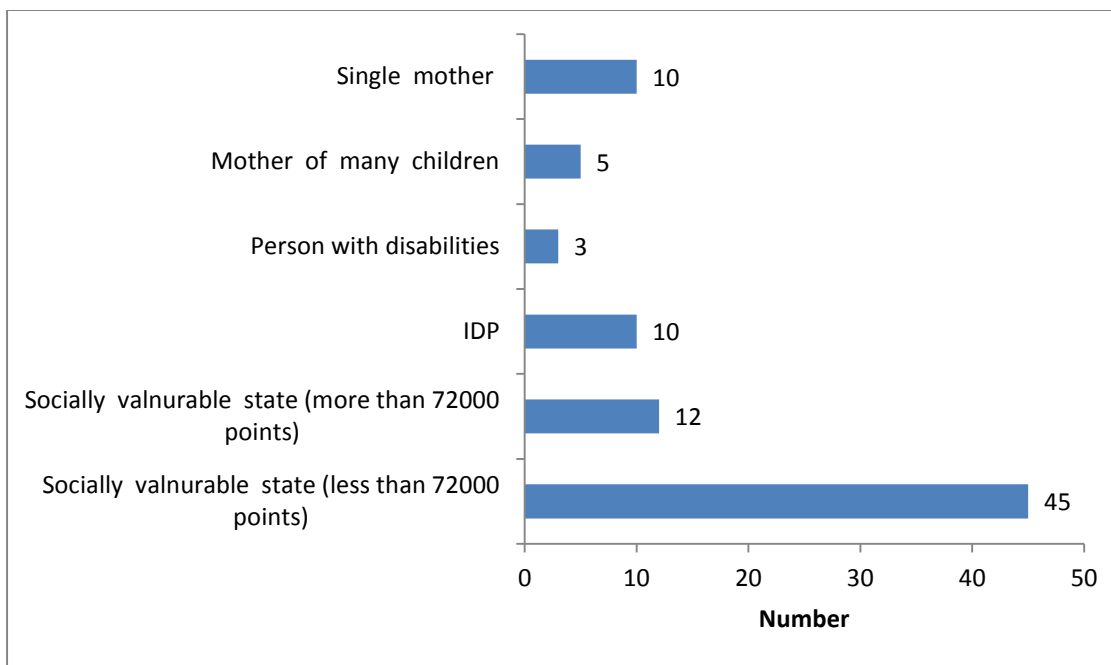

Table #2 - Employment-Education

Public worker – 10.3%
Contracted in private sector - 12%
Non-formal sector – 3.8%
Student/pupil – 18.5 %
Retired on pension – 8.8 %
Unemployed - 45% housewives

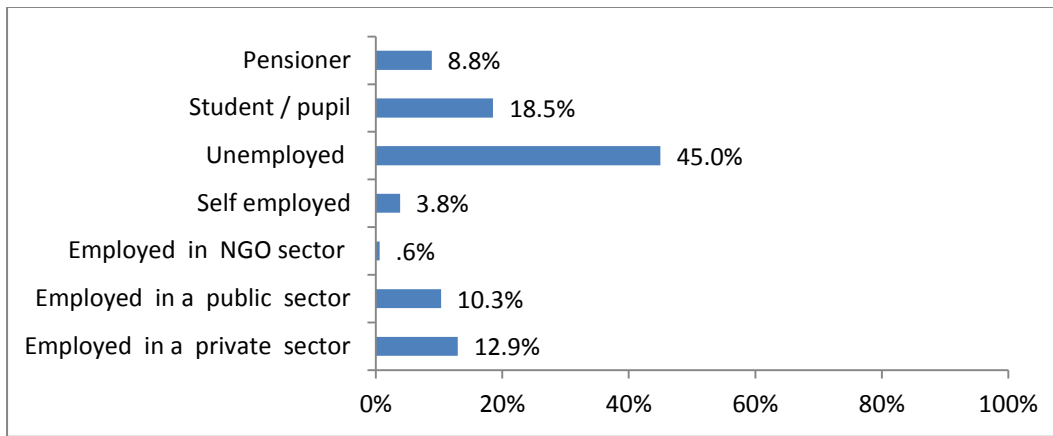
As the table shows, mainly people in low socio-economic groups live in areas that are at high risk of environmental disasters. According to the official National Statistics data, 10% of the Georgian population is low income.

Survey results reveal that the figure is actually three times higher - 28%.

In 2014, the number of unemployed people in the country was 12.4% (women - 10.4%, men – 14%). More women than men were employed because women are not ashamed to work in the non-formal sector and perform low-pay work. According to DFWatch data, the average income of women in Georgia is 2/3 of the income of men. This is caused by segregation in the labor market and the traditional view of gender roles.

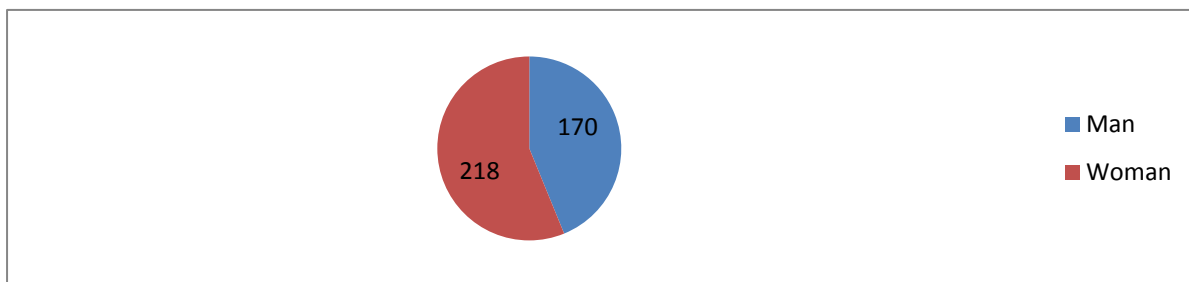
Survey results reveal that women’s salaries equal less than half of their male counterparts. Women make 45% of a male salary.

Diagram 5. Status of employment of family members

It is a well known fact that the level of the Vere River rises in the spring and floods nearby territory. It causes residential and financial problems to the families who live nearby. While questioning respondents, it was discovered that most believed that domestic chores and problems should be resolved by women despite the stereotype of male dominance. Diagram #6 shows that the number of women is higher than the number of men – 218:170, the slight majority of family members are women (56.2%).

Diagram 1. Number of questioned family members by gender

Official information: According to a report by a geology and hydrology specialist of the National Environmental Agency, on June 13-14, 2015, geological and hydrometeorological processes simultaneously took place on the right side of the Vere River. Heavy rain, landslides, depth and side erosion of rivers, floods and hail had negative effects and caused casualties. A preliminary report was prepared on the basis of the analysis of hydrological, geological and field information collected by the specialists. It provides statistical data of natural disasters which had happened earlier, their natural reasons, geodynamic conditions of certain problematic areas and short-term and long-term recommendations for future safety activities.

Block 2. Dwelling and property

Survey results showed that the majority (85.8%) of respondent family members on the day of the catastrophe were in the disaster zone: Akhaldaba, Tkneti River, Tskneti and Svaneti Streets in makeshift housing along the new road and other places within the same zone.

Diagram 2. Was family member in a disaster zone?

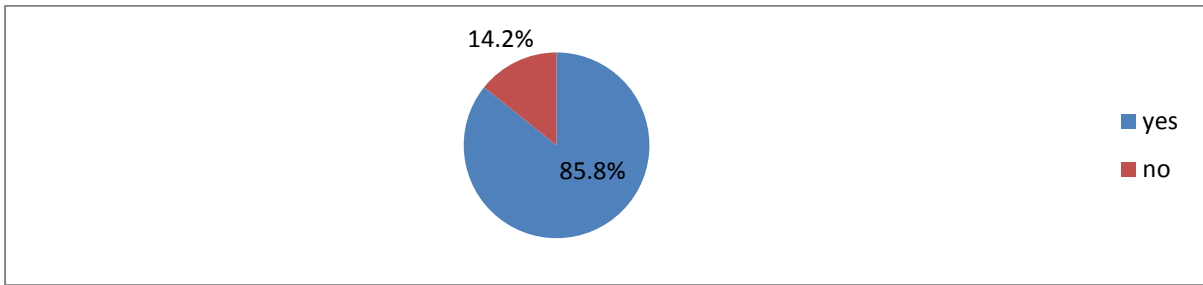
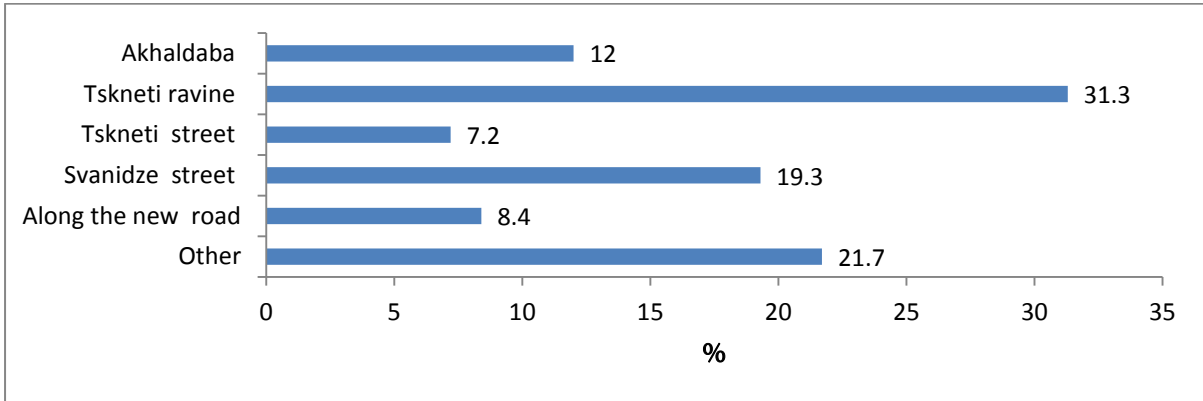

Diagram 3. Location of the affected family dwellings

According to the pre-analysis of catastrophe reasons caused by the June 13-14 natural disaster in Tbilisi done by the NGO “Green Alternative,” in 2009 representatives of the Georgian government and Tbilisi City Hall announced the building of a highway. “Gama,” a scientific research firm of LTD “Georgia-road-science” and its consulting company prepared the “Report on evaluation of the ecological state of the Vere River.” In the document introduction, it is stated that: “The decision about highway building on the territory of the Vere River will be taken only after a detailed study of its influence on the natural and social environment.”

Part of the population, whose lands were used for the project, were not given any compensation due to the lack of required documents showing ownership. Inhabitants whose houses were not in the highway area were not considered to be affected by the project. Part of the population was so close to the highway that their living conditions changed for the worse and property value depreciated.

According to the diagrams #8, #9, #10, #11, and #12, 6% were makeshift settlements, 90% were capital settlements and 4% were “other.” before the flood. As for the current state of the affected people, the survey showed that 53% of residential buildings were totally destroyed 29% can be repaired and 18% need major repairs to be rebuilt.

Diagram 4. Type of old dwellings

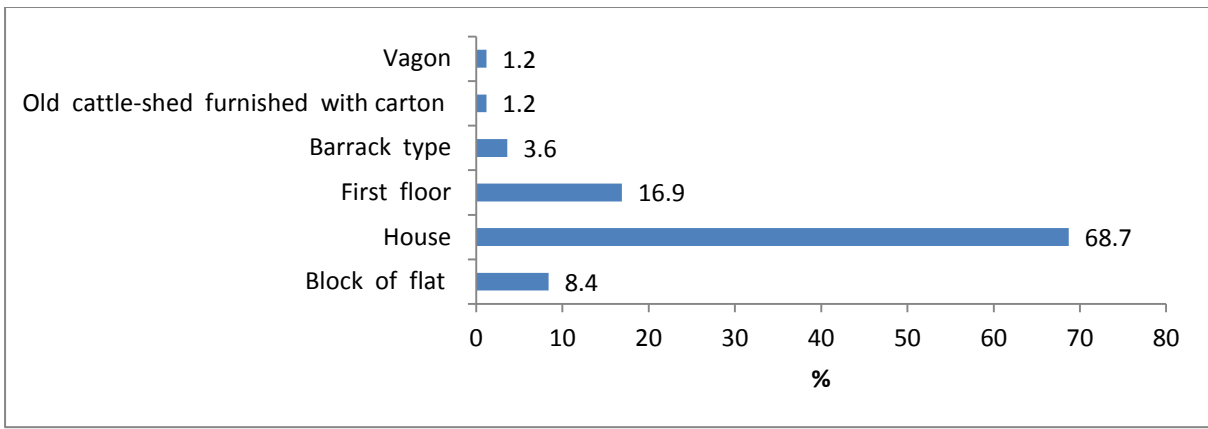
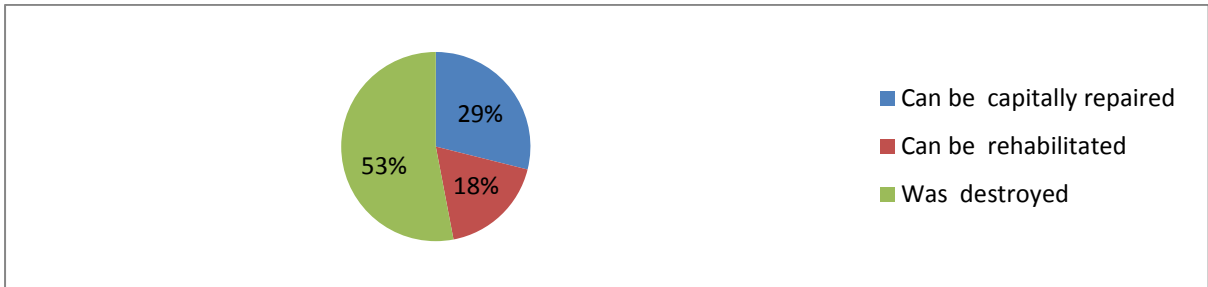

Diagram 5. Current state of the affected dwellings

During the interview (July 17-29, 2015), only 12% of the affected population were aware of the loss in value of their real estate, 10% were partially aware (only real estate), and the biggest part (78%) were just waiting (diagram #11). This conclusion is illustrated by the diagram #12 data, which shows that more than 60% of people were confused and were not informed about the loss in value of their property. As a result, 22% expected compensation of more than \$5000 and 16% have very optimistic expectations - from \$100,000 up to \$1,000,000 (diagram #10). We can not be totally certain of the accuracy of this evaluation. We would like to note a lack of information and expectations change perceptions and create a negative background.

Diagram 6. Was the loss of families calculated?

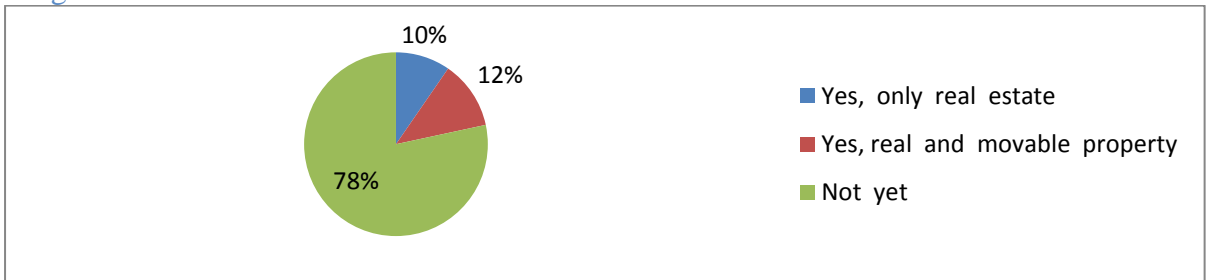

Diagram 7. How well are they informed about loss evaluation terms and conditions

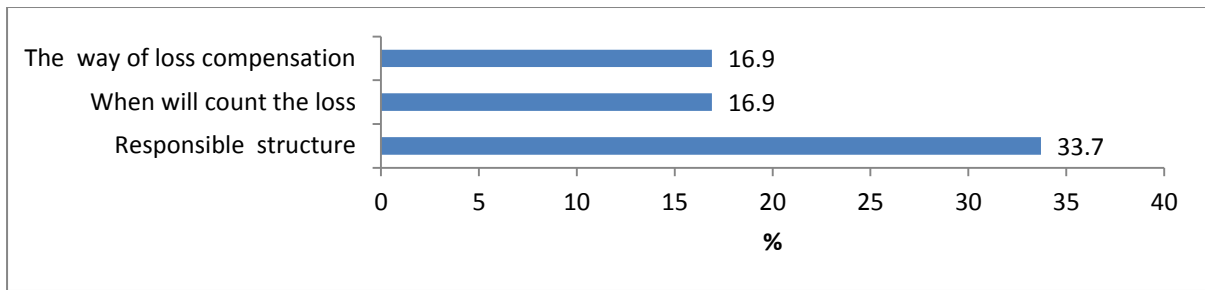
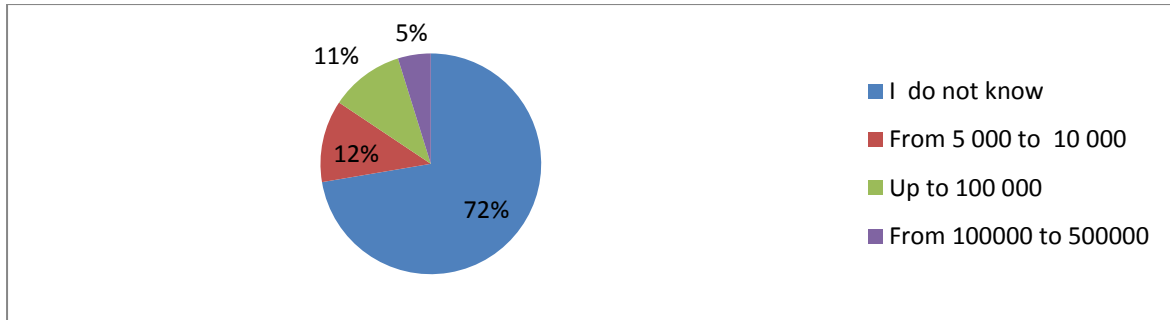

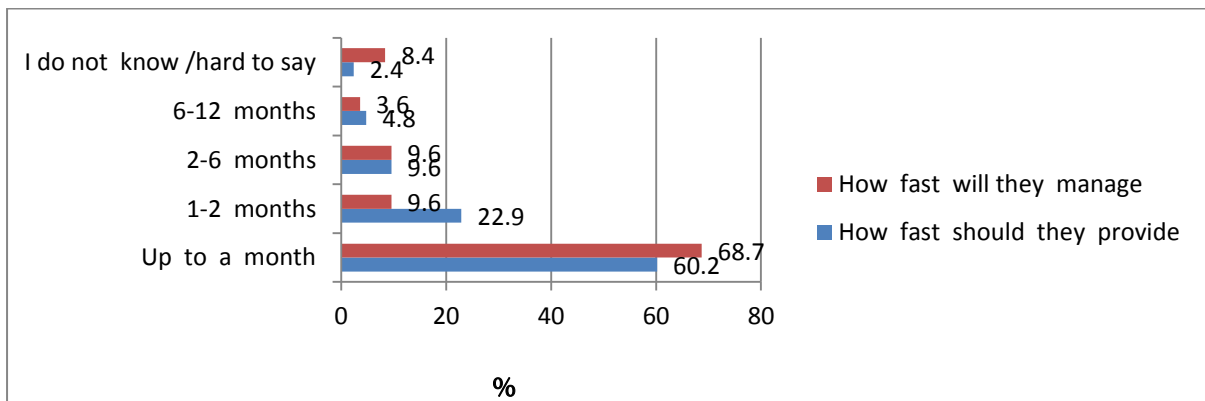
Diagram #10 shows that a majority of the affected people (72%) is expecting competent professional evaluation and compensation - this is a trust mandate of population to Tbilisi City Hall, and 83.1% of them do not have an alternative dwelling.

Diagram 8. Self-evaluation of material loss of the respondents during the disaster(GEL).

Most of the respondents are quite optimistic about compensation terms. About two-thirds of them think that they will be provided with a new or rehabilitated dwelling within one month. Only 6% think that the process will take longer than 6 months (diagram #14).

Diagram 9. To your mind , when will the state provide you with new or rehabilitated dwelling?

Apparently civic workers held information campaigns, because 42.2% of respondents responded that they were given a promise about compensation terms and conditions (diagram #15). 80% considered the state's (presumably Tbilisi City Hall) approach to be fair (diagram #16).

Diagram 10. Were affected people informed by official institutions about dwelling provision terms and conditions ?

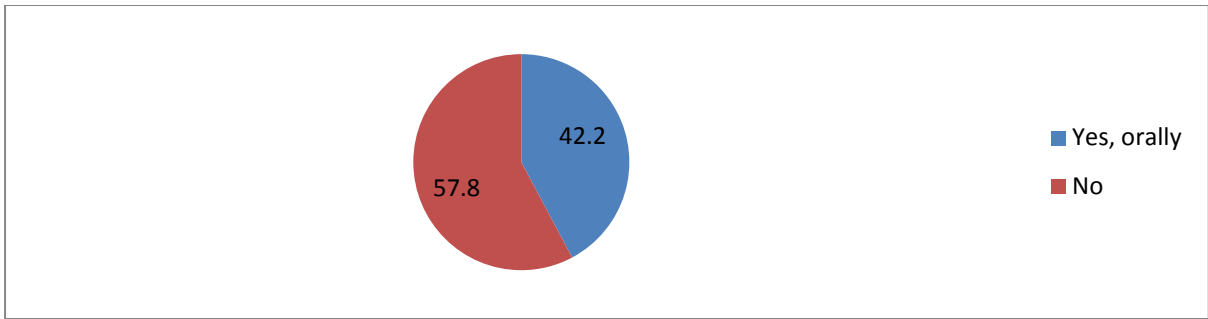
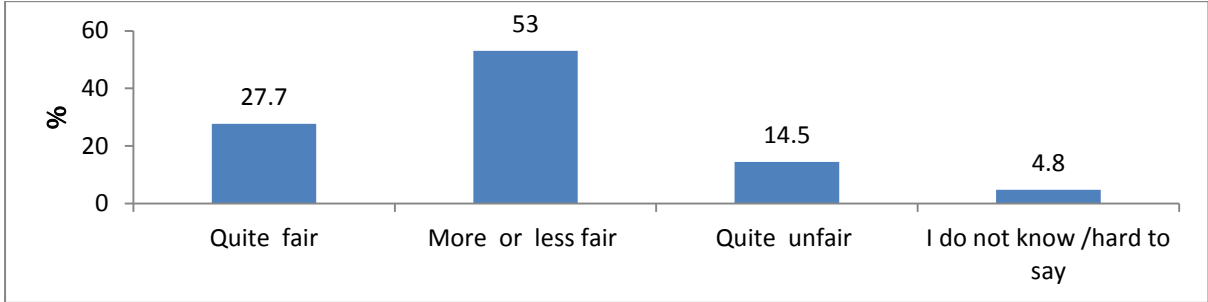

Diagram 11. How fair is dwelling provision approach?

Diagrams #17 and #18 show low levels of legal awareness and human rights protection among the general populace. Though an irresponsible attitude by the state towards refugees from Abkhazia is well known, 83.1% of respondents did not have any kind of legal consultation, 12% trusted promises given by Tbilisi City Hall, and more than 5% had a legal consultation with lawyers from the public defender’s office or NGOs. 37.3% of respondents noted that at the meeting with lawyers, they discussed the most pressing issue – receiving a compensation. Other important questions included banks, dwelling evaluation, and human rights protection. 25% do not realize the importance of consultation on human rights.

Diagram 12. Who provided affected population with consultation?

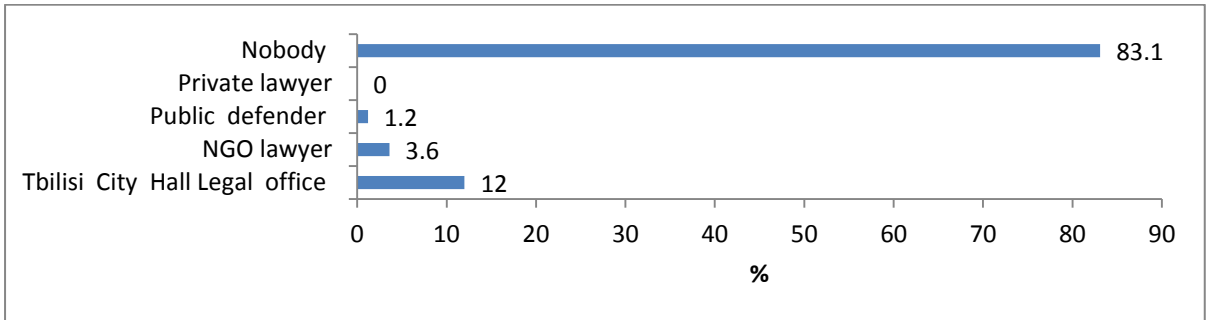

Diagram 13. On which issues do they want to get legal consultation in future ?

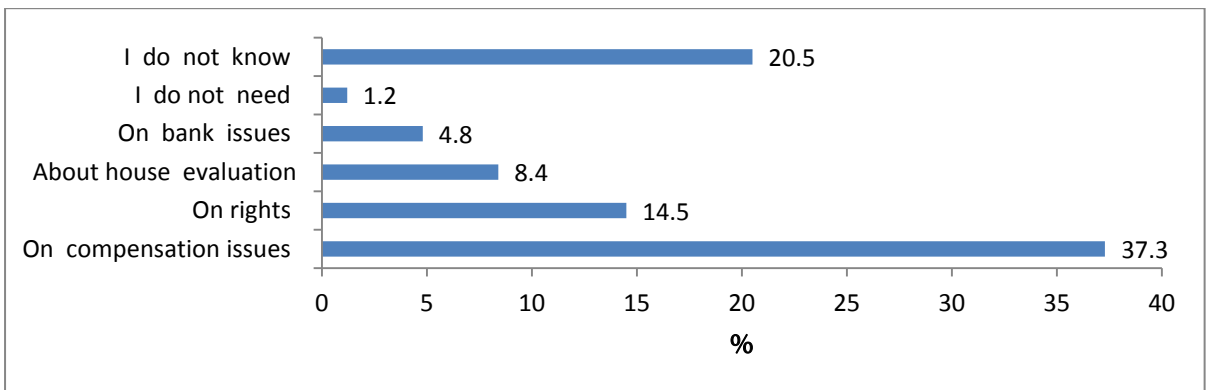
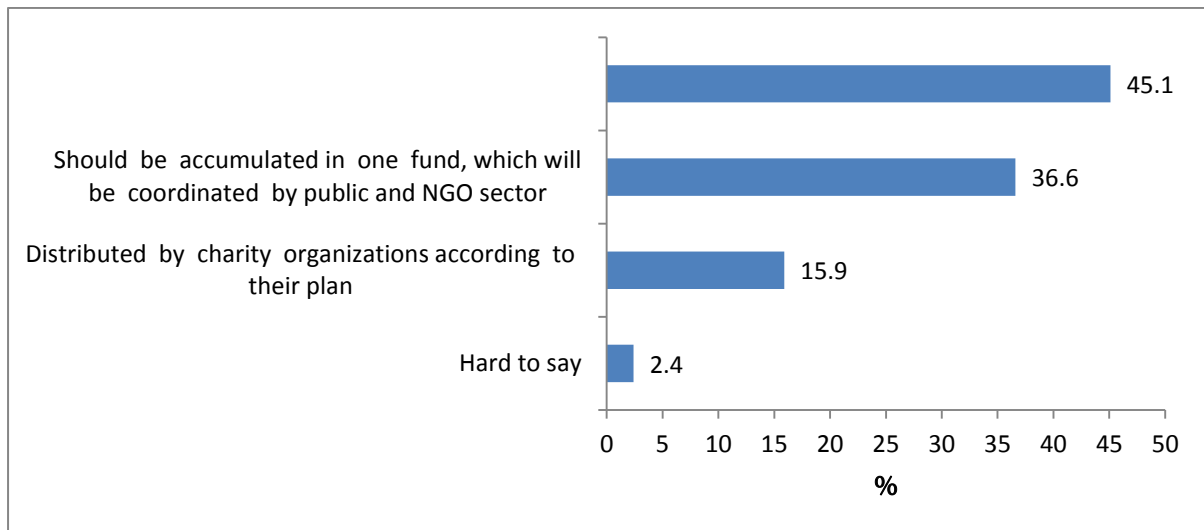

Diagram #19 (Appropriate distribution of money raised by charities) clearly shows that the affected people do not trust public workers in such matters and require public disclosure of public, NGO and charity funds and distribution of said funds. In private talks they said: “It will be difficult for them to give money away and they will try to solve other problems with those funds.”

Diagram 14. How should money raised by charity be allocated?

Two-thirds of the affected population say that they know nothing about the terms and conditions of the state rehabilitation plan. Others say that they have general information, mainly that rehabilitation will take from 1 to 3 months.

Official information: Nineteen people died during the June 13-14 disaster, of whom seventeen were identified (7 men and 10 women) and 6 were lost (5 men and 1 woman not recovered). The flood also damaged the Tbilisi Zoo. According to official information, the amount of material loss was more than 100 million GEL.

According to information from the Insurance State Supervision Service of Georgia, on June 22, 2015, damage of about 160 vehicles and property loss of private and legal entities was estimated at more than 3.5 million GEL. According to the statistic data, the value of insured automobiles in insurance sector was 15,936,007 GEL - approximately 13.75% of gross written policies. Based on the data of the Insurance State Supervision Service of Georgia, fourteen insurance companies are presently operating on the market.

Based on the August 12, 2015 condition, there is a capital fund of 21,672,076 GEL mobilized in Tbilisi City Hall for distribution.

Data of affected people is compiled on a special webpage <http://help.tbilisi.gov.ge> - “To what we serve - charity accounts.” 24 affected families negotiated loss compensation by the middle of August 2015: 15 were satisfied and 9 are still waiting for reimbursement.

On July 5, 2015, the Tbilisi City Assembly established loss compensation conditions for people affected by the June 13-14 disaster. According to the Assembly, the population was divided into two categories. The first consists of people whose dwellings can not be reconstructed and the second one consists of families whose houses can be reconstructed. Compensation can take two forms - in the first option, affected families will be given money according to family size and space. After verifying their resettlement, Tbilisi City Hall will compensate their property at a pre-disaster price. In such cases, the following standards are

established: monetary value of 45 square meters will be given to families of one or two members; monetary value of 65 square meters will be given to families of three or four members; monetary value of 90 square meters will be given to families of five or six members; monetary value of 110 square meters will be given to families of seven or more members. Later, after their resettlement, loss will be reimbursed (at pre-disaster price) and the difference between the old price and given compensation will be reviewed. Under the second option, affected families can apply to the municipality and Tbilisi City Hall for immediate reimbursement of their property at market value.

Block 3 – Gender role perception in times of natural disasters

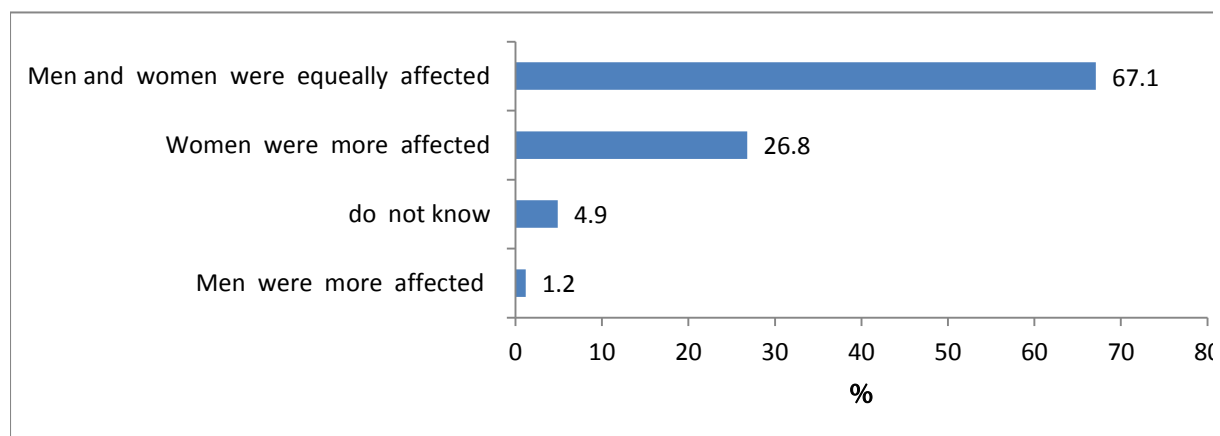
The aim of the survey is to analyze gender role perceptions in times of natural disaster to determine whether this factor affects the vulnerability of children and women not only during the disaster period, but also during the rehabilitation period. The aim is to make recommendations based on analytical research and advise organizations to take them into consideration in a natural disaster preparedness and prevention policy.

Diagram #20 shows that one fourth of respondents (26.8%) think that women are more prepared to handle disaster response than men. Here are the following arguments given by respondents:

- Women are less nervous
- Women take care of children
- Women face loneliness and poor housing conditions
- Women are vulnerable
- Women are more sensitive
- The family mainly depends on women and they have to take care of

everything

Diagram 15. Do women think that they were more affected by the disaster?

The first thing that interested surveyors was the level of openness of a woman as a person of traditional mentality while speaking about her needs or regard for civil servants or other officials. Diagram #21 shows the priorities of the affected people during interviews. Women are more open with women (even with officials-government, City Hall, doctor, psychologist,

volunteers) than with men. As for rescuers, it does not matter for the affected women who will assist them. Only 1% thinks differently.

Diagram 16. Which family member does the below mentioned people prefer to talk with after disaster to find out their needs?

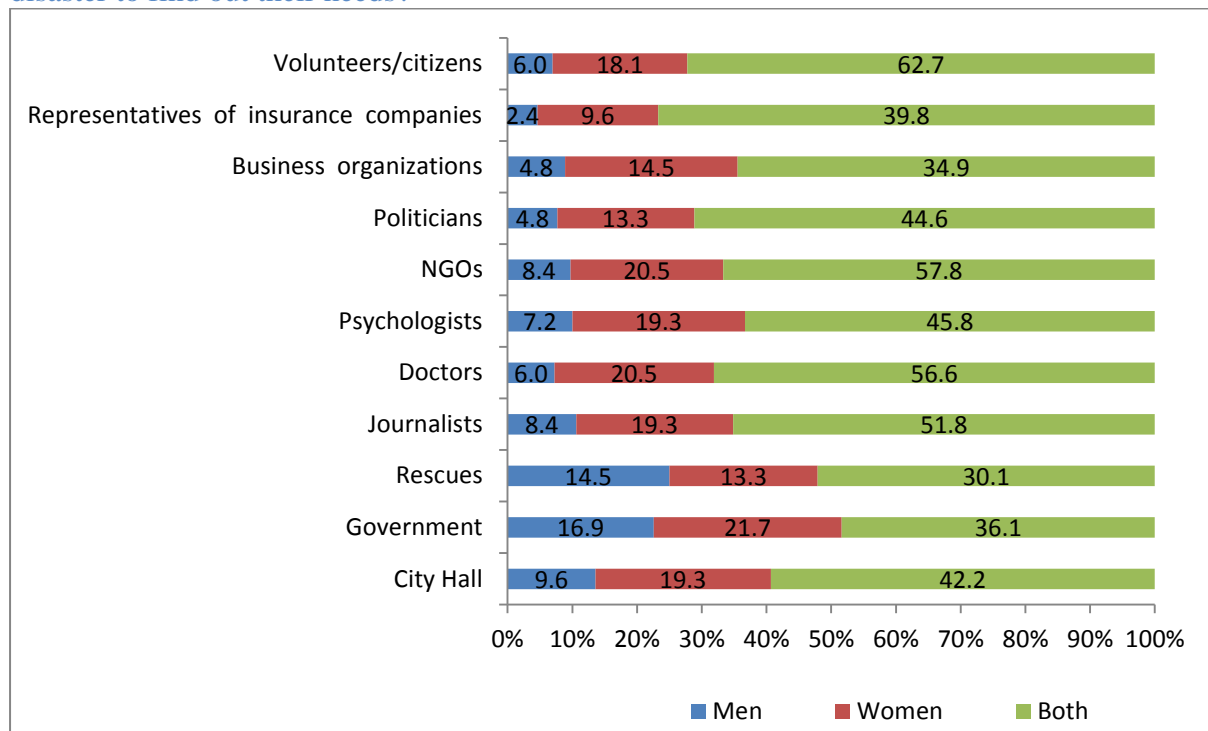
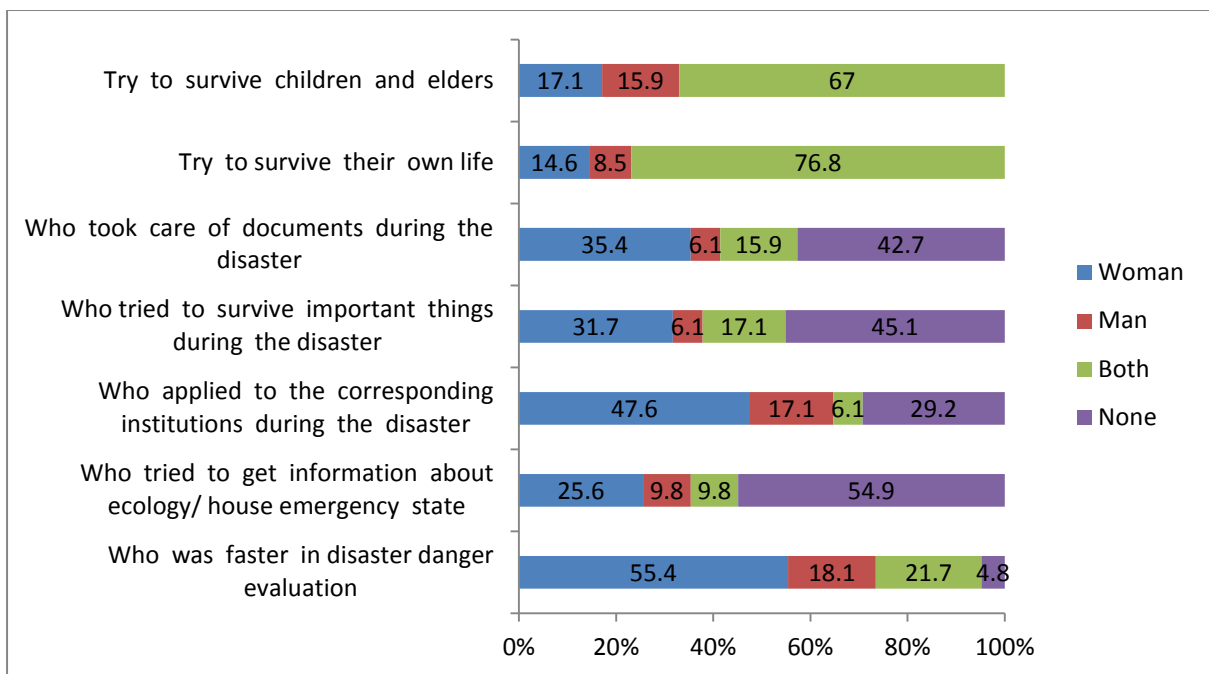

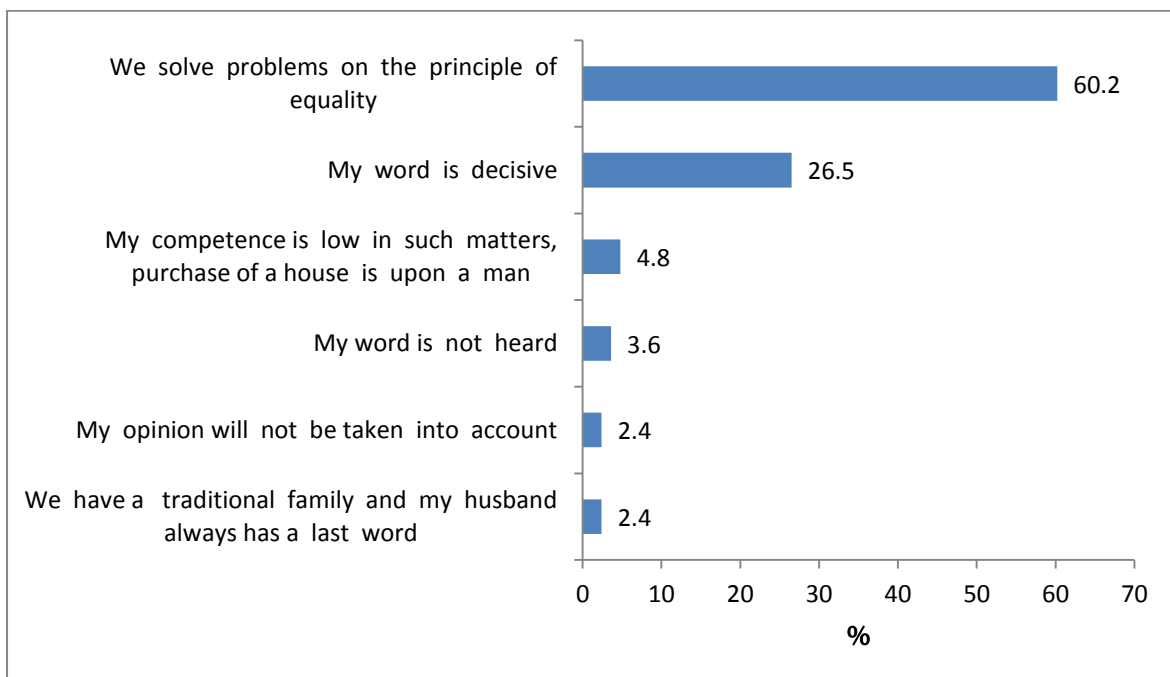
Diagram #22 “Gender reaction level to possible danger of natural disaster” shows the distribution of gender roles in an extreme situation. In spite of the prevalent stereotype that women are more vulnerable, 70% of men and women equally try to assist their family members, children and elders and take responsibility. The traditional role of a man as the family head taking all responsibility in disaster situations is not supported. For example, women are the primary responsible members in resolving issues like getting background information about emergency housing, personal property loss and damage, applying to the corresponding institutions and many other important issues. It is also obvious that women were quicker to evaluate the danger of the disaster (55.4%) and were the first to start taking care of family needs. Neutral and indifferent position “None” - has high representation on the diagram due to lack of information about danger.

Diagram 17. Gender reaction level to possible danger of natural disaster

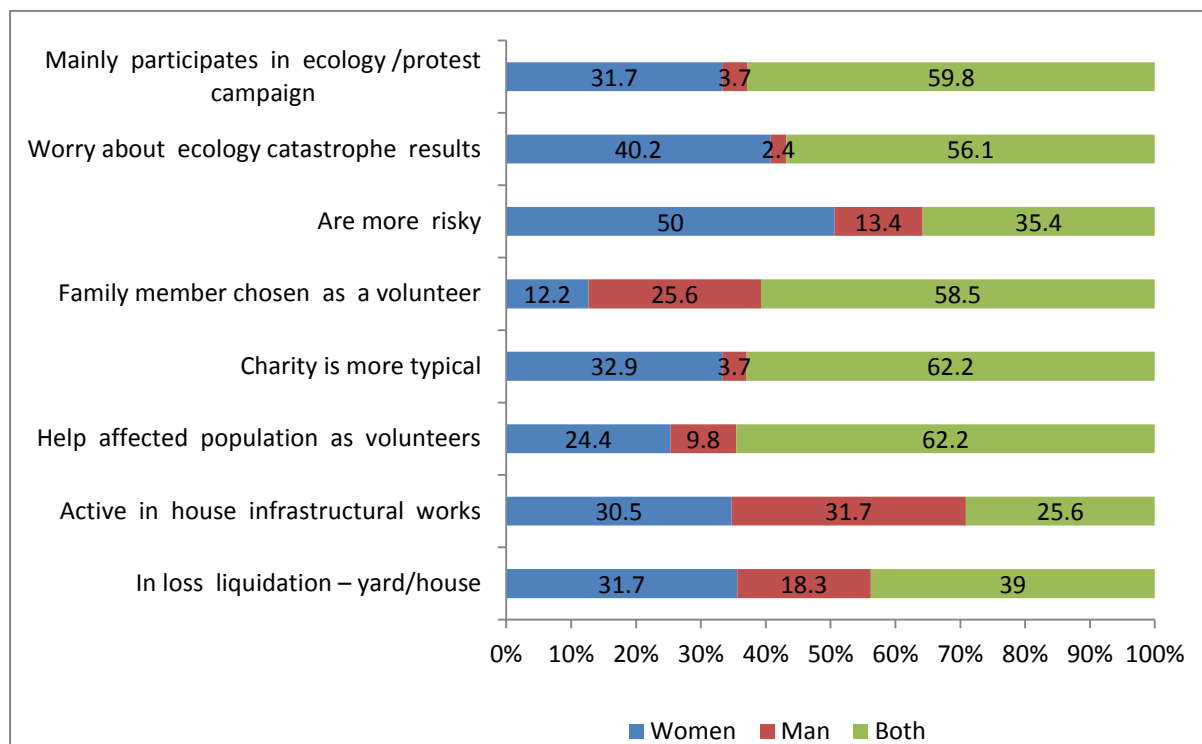
According to the degree of participation in dealing with a disaster and property loss and the distribution of gender roles in families, we tried to establish the degree of safety and stabilization of children and women. Diagram #23 shows the level of family stability. 62 respondents say that they solve problems based on equality principles and reach consensus. 26.5% of women are dominant in problem solving and 13.2% of husbands make the decisions. The diagram shows that the equality in decision-making is common among surveyed families.

Diagram 18. Will your point of view and wishes be taken into account after compensation ?

In establishing the criteria of gender-based readiness of disaster affected respondents (diagram #24), men give way to women. The high risk group involves women. Women were leading in charity and ecological campaigns, disaster loss liquidation and among volunteers, but 25.6% do not approve of the participation of women in rescue work. Men and women participate equally in repair work for damaged houses. We think that such active participation of women is caused by the twenty-year experience from military conflicts and struggle for survival. Women became bread-winners of their families during these struggles, leading to some changes in the patriarchal rules of family life, namely that the functions of “leader” and “family head” became separate. Families do not actively recognize the difference; in their private talks, female respondents still emphasize the role of “family head” while in fact they are “leaders” in making decisions on all social issues. Diagram #29 shows that only 1.8% of respondents argue about family leadership. The analysis shows that raising awareness of gender equality in the society is an important issue.

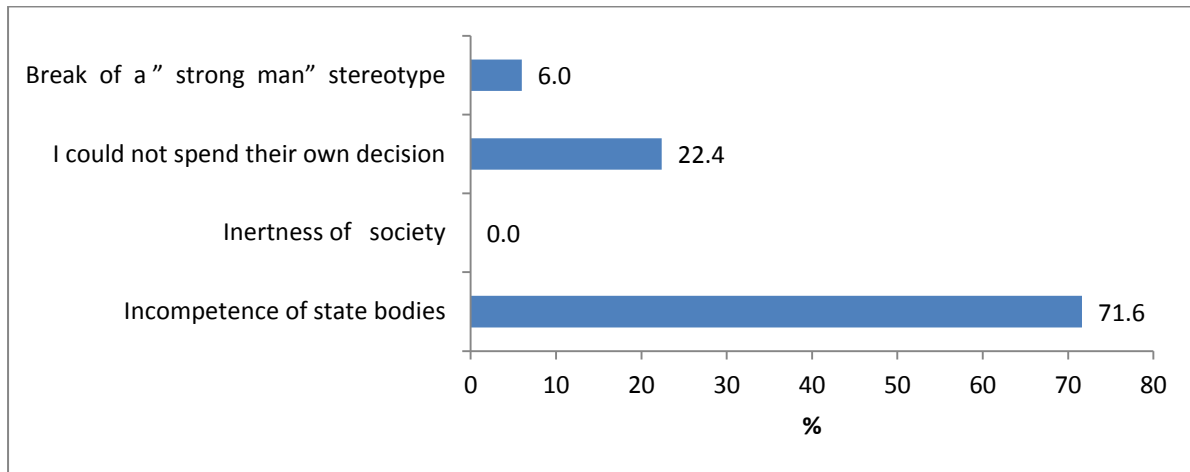
Diagram 19. Level of participation in loss liquidation. Establishment of gender behavior readiness criteria.

The question of diagram #25 - reason for disappointment - was answered in the following way: 6% believed that the “stereotype of a strong man” was broken; 22.4% could not implement their decisions; 71.6% were disappointed by governmental response to the crisis, indicating space for improvement.

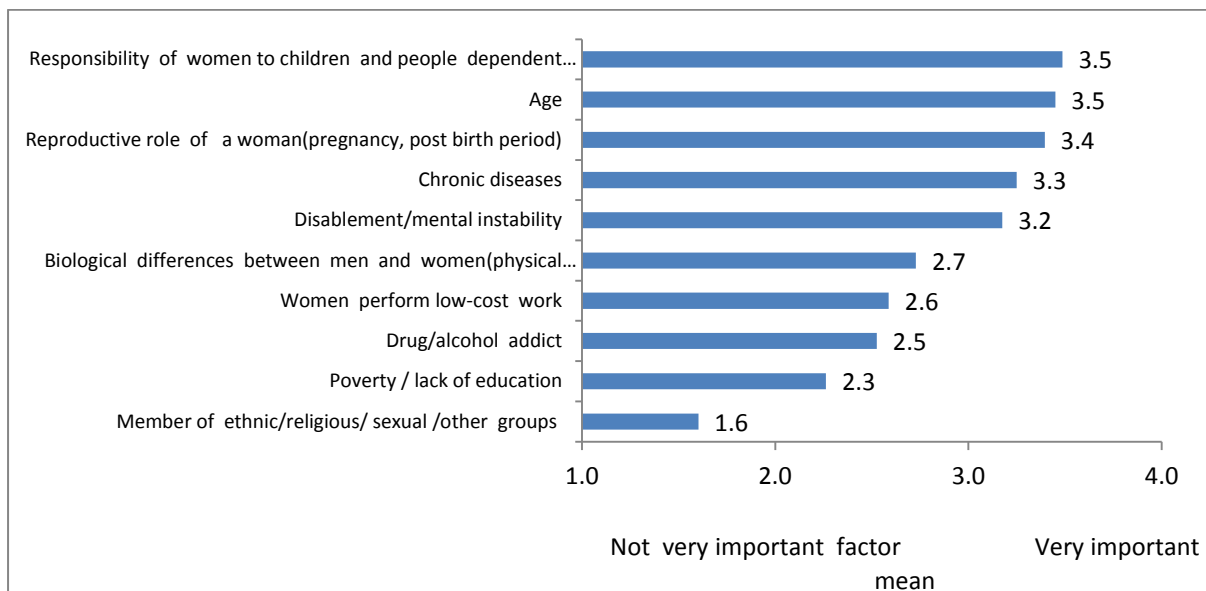
None of the respondents were disappointed by civic position or the effective and organized aid of volunteers. It should be noted that the results of twenty years of work on civic society development by the NGO sector and public organizations was demonstrated June 13, during implementation of natural disaster response.

Diagram 20. The main reason of disappointment

Answers to the question of diagram #26 – what makes people vulnerable during natural disasters- were the following: the least important factors were ethnic, religious, sexual minorities, etc. The most important factors were reproductive role of women, responsibility for children and other dependents, physical condition and health (chronic diseases, age, etc.). Another important factor was the biological and social difference between men and women.

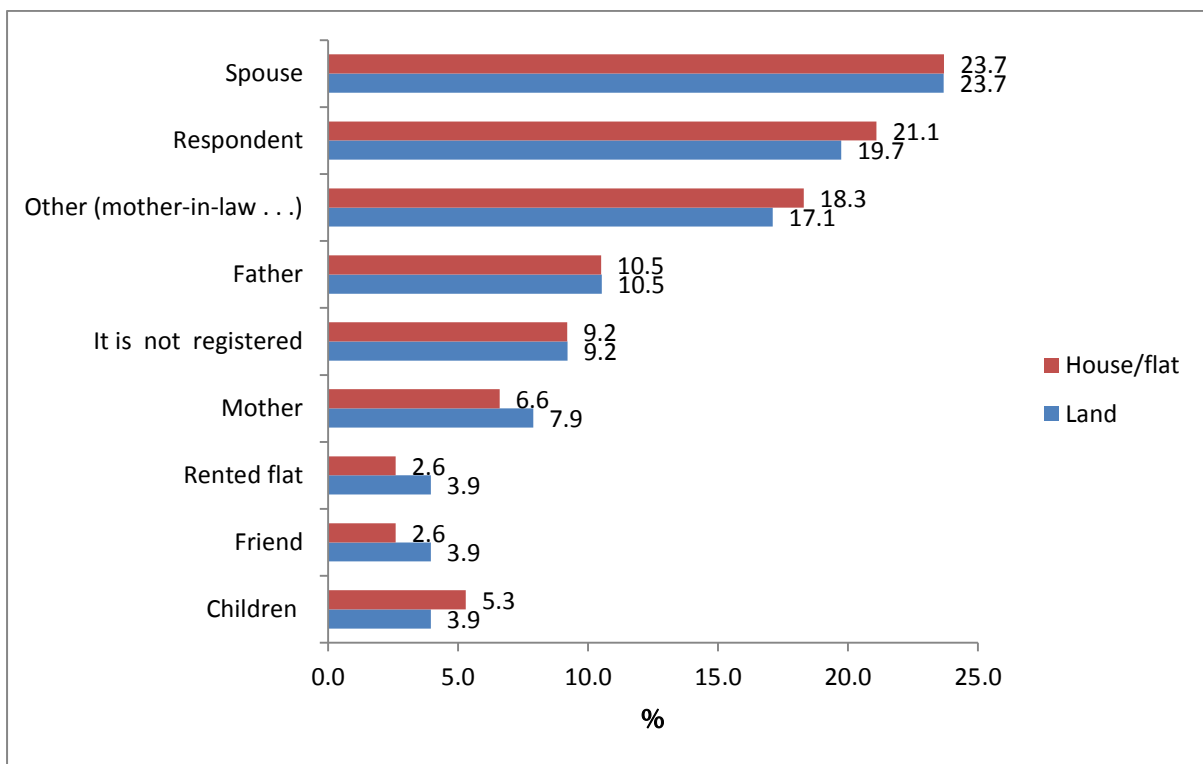
Diagram 21. Which are the factors that make person unprotected against disasters?

One factor in risk for gender-based violence is control of private property and financial independence. The quantitative index of gender discrimination shown in diagram #27 is very

important. As we see, index of ownership of real estate and land is in favor of men by 3%. Ownership by other people does not show a gender difference and varies from 21.1% to 40%.

Diagram 22. Owner of real estate

Only 6% of women admitted to having gender-related problems in their family, but the same respondents described a different picture and quantitative index in a stressful situation about gender violence forms. This indicates a low level of awareness and understanding of forms of gender-based violence. 73% acknowledged psychological violence; 8% physical violence; 7% dispute of property; 1.8% disagreement on a leader role in a family (diagram #28,#29).

Diagram 23. Had family members had a disagreement on distribution of family roles before the disaster?

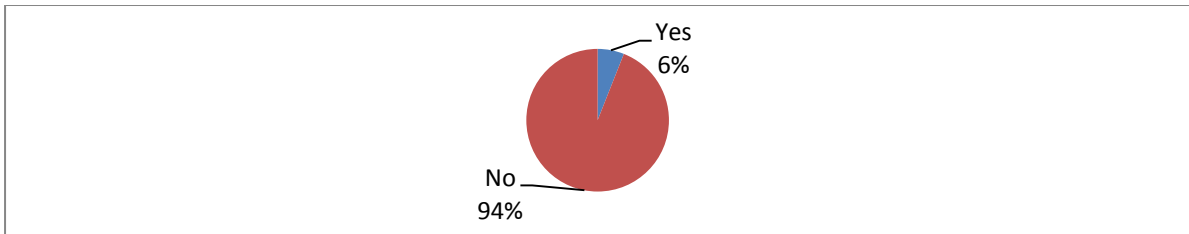
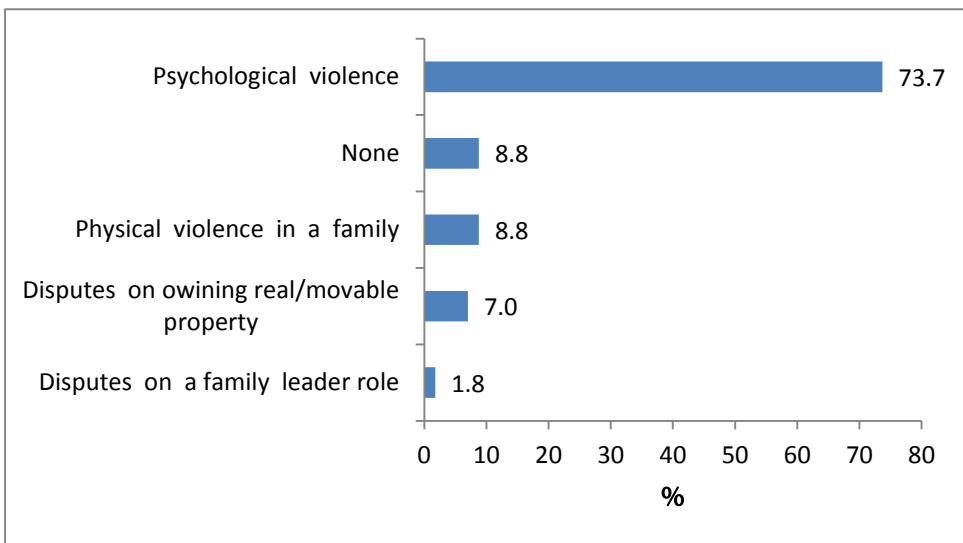
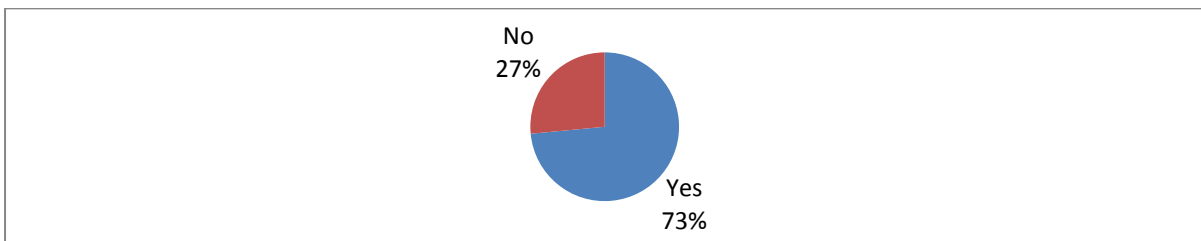

Diagram 24. The possible forms of violence in a stressful situation

Stereotypes are so strong that even in a confidential inquiry, people are not frank, as shown by controversial answers. For example, 60.2% of respondents respond that they solve gender and ownership problems by reaching consensus in the family (diagram #23). If so, why do 73% of respondents want to have legal consultations about real estate (house/flat) co-ownership rights before legislation of real estate reimbursement? It seems that consensus requires some legal basis.

Diagram 25. Would you have a special juridical consultation before legislation of real estate purchased by reimbursement ?

+++

Diagram #31 shows that 50.6% of respondents want to sign a marriage contract of equal rights ownership. The fact is progressive in itself, but a lot must be done in this field and the concept must be explained to society. Traditionally in Georgia, women gave way to men in real estate ownership, but new data (73%) shows a transformation of rights. Women are ready to demand equal ownership and aspire to social stability.

Public information: Based on the Georgian Civil Codex chapters 1106-1173, a marriage contract can be made before and after marriage - at any time. In the first case, rights and regulations on property of parties should be established not only for the period of living together, but after divorce too. This includes not only existing property, but property purchased in the future. Spouses can also unite all their property by the agreement, including property purchased during the period of living together.

Diagram 26. Will you require equal share in legalization of a new dwelling(mother, wife, adult daughter)?

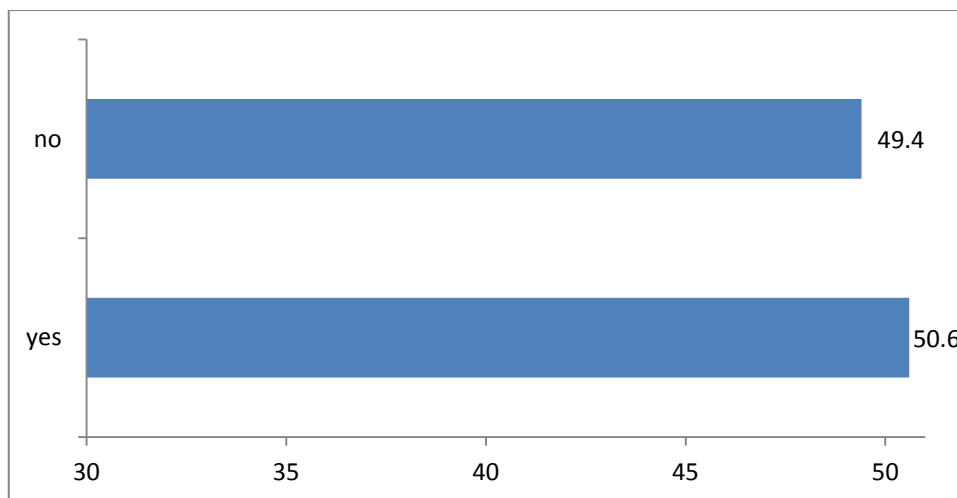
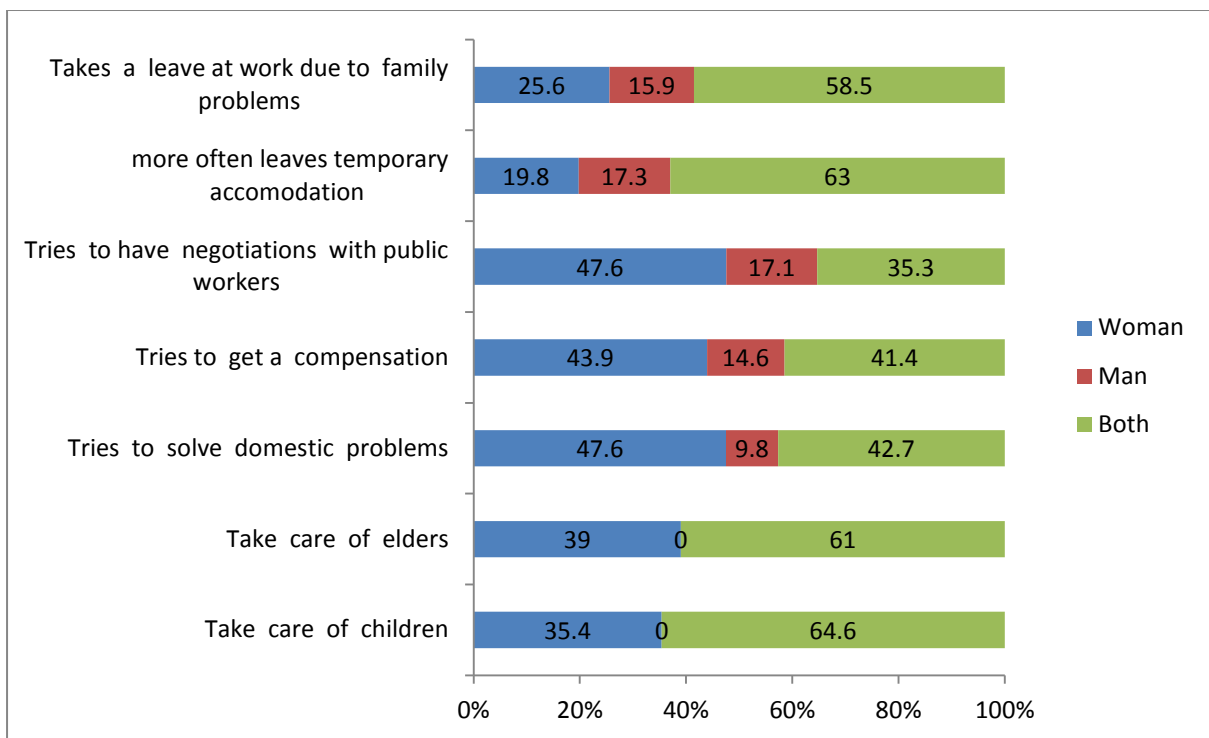

Diagram #32 shows the distribution of social roles according to gender during displacement and temporary housing. Exclusion of point “equally” will show that in post-catastrophe conditions, the solution of domestic and social problems is the prerogative of women (domestic problems, compensation, negotiations with officials, taking leave at work in times of displacement or domestic issues). In times of disaster, both men and women state that they take care of children and elders.

Diagram 27. Distribution of social roles according sex among disaster affected people in living conditions.

In conclusion, we may say that gender roles in times of natural disaster are perceived as equally distributed to ensure the safety of the family. Actually the woman has an interesting gender role in Georgia. In a difficult situation, the “leader woman” does routine as well as “stressful” work, but after stabilization of situation, they leave the position and follow traditional roles. 27% of women are disappointed that could not realize their plans, but 72% said that in case of opposing men, they will bow to psychological pressure.

Block 4 - Quality of awareness

For establishment of cause and effect chain of vulnerability and stability of children and women, it is very important to determine the quality of awareness of the affected people. 84% did not know that they lived in a disaster zone (diagram #33), 3.5% were informed by family members and the rest had only heard something from unknown or unreliable sources. Only 27.7% believed that they lived on a high risk territory, only 5% were warned by civic workers about the possible flood (diagram #34). 28% admitted that had only general information about the disaster, 88% Said that they were powerless against the catastrophe and did not have any skills to deal with it (diagrams #35, #36, #37).

On the stage of post-stress condition after realization of the disaster, 13.2% of respondents think that only rescuers and representatives of appropriate institutions should be dealing with such matters. 40% thought that attending trainings for acquisition of specific disaster preparedness skills is a waste of time (diagrams #38, #39, #40).

Diagram 28. Had they been informed before the disaster that their house was in a flood risky zone?

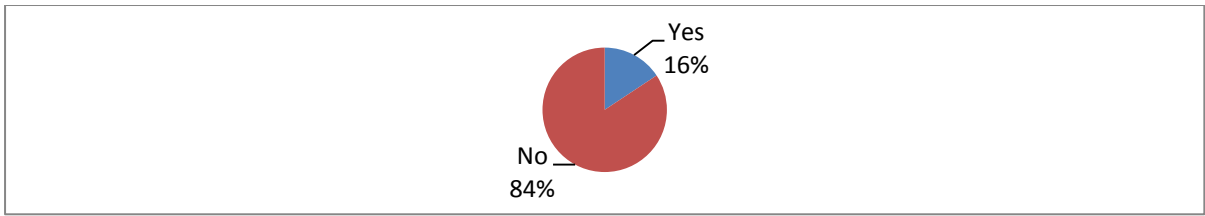

Diagram 29. Source of information?

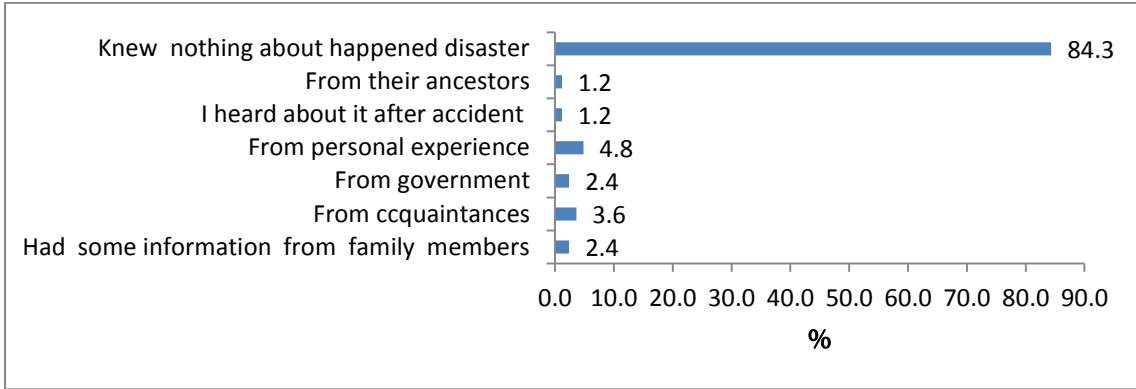

Diagram 30. Did they know how to behave during catastrophe ?

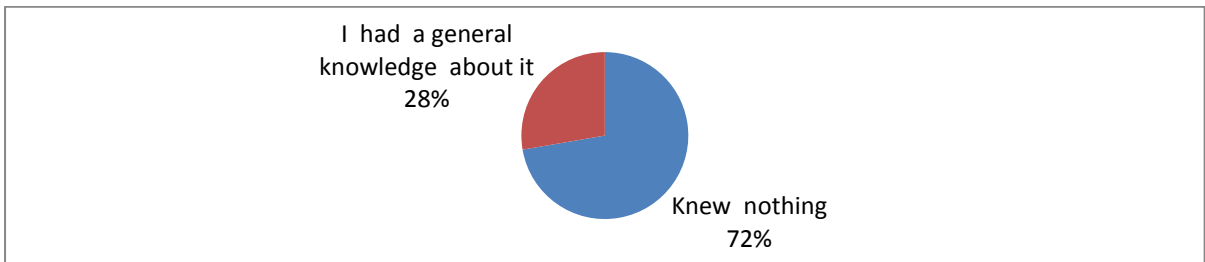

Diagram 31. The source of information

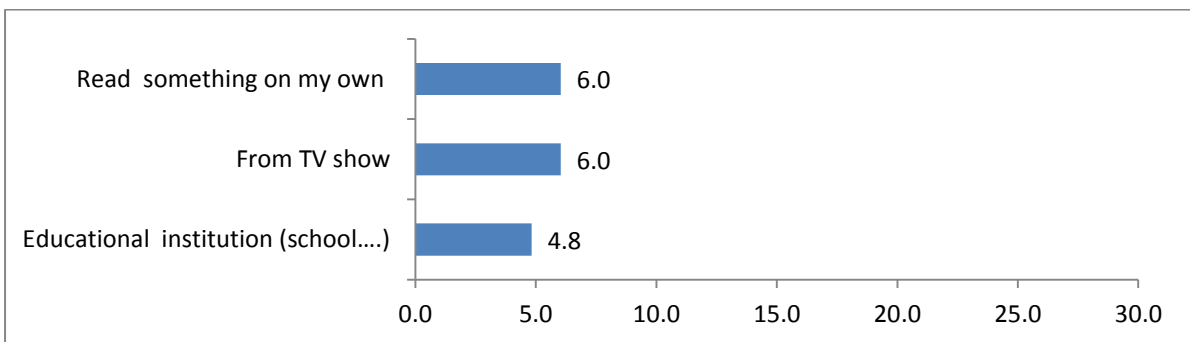

Diagram 32. Level of disaster dealing skills

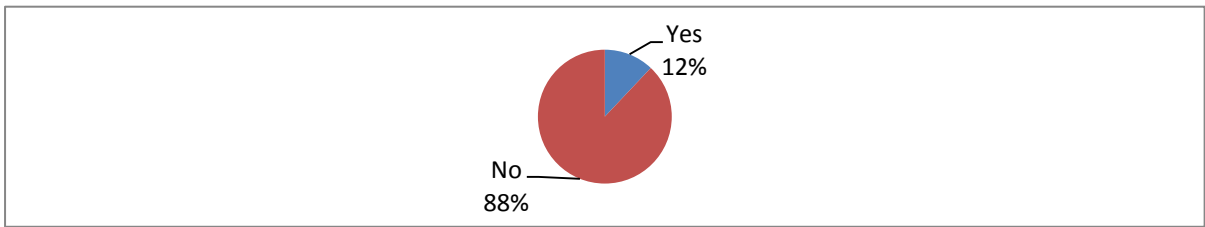

Diagram 33. Did you suppose flooding the territory?

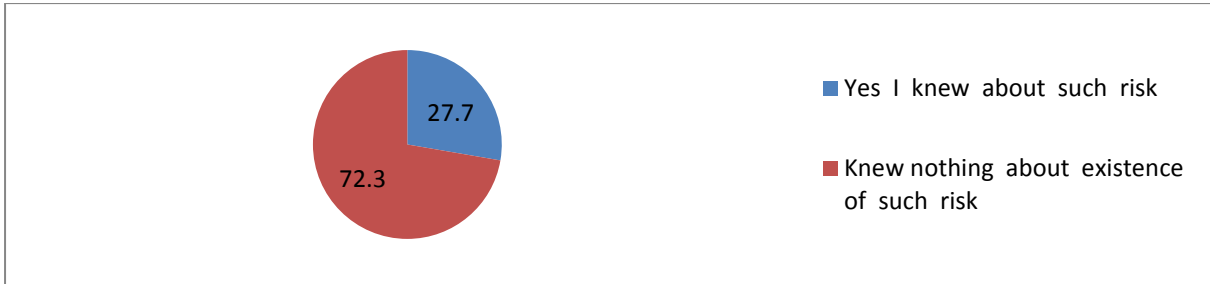

Diagram 34. Have you been warned by any organization about risky zone (that your dwelling was in a risky zone)?

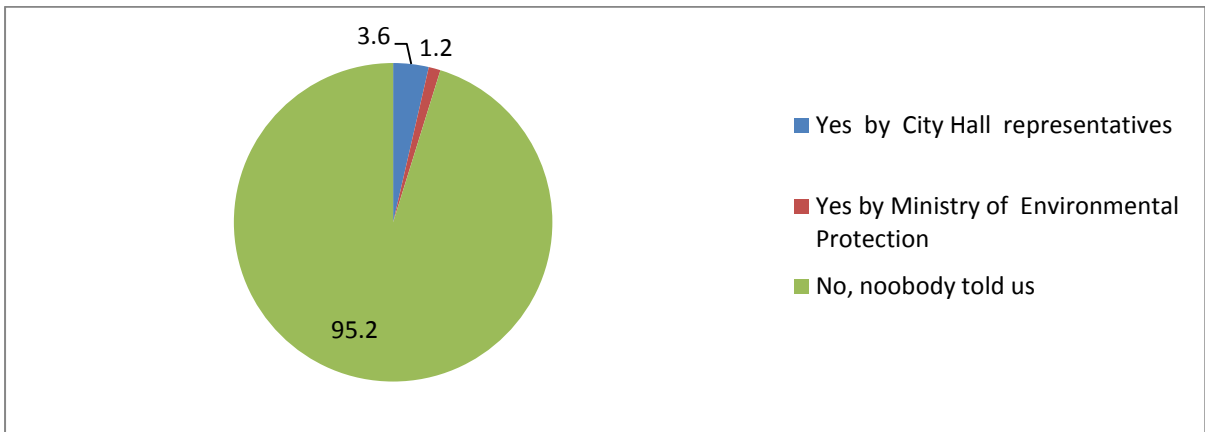
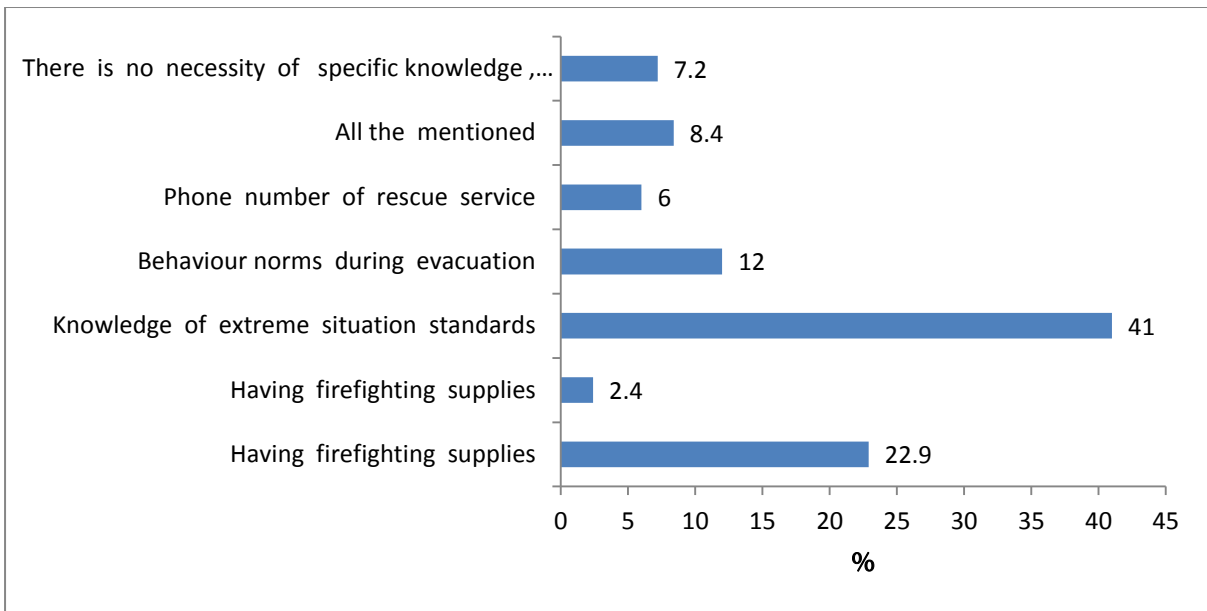

Diagram 35. What kind of skills and information should the population of risky zone have?

Diagrams #41, #42 have nearly identical contents and show the influence of traditional stereotypes on acquiring disaster preparedness and response skills in men and women. 41% of female respondents think that acquisition of specific skills is not necessary for them, as it is a matter for the “strong sex.” But, 67% of mothers think that courses of disaster preparedness and first aid should be done at schools and kindergartens and children should acquire disaster response skills.

Diagram 36. Would they do a special training course on extreme situation behavior?

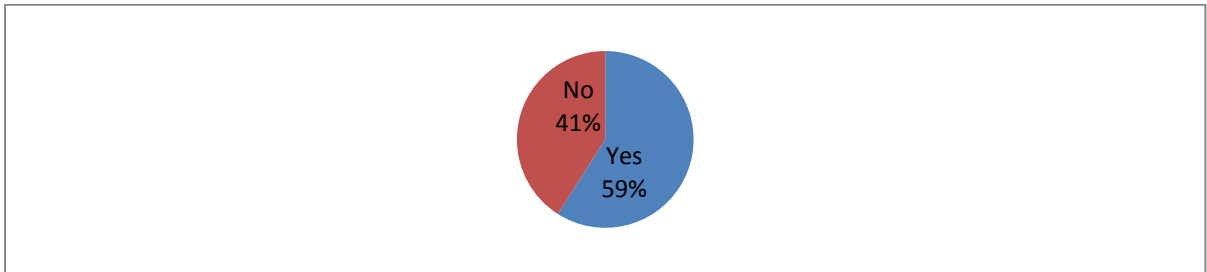
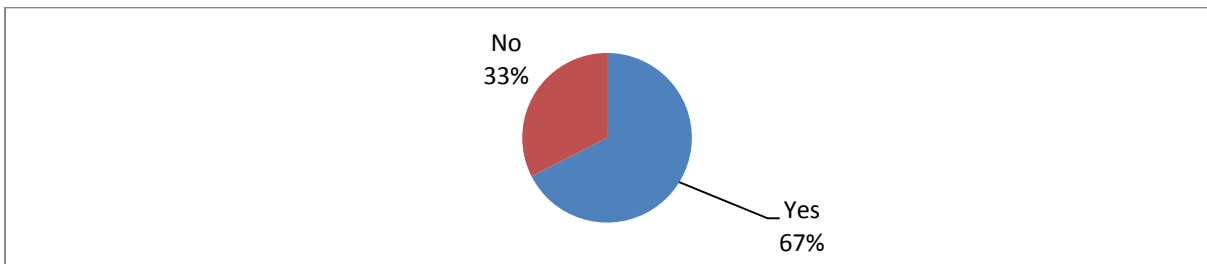

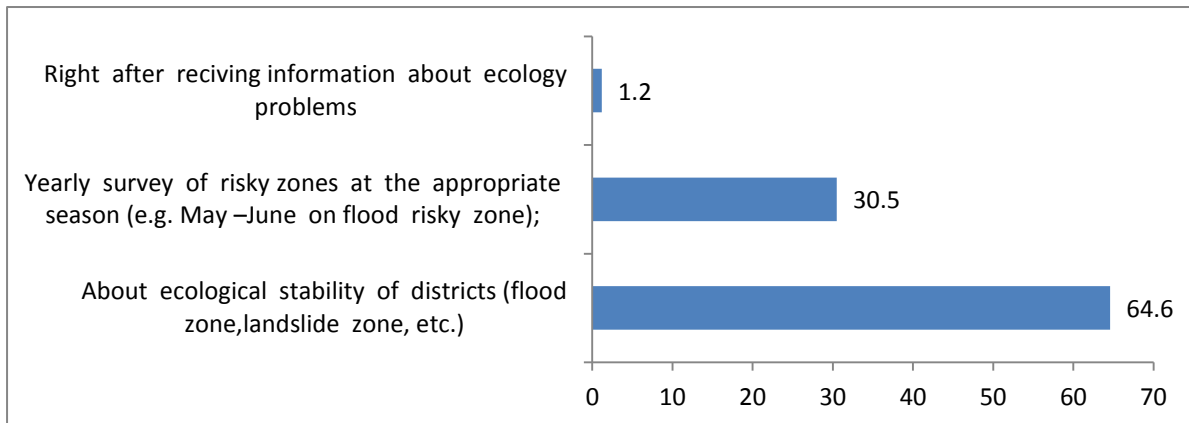
Diagram 37. Should women and children be given different courses on dealing physically or psychologically with disaster results rather than men?

64.4% of respondents insist that governmental institutions should have done research of populated risky zones e.g. river Vere River (diagram #43). They agree the document should

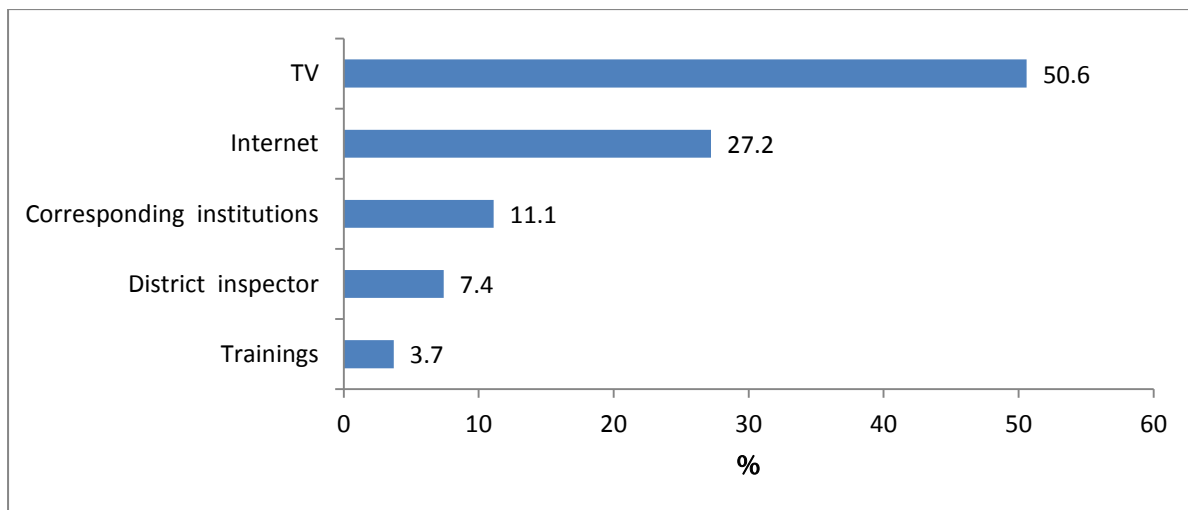
have been publicly available. The other 30.5% hope for a yearly monitoring and surveillance system of the Tbilisi environment and of geological processes.

Diagram38. Had preliminary research works to be done by governmental structures(municipality , etc) in the following directions ? (possible several answers)

50.6% of respondents prefer to hear about research results on TV, 27.2% through internet, and only 18.5% from official institutions (diagram #44).

Diagram 39. Preferable way of information?

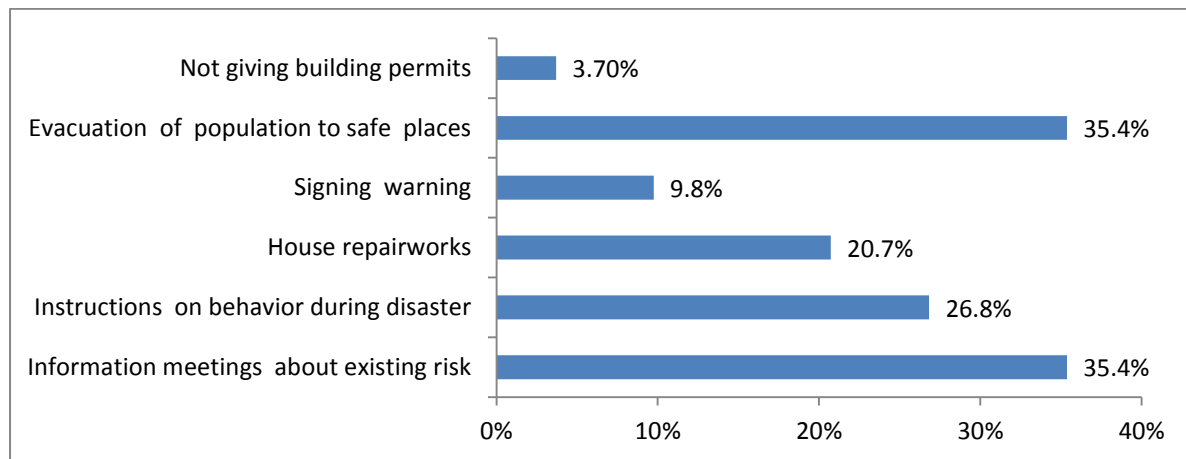
In conclusion, we may say that the majority (100%) of the high-risk zone population knew very little about their possible danger. There is a legitimate question: do we want the same to happen in other high-risk areas in Georgia

It is important to note that according to the presidential edict #435, “Special Regulatory Status of Recreation Zone,” and chapter 21 of the Georgian law of “Special Protection of Green Plants Within Tbilisi City and its Surroundings and State Forest Fund,” the status of recreation zone of special regulation was given to certain territories including “Mziuri.” Tbilisi City Hall made a declaration banning any kind of private, commercial and industrial constructions after finishing building of the highway in 2010 “in order to transform the Vere

River from Tamarashvili street to Heroes Square into a forest park,” but the declaration was in vain.

Question: What kind of activities should have been done by the state in a high-risk zone in order to reduce risks (diagram #45), was answered in different ways. 3.7% of respondents think that illegal building permits had not been issued, 35.4% think that evacuation of population or holding information campaign about behavior in times of natural disaster is necessary. It seems that in spite of disaster risks, changing the living situations was very difficult for the affected population. 20% of them prefer staying in a disaster zone, but in reconstructed houses.

Diagram 40. What kind of activities should have been done by the state to reduce damage of risky zone population?

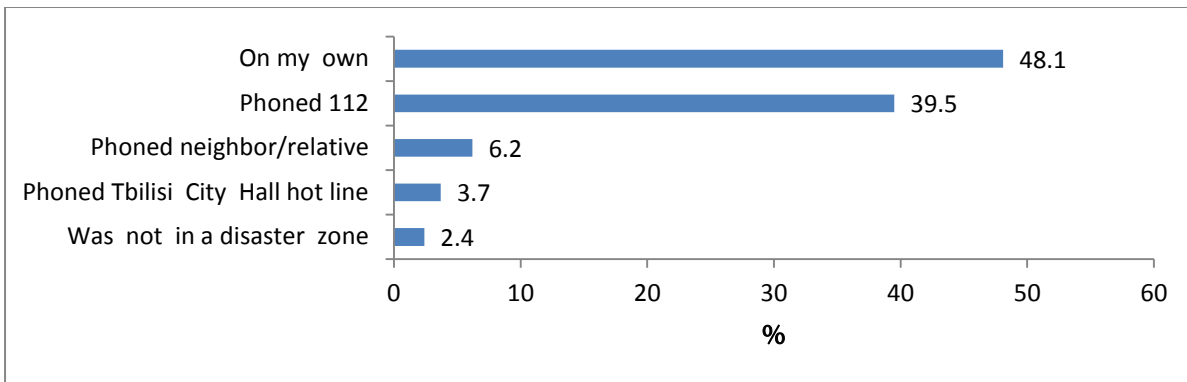

Informing people is not only the matter of public institutions, but responsibility of media. They must highlight problems and make their monitoring public and relevant. Social networks are especially powerful today, because with their help several hundreds of volunteers organized and went out into the streets to help people after the disaster.

In the article of journalist Ano Mukataridze, she stated that “They know nothing in Tbilisi City Hall about who is allocating money raised for the affected people. To my mind, Tbilisi City Hall and Ministry of Finance are not well informed on what to do and how to do it. I ask, ‘Who will distribute these funds and how?’ They asked each other where to get complete information. This is a sum, where each tetri must be controlled and governmental structures and Tbilisi City Hall must be interested in it. As for the population, it must be informed about people, who is controlling money, its distribution and allocation”.

Block 5- First aid

Diagram 41. Who did you apply to during flood?

As we see on diagram #46, 48.1% of respondents were dealing with the disaster without any help, 39% phoned 112; half of the respondents applied to the public services for help (3.7% applied to hot line of Tbilisi City Hall). These figures show level of trust of people towards municipal government.

Diagram 42. How fast did the operator of 112 answer?

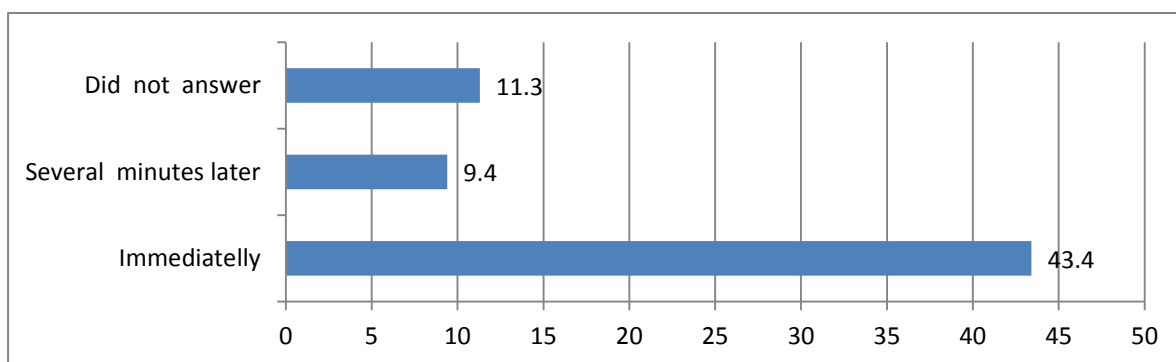
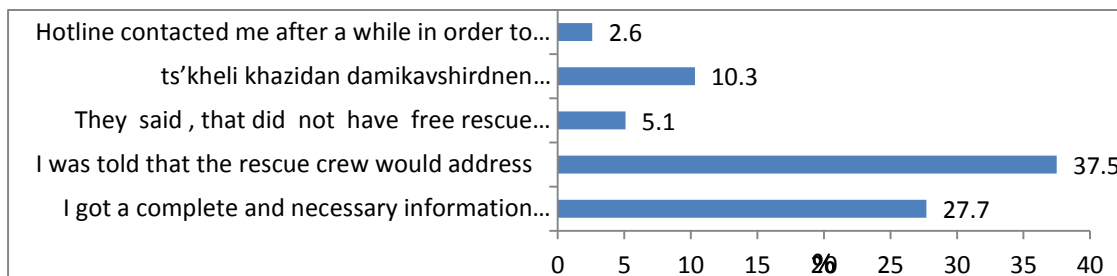
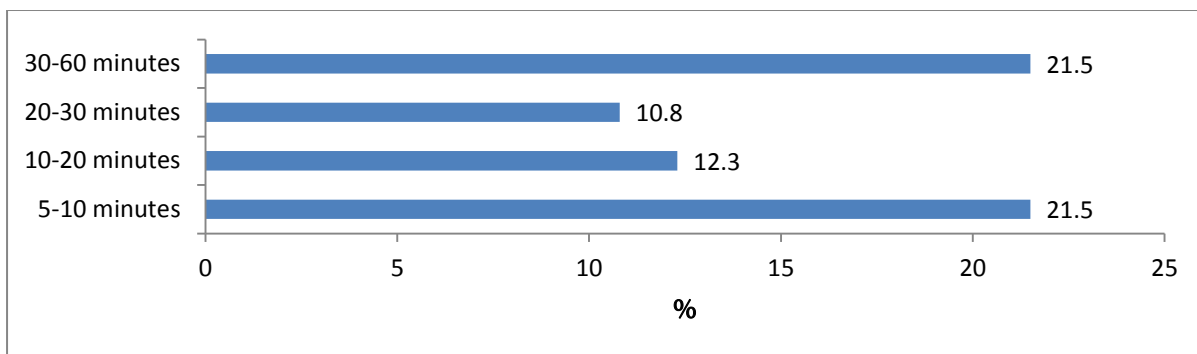

Diagram 43. Speed of 112 reaction

About 40% of respondents used service of 112 and are satisfied with its competence and operation (diagram#47, #48).

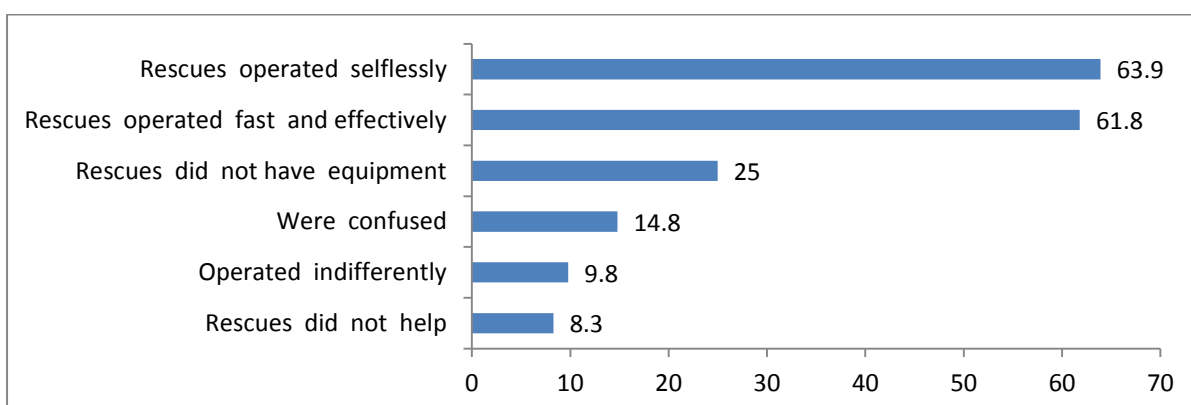
Diagram 44. How fast did rescue team come ?

As for the effectiveness of rescue teams (diagram #49, 50), there are some concerns. Rescuers who come without equipment are probably unsuccessful in their main mission - life saving. Attention! 25% of the affected population emphasized the poor preparation of rescuers. Rescuers were confused according to 14.8%, performed their duty indifferently according to 9.8%, and did not help according to 8.3%. In fact, 58% of the respondents admitted that they did not have any hope of rescue, making it clear why they tried to deal with the disaster on their own. But, it is impossible not to emphasize thankfulness of 63.9%. They were grateful for the “selfless devotion of rescuers”.

Fortunately, none of the respondents mentioned any rudeness of rescuers towards men, women, children or animals.

Diagram 45. Level of rescue efficiency

Here are the respondent comments and complaints of affected population towards rescuers and information services:

- I phoned , but they told me that all the teams were busy and there were not enough boats;
- My house was destroyed on the day after the flood and rescue team came immediately after the call;
- I applied to 112 for help, but they said that could not go to Bagebi because of road closure;
- I phoned four times and they told that rescue teams would come;
- I phoned several times but lines were busy and nobody answered;
- Rescuers promised to come, but they were too busy;
- They did not have information about Svanidze street location.

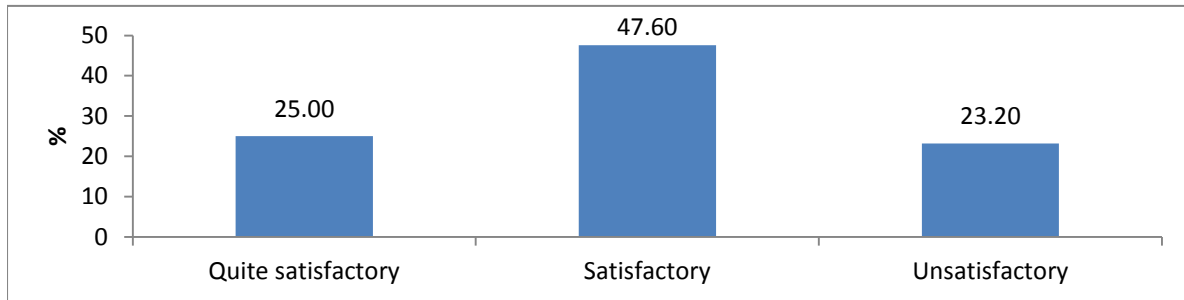
Block 6 – Temporary housing

Respondents noted that after the initial placement, they were taken to new dwellings. The first stage was spontaneous and not very well organized. Two-thirds of the families were placed together in permanent dwellings. Later, normal living conditions were created for

47.6% of respondents. The rest of the respondents (48.25%) were divided in opinion of housing between very good (25%) and bad (23.20%).

Some of the families were placed separately at first, but later they were placed together. Eleven respondents live separately from their families now.

Diagram 46. As the respondents noted, housing conditions are

Placement condition complaints:

- There is no gas;
 - Cannot leave dwelling;
 - Too many people live together;
 - Conditions were better on the first stage than now when living in their own houses;
 - Housing conditions are unsatisfactory, there is neither kitchen nor dining room;
 - Problem of cooking and washing;
 - Everything is normal except food and sleeping room;
 - Too little space, though we are provided with everything;
 - We are secure now, but the room is too small;
 - I live with a girl friend in poor conditions;
 - There is too little space and lack of electric appliances;
 - The main problem is cooking, lack of dishes, difficulty of washing and drying without machine;
 - There is only one TV for all families in the hall.
- In the first days of resettlement there was mainly lack of the following things:

- Hygienic items
- Food
- Clothes
- Medicine
- Washing machine
- Home appliances
- Linen
- Food and clothes for children

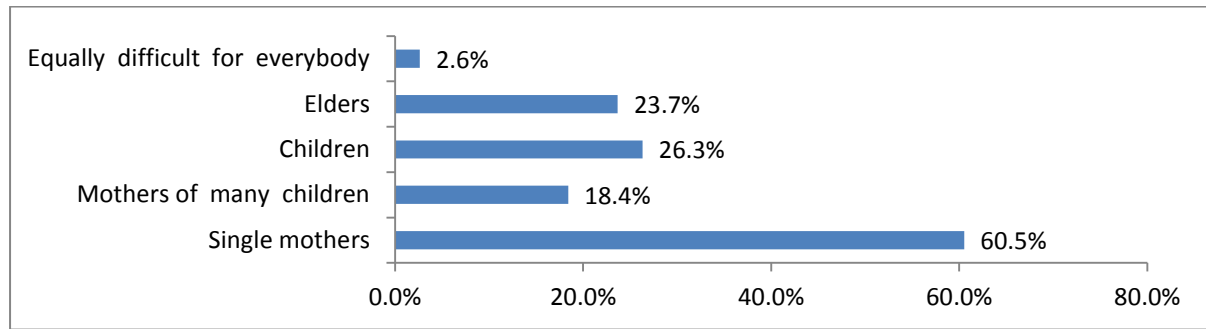
Block 7 – Psycho-emotional background

Analysis of this block answers the question of whether affected women and children are classified as vulnerable.

The strength of emotional shock caused by the natural disaster and results of social trauma is clear without further analysis. Dealing with stressful situation is very difficult for every affected person. Diagram #52 shows that 60.5% of the respondents think that dealing

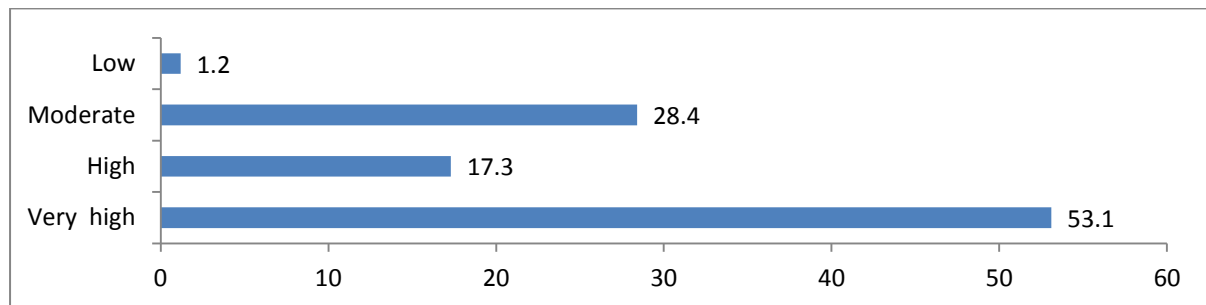
with disasters is the most difficult for single mothers and not so difficult for mothers of many children (18.4%). From a gender viewpoint, it may be called subconscious syndrome of dependence of women on men. These figures show the low level of self-appraisal of women.

Diagram47. For which affected groups is the most difficult dealing with disaster results?

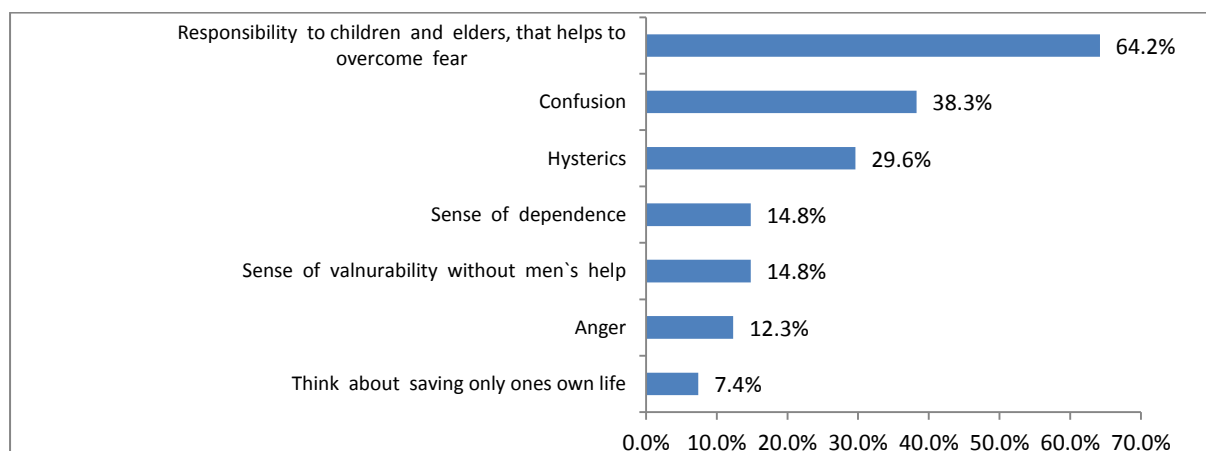
As psychologists say, every person lives in a stable environment created in their illusions. This condition is destroyed during natural cataclysms and they get psychosocial trauma due to family member death, property loss or fear of the future. Diagram #53 shows that majority of the respondents admit to very high levels of stress caused by the disaster..

Diagram 48. Level of stress caused by the disaster

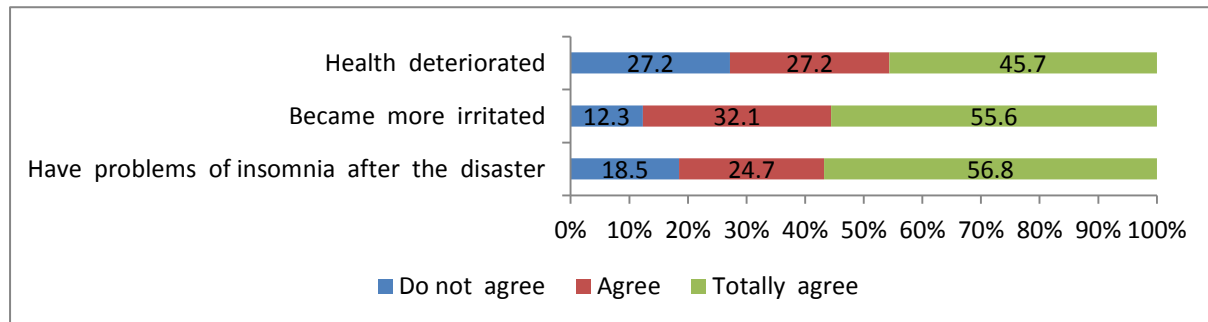
Women, children and elders became especially vulnerable during the disaster. 38.3% of the respondents said that they were confused, 29.6% had hysterics, and 29.6% felt vulnerable and dependent on others. 64.2% said they overcame fear, as they had to take care of elders and children (diagram #54).

Diagram 49. Emotions while being in a disaster zone

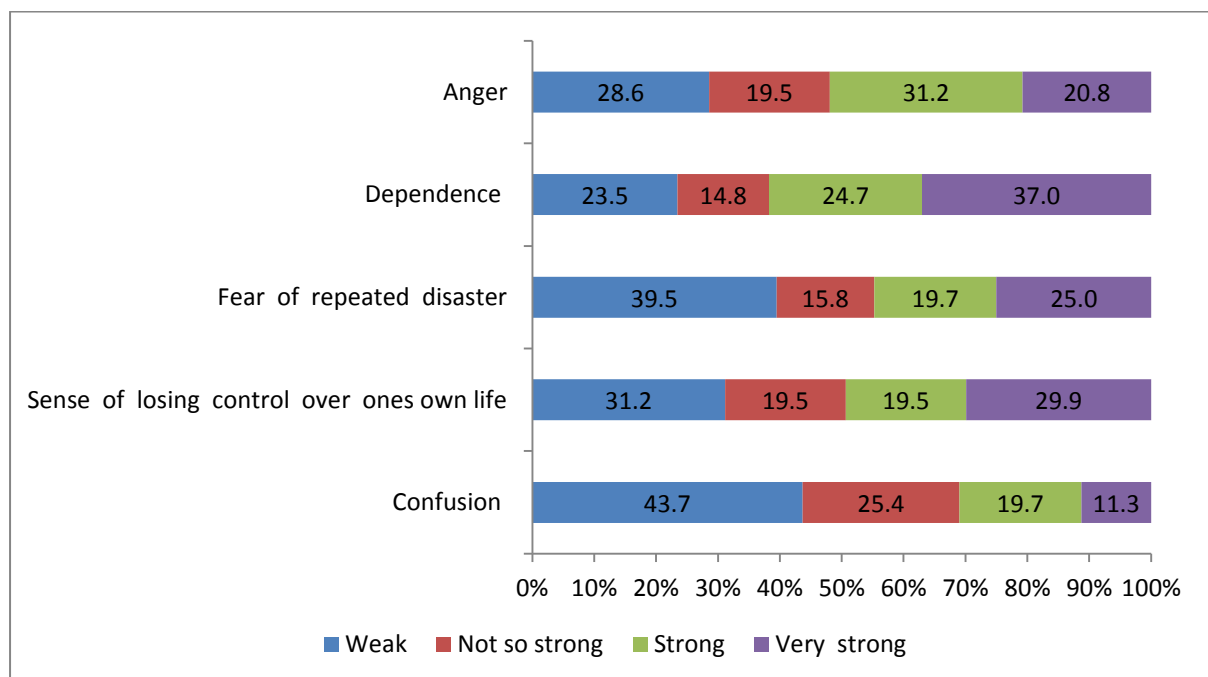
The post-stress period lasts for a month. The affected person feels all the emotions s/he had gone through. Diagram #55 shows the vulnerable condition of women in the psycho-rehabilitation phase. 80% of the respondents admitted health deterioration, irritation and insomnia.

Diagram 50. Evaluation of post-disaster condition

As diagram #56 shows, a feeling of dependence is very strong for 37%. They also felt a fear of repeated disaster (39.5%), anger and confusion; 29.9% felt difficulty of self-control due to being weak, but 31.2% feel they have already overcome these feelings. As psychologists explain, during the psycho-rehabilitation period people adapt themselves to the existing situation and overcome stress by self-regulation.

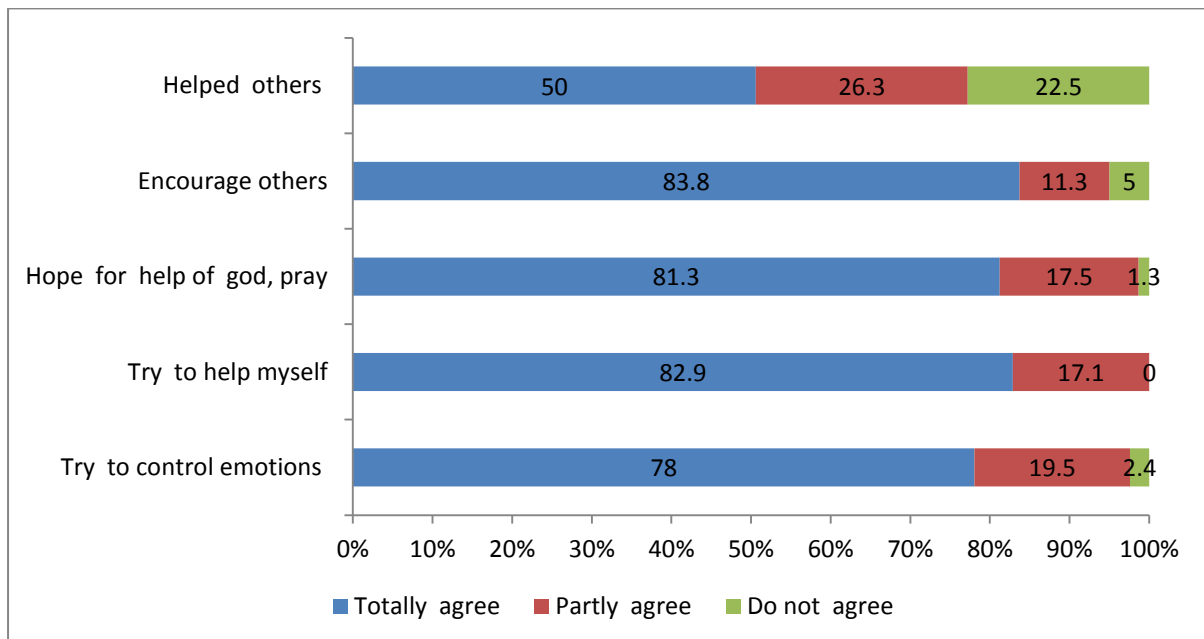
Diagram 51. Evaluation of emotions after survival

If we exclude unavoidable stress, the psycho-nervous condition caused by family member death, fear of the future (uncertain present situation), loneliness (without any support) and sense of material loss become stronger. This is a normal condition and reaction to a stressful situation and most people experience it. This is called the observation period. Those affected should receive psychological education, not medical treatment. Realization and acceptance of the event and response to the event, as well as raising awareness about gender equality are very important. Psychologists help them by giving consultations on overcoming post-traumatic stress, because stress greatly affects their environment, and that of children and

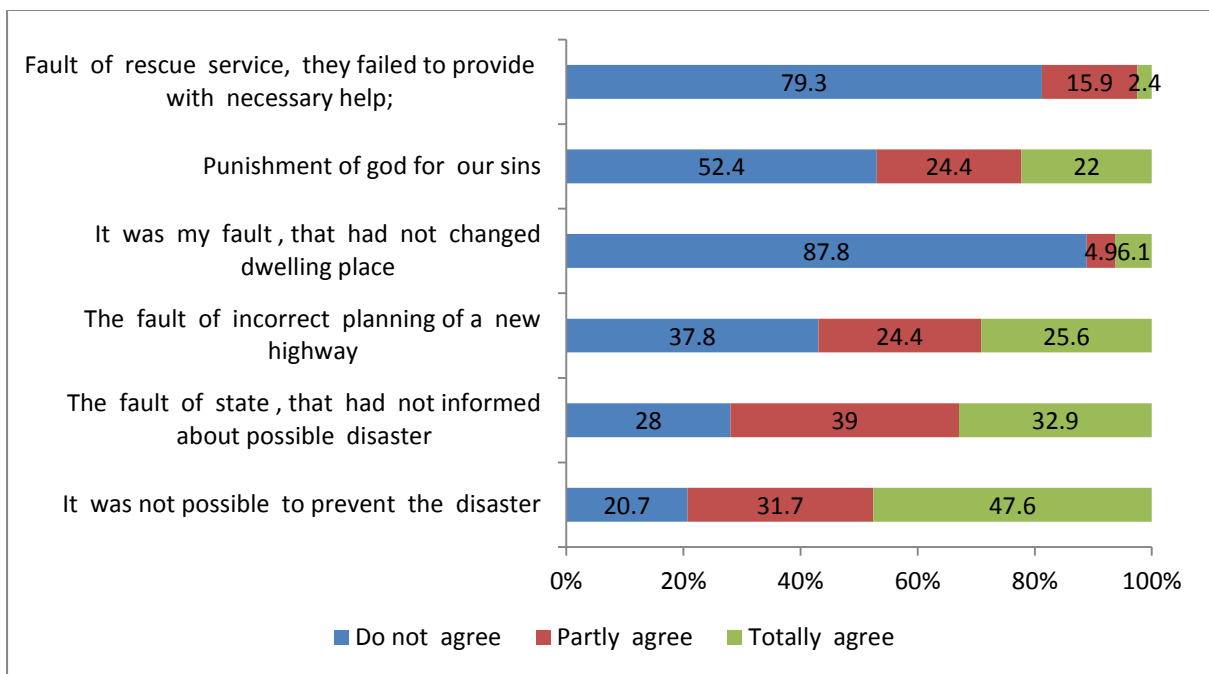
elders. Children's psyche are especially affected by the psycho-emotional condition of their mothers (diagram #57).

Diagram 52. Evaluation of present condition

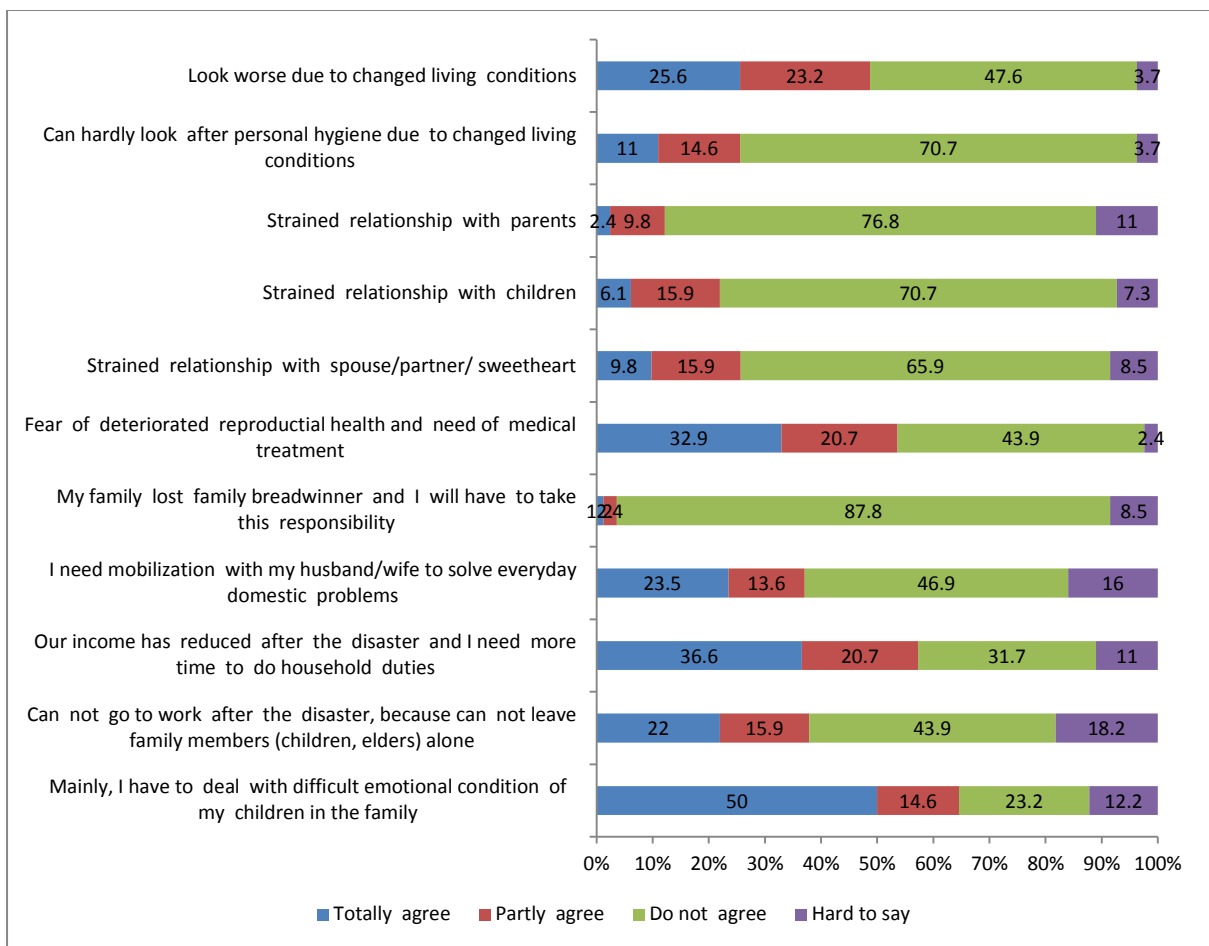
Psychosocial trauma has two forms after stressful situations: compensable (material loss) and uncompensable pain (death of a person). It is necessary to go through a mourning process, as it helps to free people feeling guilty in tragedy. Diagram #58 demonstrates this condition. It seems that respondents do not think that they would change a tragic situation by changing their dwelling place. They mainly think that it was the fault of natural disaster and it was possible to prevent it (47.6%). Almost half of the respondents think that it was punishment for their sins (46.4%), and 32.9% think it was the fault of our state, as they had not warned the population.

Diagram 53. Attitude to disaster reasons

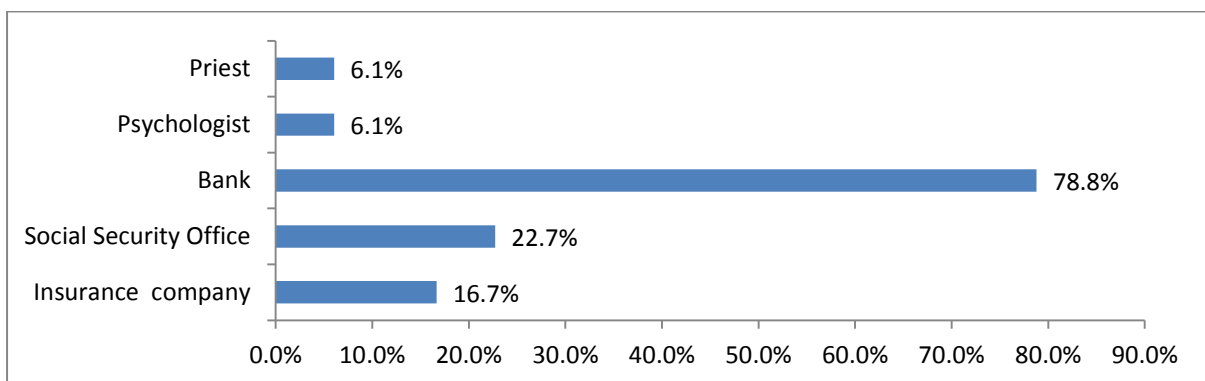
The role of women, housewives, and people taking care of family needs was changed by immediate extreme conditions. The psycho-rehabilitation period is a time when the psyche of a woman can either become more stable or unstable. Diagram #59 shows that 50% of respondents admit that the most difficult thing in crisis is dealing with the emotional condition of children, 32.9% think that their reproductive capacity needs medical treatment, and 25.6% feel they cannot properly take care of themselves. More than 70% think that in spite of the stressful atmosphere, the psychological condition of their family is stable not only between the husband and wife, but also towards other family members. 31.7% admitted to having financial problems and 43.1% said they have to look after elders and children and have no time to go to work (diagram #59).

Diagram 54. View of post disaster situation

The question of the diagram #60 – “Aid from which organization is most necessary for you?” received the following responses: 78.8% admitted that the main problematic issue is loss of compensation (writing off bank loan), 22.7% said it was a social problem and 16.7% had problems with their relationship with insurance companies. 46% of the respondents think that the disaster was some kind of punishment from god, so 6.1% want to consult a priest and 6.1% to a psychologist. 38% answered that their family members (especially children) need the help of a psychologist, but nearly half (47%) of the affected population say that they received at least some psychological support during the post-disaster period.

Diagram 55. Aid of which organization is the most necessary for you now?

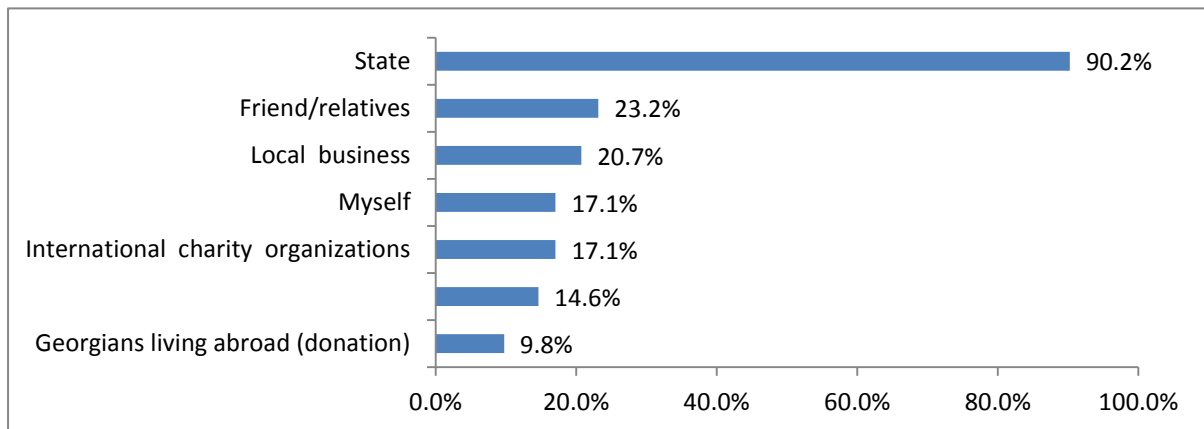

Block 8 – Evaluation of post-disaster condition

This block consists of diagrams that show the expectations of the respondents and the manner of disaster material or emotional loss compensation.

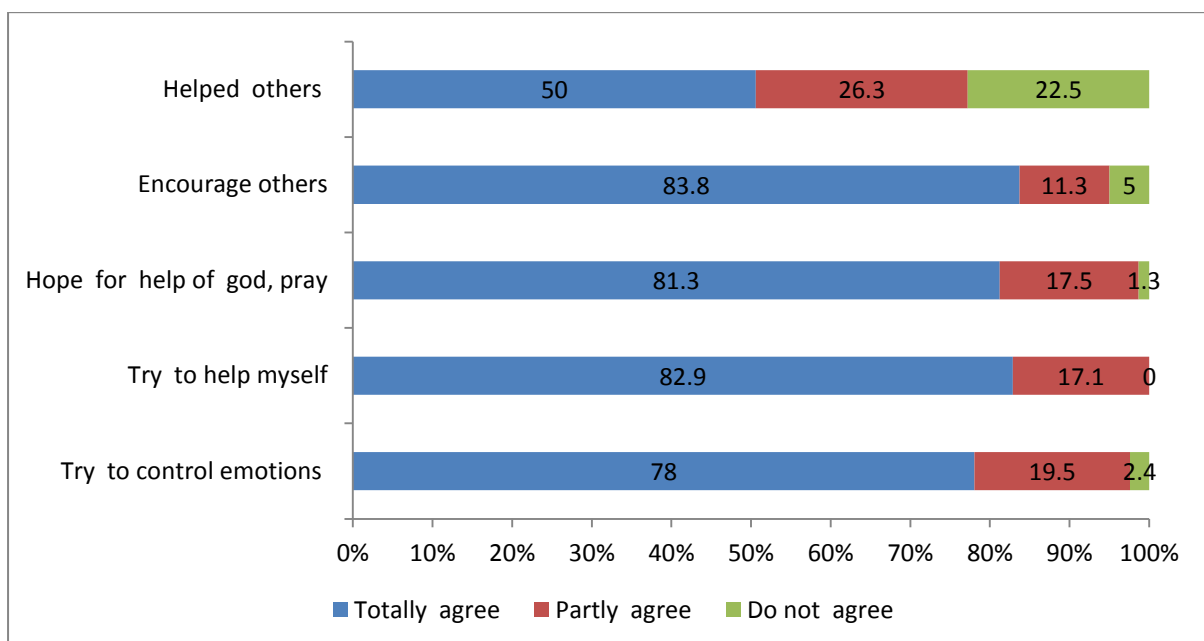
Diagram #61 shows that 90.2% of the respondents are expecting some decisive actions from governmental institutions. If we carefully look at other data (international charity organizations, local business, population, donation of Georgian emigrants), we see that respondents subconsciously trust the support of the society what becomes some kind of guarantee of effective measures from the state.

Diagram 56. From whom are you expecting effective measures?

The disaster response set a very powerful precedent of charity and public support. We hope that it will become a part of national consciousness and culture. (See results in diagram #62).

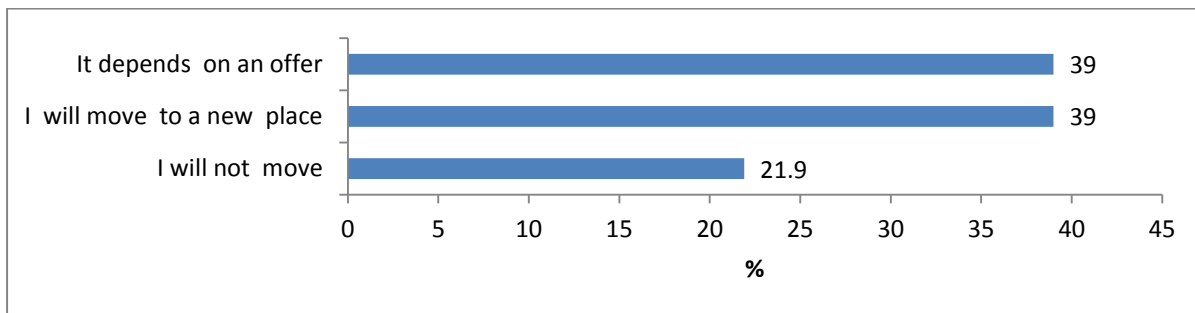
Diagram 57. How strong was support of the affected population by different institutions ?

1. Media ; 2. Business; 3.International organizations; 4. NGOs; 5. Population; 6. Volunteers; 7. State

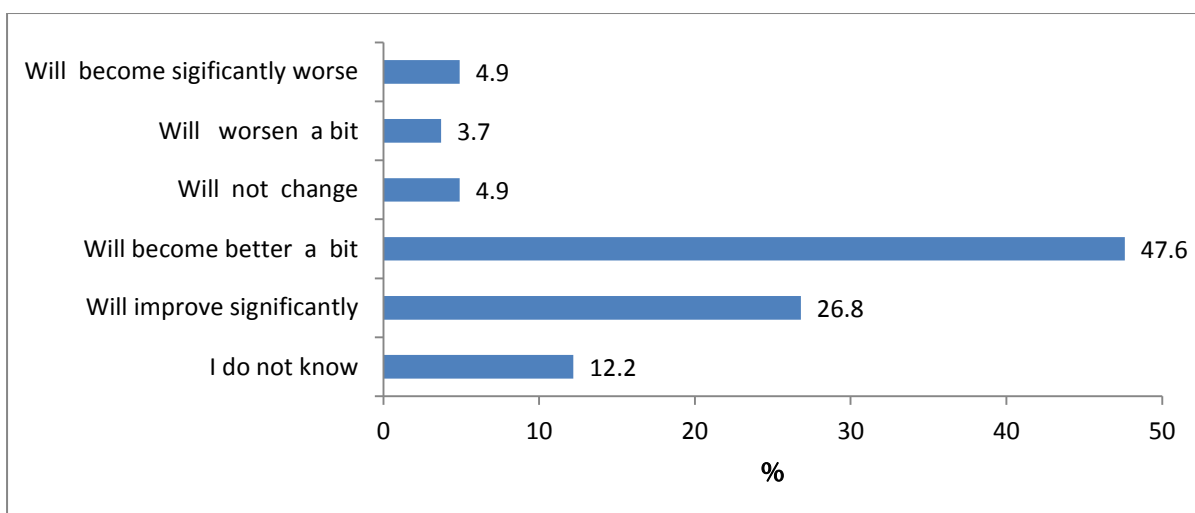
Diagram #63. Hope for stability and a safe future in society is a guarantee of future success in creating stable conditions for country development. Opinion of the respondents was divided into three parts: one third want to stay where they previously settled, one third want to move somewhere safer, and one third are expecting offers from state institutions.

Diagram 58. Attitude to moving to a safe place ‘

In spite of stress and unclear living conditions, nearly half of the displaced respondents are optimistic and waiting for improvements. Diagram #64 shows that 47.6% are waiting for better situation, 26.8% saw significant improvement after resettlement and the compensation period. It should be noted that it is a result of social support.

Diagram 59. Future expectations of living and resettlement condition changes

Conclusion

Based on the survey results, we may conclude that primarily low socio-economic groups live in high-risk areas for natural disaster, and the number of women exceeds the number of men. The population was not well-informed about living in a high-risk area for natural disasters. A low level of legal awareness and human rights protection knowledge was shown by society. The majority of the respondents are quite optimistic about loss compensation terms and conditions, though there has been irreparable loss and casualties. The survey showed that in case of correct and relevant information campaigns and coordinated activities by state institutions, it would have been possible to deal with the disaster without any loss of life. The number of people dissatisfied with state institution efficiency in disaster conditions is quite significant (72%), though trust towards them has greatly increased during the post-disaster period.

Gender role research showed stable attitudes of patriarchal-traditional habits and mental approaches in dealing with a disaster and quite opposite behavior in the first stage of displacement. In the disaster, solving social and domestic problems became the woman's prerogative. By the comparative analysis of men and women's psychological condition and rules of behavior, the following was concluded by the study:

- ✓ Traditional views and gender norms become stronger in times of disaster. Women become more dependent on men and it makes them feel more vulnerable;

- ✓ Women are more cautious, but take quicker decisions about evacuation, but do not realize them as they depend on men, what becomes conflict reason.
- ✓ Women are more worried, confused and take risk or vice versa, do not show initiative and wait for external help. As a result, they are more vulnerable.
- ✓ Following gender behavior norms in danger of natural disaster, the following norms were established – women prepare family members and provide them with information about evacuation, try to preserve their own important documents and keepsakes, while men take initiative and solve issues individually;
- ✓ Instructions given by rescuers are more precisely followed by women. They mainly take care of their family members safety, while men at the same time try to protect strangers too.
- ✓ Women are open while communicating with officials, especially with women, because of special needs and feelings of solidarity.
- ✓ In post-disaster situations, women take responsibility for taking care, not only of children, but elders, too. They become active and take leading roles in solving problems, for example in negotiations with officials. The most troubling thing for them is abandoning their career (stop going to work), because they feel they must care for the house and family.
- ✓ Women admitted the existence of gender problems in the family. In times of internal displacement, the relationship becomes strained not only with children, but between spouses. The psychological level and form of gender violence is too high.

For disaster management and to establishment of women’s stability, there are the following necessary factors: raising gender and legal awareness, effective social activities, education (acquisition of necessary skills to react to disaster situations) and most importantly, the state should establish gender equality and stable guarantees for the right to life and safety.

Involvement of Gender Aspects in Natural Disaster Prevention Policy

Georgia, Tbilisi, on the example of 13 June disaster, 2015.

Seven problematic issues were highlighted by the survey that helped to systemitize an Recommendations are determined on the basis of the survey results. We hope, that officials of executive governmental institutions, municipal governments and organizations, non-governmental organizations and local community leaders will consider our recommendations about planning strategy of natural disaster result liquidation into account to will increase coefficient of female social stability.

Analytical index of female vulnerability and stability. Appropriate recommendations and a tentative list of competent organizations has already been established.

Recommendations

Geographic Concerns:

- Make public the list of existing and estimated high-risk natural disaster areas and their settlements throughout Georgia;
- Make geological and physical maps of high-risk natural disaster areas by the appropriate institutions and make them public;
- Research for existing barracks and other unstable structures and ban future construction of unstable structures on high-risk natural disaster areas.

Recommendations are for:

- Ministry of Environment and Natural Resources of Georgia;
- National Environmental Agency;
- Geographic scientific societies;
- Non-governmental organizations.

Recommendations to avoid mistakes and violations by public institutions:

- Establishment of a warning system for population of high-risk natural disaster areas;
- Form rules for gender-sensitive behavior;
- Give evacuation instructions taking interests of women, children and elders into account;
- Take rescue negligence and incompetence cases into consideration and take appropriate measures to avoid such cases;
- Create a natural disaster response coordinator to prepare for natural disasters and coordinate response in case of natural disasters
- Create a disaster monitoring advisory council (unpaid job, on a voluntary basis) manned with specialists, representatives of scientific society, non-governmental organizations and international organizations;

Recommendations are for:

- Tbilisi City Hall;
- Tbilisi City Assembly;
- Municipal governments;
- Non-governmental organizations.

Need for an information campaign about geology and hydrology:

- Include disaster preparedness elements into teaching and education methodology, in popular forms (trainings and plays or sketches at schools and kindergartens);
- Make a public webpage containing: surveys on gender and other issues, historical, geographical, factual, statistical and scientific information about high-risk natural disaster areas, maps, contact information for rescue and disaster response teams, etc.;
- Give public trainings on disaster preparedness and response ;

- Support TV shows with participation of women ;
- Exhibit photo and archival materials;
- Plan various events at schools with female reporters.

Recommendations are for:

- Ministry of Education and Science of Georgia;
- Geological and hydrological faculties at universities;
- Schools/kindergartens;
- Archive of Georgia;
- Non-governmental organizations;
- Media;
- First channel-public broadcaster.

Revision of urban planning of cities and regions, living conditions and real estate

Illustration of disaster affected population charity funds;

Establish insurance culture - the only protecting mechanism against disaster.

3. Work out mobile resettlement compensation system in case of demolishing barracks in high-risk areas, taking interests of socially vulnerable population (single mothers, families with many children, etc.) into account;
4. Take compensation issues and disaster relief into consideration while planning government budgets;
5. Make charity funds collected during disasters available to victims and publicly disclose collection results;
6. Conduct a survey shortly after compensation of affected populations, taking positive and negative results into account. Analyze and improve the method of compensation using survey results;
 - Optional: establish mandatory insurance policy (stimulating insurance);

Recommendations are for:

- The Ministry of Regional Development and Infrastructure of Georgia;
- Municipal governments;
- Media;
- Tbilisi City Hall;
- Ministry of Finance of Georgia;
- Ministry of Labour, Health and Social Affairs;

- Private insurance companies ;
- International donor organizations.

Provision of needs of affected population

- Fair compensation;
- Ban population resettlement in high-risk areas;
- Study dangerous residential zones;
- Better identify threats and dangers to population;
- Take preventative measures ;
- Find new territories for building new houses ;
- Conduct survey on ecological conditions and publish results and conclusions publicly;

Legal provision

- Examine and revise legislation relating to population safety to improve citizen safety.
- Study the effectiveness and competence of people and services (Patrol Police Department of Ministry of Internal Affairs, municipalities, Tbilisi City Hall, Emergency Management Agency, information centre, 112, etc.) responsible for response and data collection from the June 13, 2015 disaster, and make results public;

Recommendations are for:

- Ministry of Internally Displaced Persons From the Occupied Territories, Accommodation and Refugees of Georgia;
- Ministry of Justice of Georgia;
- Public defender;
- City assemblies;
- Non-governmental organizations.

Psychological behavior motivated by gender view

- Monitor and evaluate high-risk area settlements and population, taking gender mainstreaming into account (once every 4 four years).
- Take evaluation into account while creating municipal budgets;
- Establish of preferential treatment for high-risk groups.
- Establish information campaigns and create a control mechanism for social organization workers, women’s organizations and psychologists to reduce the risks of gender violence in various forms;
- Give free legal and gender-based presentation by women’s non-governmental organizations to combat stereotyping, traditional views and family structure,

encouraging participation in private property/land rights, human rights, activism and public activities;

- Give necessary humanitarian and one-time financial aid to meet specific demands;
- Support women's employment and return to work, so they are not forced to concede their own interests in favor of taking care of family members;
- Provide necessary support of women in their formal and non-formal gender roles, as they take care of children, elders and dependents;
- Hold informational and educational campaigns on monitoring of health and psychological condition of refugees in the initial stage of relocation;
- Provide reproductive health services in temporary and emergency shelters;
- Incorporate gender information throughout the process in public service and activities - planning, budgeting, information collection, monitoring and evaluation.

Recommendations are for:

- Municipal government / city hall/ municipalities;
- Social institutions ;
- Donor organizations:
- Non-governmental organizations;
- Executive government.